

pecuniam rem esse quæ seruari possit & sanè à multis plus nimio seruatur: ideoq; pecuniam filio seruandam dicebat tex. in. d. l. fin. §. ipsum autem: Et de thesauro loquuntur plura iura, & l. si chorus. §. 1. ff. de lega. 3. idq; fatentur Bar. & Docto. in. d. §. fuit quæsitum, respondentes alio respectu pecuniam dici rem quæ seruando seruari nequeat, quia destinata est ad vsum & distractionem, aliterq; sine utilitate esset ex sententia Aristot. quod tamen omninò tutum non est, cum aliquando prudentiæ sit pecuniam seruare, & non expèdere, vt in. d. l. si chorus. §. 1. Item contra Docto. vrget, q̄ ea locutio, rem seruando seruari nō posse, inuenitur apud Constantinum in. l. lex quæ tutores, ad fin. C. de adminif. tuto. circa cuius. l. materiã Docto. his verbis vtūtur: ad effectum scilicet, an in distractione pecuniæ necessarium sit decretum. Quòd si ad verba illius. l. attendas, in vers. vlti. *rem seruando seruari non posse*: appellat eam, quæ solo tempore absq; vsu consumitur: & ex versic. præcedenti, quo loquitur de pecunia (in qua dicit veteres posuisse robur patrimonij) planè separare videtur pecuniam à rebus quæ seruari nequeunt, contra vulgarem illam traditionem. Nec obstant iura quæ pro communi illo axioma citantur, inter quæ est. c. vlti. de pigno. ibi, *quia vsu consumitur*. Respondeo enim quòd ea iura non dicunt pecuniam esse rem quæ seruari non possit: sed potius significat pecuniam ex vsu, à do-

minio nostro exire, diuersosq; dominos fortiri, ipsam tamen non consumi. Nec obstat text. in. l. Iulianus. 33. ff. de petit. hæredi. ibi, *si pecuniam eligat actor, quæ seruari non possit*: quem tex. dicebat apertissimū Tiraq. in. d. §. 1. glo. 7. nu. 103. non timens seu non aduertens quod Alex. scripsit, in. d. §. fuit quæsitum, nu. 4. vers. quidam: tex. illū à minus doctis adduci: verè enim tex. ille loquitur de pecunia non idonei debitoris, à quo exigere nequeat ob inopiam vel aliam causam: idq; appellat I. C. seruari nō posse, vt ibi sentit glo. & facit. l. nam is. ff. de dolo.

43 Dum tamen communiter Doct. resoluunt, non esse necessarium decretum circa pecuniam minoris: non est recedendum à communi sententia, quam tradit Bar. Confil. 70. n. 2. & probat Deci. in. d. l. filius fa. n. 5. ff. si cert. peta. idq; vsus obseruat, vt sæpe solus tutor vel curator, ex pecunia minoris emat, vel eam fœnori tradat & planè ad vsus necessarios minorū eam expendat: vt in. l. 3. C. de vsur. pupillar. & in. l. 4. C. de admin. tutor. salua decisione iuris noui, de qua in Authen. ante. l. 1. C. eod. titu. Sic ex pecunia absq; decreto soluitur creditoribus minorū. l. 7. §. 1. ff. de minor. quæ iura non inueniuntur correcta: & in solutione tantum loquebatur glo. in. d. §. fuit quæsitum: solutio autem iuris necessitatem habet, vt in principi. Institu. de obligat. Ideoque nō rectè gl. illa ibi notatur & vbiq; à Doct. ad illud vulgare, quòd pecunia dicatur de

de rebus, quæ seruando seruari non possint: quod aliquando aduertit Cu 44 ma. vt refert ibi Ias. n. 33. variat Rip. nu. 17. Vndè quod glo. ibi permittit debitori, circa solutionem, non permitteret ad alium actum: quod alibi apertè dixit glo. in l. 3. C. de in lit. iuran. ex qua tamen (si bene aduertas) colligitur non esse necessarium decretum, vt communis opinio habet.

Ex prædictis autem infertur in pecunia non ita planè procedere sententiã gl. in l. vnica. C. si aduers. vsucap. quæ dixit fructus vltra triennium durare non præsumi: ideoq; sine decreto alienari posse, vt res quæ seruando seruari nequeunt: quam glo. probant & extollunt Doct ibi, Alex. Consil. 49. col. 2. lib. 1. Deci. in Authen. qui rem, col. 2. C. de sacros. Eccles. & plures alij quos refert Tiraq. d. loco de retract. ligna. §. 1. glos. 7. nu. 51. id enim non tam congruit pecuniæ, quæ magis seruari potest ex supra dictis: congruit tamen in ea parte qua decretum excusatur, intelligendo vt tutor vel curator pecunia minoris vtiliter utatur, non vt donet vel perdat: vt in l. si. ff. de curat. furio. & l. filiusfam. ff. de donat. cum alijs: quibus addo notab. tex. in l. 4. ff. ad Macedo. vbi etiã mutare sine lucro, appellat perdere, (quod tamen generaliter dictum, politicum non esset) non tamen omitto quòd totam doctrinam glo. d. l. 1. C. si aduers. vsuca. dum agit de fructibus, ad pecuniã trahit Curti. seni. Consil. 71. n. 9. quem sequitur Paris.

consil. 25. nu. 75 lib. 2.

Illud addo, quòd pecunia cambijs rradita, non ideo desinet res mobilis censerì, ne cinter immobilia cõnumerabitur, contra Bal. in c. cum causam. ad fin. de re iudic. quem sequitur Tiraq. d. §. 1. glo. 7. n. 117. tunc enim nec res ipsa nec destinatio nomen rei immobilis inducit, vt patet ad sensum. Et hinc posset hoc loco discuti, quod dici solet de pecunia destinata ad emptionem immobilium, per text. in l. 3. §. quid ergo. ff. de contrar. iudi. tut. quem extollunt Roma. Crem. Corset. in notabilib. & Palac. in Rubr. §. 38. col. 2. & quàm plures alij, asserentes tunc pecuniam immobilibus accedere, in quo mire variant Doctor. vt copiosè refert Tiraq. vbi sup. nu. 105. & 105. & latissimè Boer. decisio. 109. asserens contrarium receptius, vt nec ex tali destinatione pecunia dicatur res immobilis, cum Alex. in d. §. fuit quæsitum, nu. 5. & in l. à diuo Pio. §. vult. ff. de re iudic. & hanc partem dicit receptionem Ias. in l. cætera. §. sed si parauerit, nu. 21. & sequen. ff. de lega. 1. Soci. Nepos cõfil. 120. n. 18. libr. 1. Et ita cauendum est ab ijs qui scriptum reliquere vt receptissimũ, pecuniam tunc inter immobilia computari: & maximè cauendum à Chassà in consuetu. Burg. Rubr. 4. §. 2. folio. 135. nu. 16. cū sequen. & à Gomet. in §. item Seruiana, n. 21. Institu. de Actio. & à Rebuf. in priuileg. Schola. in priuil. 56. n. 5. Ex hac tamen veriori & receptiori sententia, & ex dictis scri-

H bentium

bentium in hoc articulo, satis probatur, quod in princip. huius numeri dico, contra Bal. & Tiraq.

45 Ex his infertur relictis mobilibus venire pecuniam, ex significatione vocabuli, secundum tradita à Bar. & omnibus in. d. §. fuit quæsitum, & ab alijs citatis à Tiraq. Boe. & nouiorib. vbi sup. licet hoc in specie non inferant: id tamen in terminis consuluit Curt. iun. consil. 183. arguens à remotis, & principaliter à generalitate verborum testamenti, de quo consulebatur: ultra quem dicas idem à multis scriptum, quos citat Deci. idem respondens, consil. 381. nu. 4. cū sequen. & consil. 472. col. 1. & 2. & Paris. consil. 79. n. 45. lib. 2. Fortius igitur id dicendum est in relictis bonorum vel rerum, quæ verba generaliora sunt quàm relictum mobilium, ideoq; tunc pecunia comprehendetur, quia rerum vel bonorum est, vt in. l. lex quæ tutores. vers. penult. C. de adm. tuto. in. l. fin. C. de constit. pecun.

○ Quod amplio ultra omnes, etiam si pecunia sit foenori, vel cambio destinata vel tradita, ad huc enim legatorum rerum vel bonorum accedet: contra Luc. de Pé. in. l. fin. ad fi. C. de muner. patrim. contra Tiraq. d. loco, nu. 106. contra Dec. d. consil. 472. n. 7. & 8. deceptos per duo iura quæ statim explicabo. Hoc autem cōtra eos probatur ex proprietate verborum, iuncta regula. l. non aliter. ff. de lega. 3. & quæ docet Aret. in. l. cū lege. ff. de testam. sed peremptoriè probatur, quia

in his terminis, scilicet in relictis simpliciter non restricto ad locum, etiam venalia continentur, vt verius & receptius dixi sup. in Rubr. 1. parte: idem q; necessario de pecunia dicendum est, vt constabit ex proximè dicendis: maxime, quia si pecunia iā esset tradita cambijs veniret appellatione bonorum, vt veniunt actiones & nomina debitorum.

46 Hinc infertur ad intellectum tex. in. l. si mihi Mæuia. 90. secundum litteram communem: vel. 92. secundum litteram Florétinam §. vlt. ff. de lega. 3. vbi sequens responsum habetur: *Domibus legatis nullo omnino excepto cū omni instrumento, & repositis omnibus, non videri testatorem de pecunia numerata, aut instrumenti debitorum sensisse: quam decisionem extollit Ias. in. l. singularia, nu. 28. & Alcia. n. 29. ff. si cert. petat. & Gomet. in. §. item Seruiana, n. 20. Vnde videretur appellatione mobilium, non contineri pecuniam: quem tex. Deci. d. consil. 472. col. 2. & in. d. l. singularia, n. 21. versic. sed istud. intelligit de pecunia quæ esset mutuo destinata, vel aliæ distractioni: & ita Alberi. in. d. §. fin. & gl. ibi, per. l. si chorus. §. 1. eod. de leg. 3. quæ interpretatio diuinata est, ideoq; reiicienda, cū tex. simpliciter de pecunia loquatur, nec vllum verbum ibi, quod esset mutuo destinata. Melius igitur dicendum est, quod in. d. §. fin. non erat relictum simplex rerum vel mobilium: sed erat relictum cum relatione ad locum: relinquebantur enim mobilia quæ domibus essent, relatio autem ad locum restringit relictum*

lietum ne veniant ea quæ alias veni-
rēt, vt patet ex.l.generalis.§. vxori. ff.
de vsufr. lega. & ideò tunc non conti-
nentur venalia, nec pecunia, quia nõ
censentur esse in loco, ob celerem mo-
tũ continuunq; vsu: secundũ m
Bal.in.l.certi iuris,q.6.C.locat.& in
terminis Corne. consil. 49.n.11.libr.
3. quem non percepit Deci.d.consil.
malè eũ repræhendēs. Corn.enim do-
ctè scribit in relicto mobilium cũ re-
latione ad locum, non compræhen-
di pecuniã: & ita intelligẽdus est tex.
in.l.vxorem.39.vel.41.secundũ lite-
ram Florentinam.§.legauerat in fin
ff.de lega.3.vbi Bart.nu.2.ita sentire
videtur: & hunc tex.solèt notare Do-
ctores: q; pecunia semper censetur pa-
rata vsui & distractioni, Bal.in.l.fina.
ad fi.C.de compẽsat. Ias.in.§.itẽ Ser-
uiana,n.47.Nec quis obijciat auaros
pecuniam expendere non audentes,
nec magis suorum dominos quã ex-
traneos: lex enim eas hominũ sordes
non respexit.

47 Resoluo igitur, vt de iure in reli-
cto simplici rerum vel bonorum, pla-
nè compræhendatur pecunia, ex iuri-
bus sup.citatis, & alijs quę vt in re cla-
rissima, omittimus. Licèt cõtra ea iu-
ra incautè scribat Crot.in.l.si constã-
te,n.140.in.2.lectu. Idemq; resoluo
in relicto mobilium, secundũ verbo-
rum proprietatem, & Doct. traditio-
nes: idemq; si pecunia mutuo desti-
nata sit, vel cambio, contra Luc.de
Pen. Tiraq. & Dec. Si vero relictu sit
cum relatione ad locum, tunc nõ cõ-

tineatur pecunia, sicut excluduntur
venalia, etiam si pecunia non sit mu-
tuo destinata, contra glos.in.d.§.fin.
& Alber.ibi:cõtra Deci.in.d.l.singu-
laria, & in.d.cõsil. In quacunq; enim
pecunia militat ratio illa, quod non
censetur esse in loco, ob frequentissi-
mum vsu seu motum: quod mihi
probat tex.in.d.§.legauerat, ibi, *pecu-
nia quæ in arca*: Colligitur ex Bald.in.d.
l.certi iuris.6.q.& in.d.l.fin.C.de cõ-
pens.ex Corn.in.d.cõsil.& ex Negu-
zan.benè sentiẽte, in suo tracta.de pi-
gnorib.2.part.vlt.meb.nu.166. benè
etiam resoluit Paul.à monte piccolo,
in.§.Titia cùm nuberet, n.112.ad fi.
vers.& ideò. ff.de lega.2. Et in his ter-
minis rectè allegarunt illum tex. Ias.
& Alci.in.d.l.singularia: quando sci-
licèt relictu est cum relatione ad lo-
cum, quod Deci.ibi contradicens nõ
percepit, & in.d.consil.472. Et in his
terminis idem dicẽdum de pecunia,
qđ de venalibus, vt colligitur ex his
Docto.maximè ex Pico.& Neguza.
Quam æquiparationem pecuniæ &
venalium, facit etiam Bar.nõ ita exa-
ctè, in.l.Quintus.§.1.ff.de aur. & ar-
ge.lega. Idemq; tunc dicendum de
pecunia, quod de nominibus debito-
rum: vt loco non circumscribantur: vt
bene sensit Corn.d.consil.& Ias.in.d.
l.singularia: licèt Dec.ibi, & in.d.con-
sil.contradicat. Et ita ex Corn.& Ias.
ampliabitur.l.Caius.ff.de lega.2.& l.
fideicommissum. §.tractatum. ff. de
iudic.dum habèt illud vulgare, quòd
nomina debitorum loco non circum-

scribuntur: idque videtur de mente Bald. in d. locis: & ita intelligere videtur Ange. Aret. de testamen. glos. 39. nu. 3. Quam resolutionem probat tex. ita intelligendus, in l. quæsitum. 76. vel. 78. §. 1. ff. de legat. 3. vbi relicto fundo cum omnibus quæ ibi essent, non veniunt nummi, nec nomina debitorum, etiam si relictum esset filio, & per verba generalia: & sic patet ex illo tex. in relicto cum relatione ad locum æquiparari pecuniâ & nomina. Patet etiam ex eod. text. & ex d. §. fin. l. si mihi Mævia: quod vbi in legato rerum vel mobilium non venit pecunia, idem est, licet relictum sit per verba vniuersalia: in quo contra. d. iura loquitur Dec. d. consil. 472. Et inde cauendum est ab argumentis Curt. iun. d. consil. quod melius aduertit Alcia. in d. l. singularia, nu. 29.

His non obstat. l. si chorus. 77. vel 79. §. 1. ff. de lega. 3. vbi in relicto mobilium non comprehenditur pecunia destinata mutuo, continetur tamen ea, quæ præsidij causa reposita esset: quam decisionem extollit Ias. in d. l. 1. §. fuit quæsitum, nu. 38. ff. ad senatusconf. Trebel. Curt. iun. d. consil. 183. nu. 2. in eo autem tex. agitur de relicto mobilium, cum relatione ad locum, vt patet ex litera ibi, *quæ ibi mobilia erunt: & ibi: nummos repositos, vt mutui darentur, non esse legatos.* Quibus verbis à contrario sensu colligebat Dec. in dictis locis, in relicto cum relatione ad locum, venire pecuniam, nisi esset

mutuo destinata: quod argumentum à contrario sensu, vt Decium decepit, ita plures fallere posset: & ita posset induci text. in l. si fundus. 42. vel. 44. ff. d. leg. 3. quæ magis colorat opinionem Deci. verius enim & receptius est, vt tali relicto non veniat pecunia indistinctè, per d. §. vlt. l. si mihi Mævia. & §. legauerat. l. vxorem. & §. 1. l. quæsitum, & ex Doct. sup. citatis. Contra quæ iura tale argumentum sumi non potest, iuxta l. 2. & ibi scribentes. C. de condit. insert. & ita respondetur ad d. l. si fundus, quod magis ostèditur ex eod. §. 1. Nā I. C. ibi, cum negat eo casu venire pecuniam mutuo destinata, statim significat id non dictum, vt generaliter omnis alia pecunia veniat: sed ea tantum quæ separata ab usu quotidiano præsidij causa, tanquam thesaurus reponeretur. Tunc enim pecunia in loco esse censetur, vt quid immobile, non vt pecunia, ex glo. & Bar. in d. §. legauerat. l. vxorem: ex Cuma. relato à Ias. in d. §. fuit quæsitum, nu. 38. ex Zas. in d. §. item Seruiana, nu. 22. Dum autem I. C. ibi refert Rusticos senes dicentes: *pecuniam sine peculio fragilem esse.* ea verba explicat Zas. vbi sup. Alci. in l. paterfam. 182. ff. de verb. signi. Montanus in l. filiusfam. 94. ff. de regul. iur. Corraf. libr. 1. miscellan. capi. 13. Estque ibi emendanda litera, vt legatur, *quidam*: secundum exemplar Florentinum, non, *quibusdam*: vt communiter habetur, alias sensus non constaret: & tandem ex supra adductis patet

ret eandem esse rationem regulariter in qualibet pecunia, quæ non est mutuo destinata, ut sic non sumatur argu. à contrario sensu in. d. l. si fundus. ff. de leg. 3.

49 Ad. d. §. facit, quod alibi habetur, pecuniam relictam vel promissam (ut est in loco) iudicari tanquam speciem, non tanquam genus. l. si certos nummos. 37. ff. de verb. oblig. l. si seruus. 111. §. qui quinque. ff. de legat. 1. & latè Ias. in. l. talis scriptura, col. 2. ff. eodem titu. de lega. 1.

Questionis autè esset, (ultra omnes, ad. d. §. 1. l. si chorus:) quid de pecunia quam testator adhuc non reposituerat, sed destinaverat eam reponendam? & varia in hoc adduci possent ex traditis à Bart. & alijs, in. l. cætera. §. fin. ff. de lega. 1. ab Areti. cõsil. 6. ad fin. latè Tiraq. de iure marit. post. 14. legem connubialem, Feli. in. c. cum a deo ex nu. 2. de rescrip. Ego crediderim text. illum procedere tantum in pecunia iam reposita, non in ea quæ reponenda esset: argu. text. notab. in. l. fundi. 18. versi. *item quod in sula:* ff. de action. emp. melius ad fin. l. versic. ea quoque, ibi, *at quæ parata sunt ut imponantur non sunt adificij:* licet Alber. ibi putet, eã. l. non procedere in relictis, per text. quem ibi glos. citavit, in. l. & si non sunt. 21. §. quid ergo. ff. de aur. & arg. lega. qui tamen non obstat, quia de loco ibi nulla quæstio, quæ hic tota est de loco: nec est tuta argumentatio Alber. à favore vltimarum voluntatum, ut in alijs tradit Deci. in. l. in

testamentis. ff. de regul. iur. licet ante Alber. ita intellexerit glo. in. l. 5. ff. de verb. sign. vbi Cepol. aliter variè explicat, & aliter Bart. in. d. l. cætera. §. sed si paravit. & ibi Ias. nu. 19. ff. dict. leg. 1.

50 Histandem addo vtiliter, quod licet de iure in relictis, vel alia dispositione, mobilium nomine contineatur pecunia, secundum proprietatem vocabuli: hodie tamen attento vsu loquendi, contrarium iudicandum sit. Notorium enim est homines appellatione mobilium, non sentire de pecunia, sed de suppellectili & ornamentis: ex quo loquendi vsu constat mens disponentis, quæ præualet proprietati vocabuli, secundum vulgarem regulã. l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de leg. 3. quod probatur efficaciter ex ratione I. C. alibi tradentis, appellatione auri, vel argenti, non comprehendendi nummos aureos, vel argenteos: non ob aliud, nisi, quia homines non ita nummos computat: ut in. l. Quintus. 29. §. 1. & ibi Bar. ff. de aur. & arg. lega. Sic etiam de iure appellatione pecuniæ omnia bona significantur: hodie tamen attento vsu loquendi, non continetur nisi pecunia numerata: ut prudenter docet Bar. receptus, in. l. talis scriptura, nu. 2. ad fin. & ibi Ias. ff. de lega. 1. & Alci. in. l. pecuniæ nomine. 222. ad fin. ff. de verb. signifi. Idem in re simili docet Oldra. cõsil. 219. quem sequitur Alber. in. l. mouentiũ. ff. de verb. signi. Vndè cum vsus loquendi ostendat mentem dispen-

eis, non posset iuridicè contrarium iudicari: & ita hodie vsus obseruat.

51 Eadem prærogatiua patris in suo usufructu ostenditur ex iuribus quæ habent, posse sine dubio proprietarium alienare ius suum: vt in. l. 2. C. de usufruct. quod latè probat Hispano. Anton. Gomæ. de contract. cap. vlt. nu. 9. Usufructus tamen patris tanti effectus est, vt filio impediatur facultatem alienandi suam proprietatem, vel ius quod habet in re: vt in. l. fin. §. filijs autem, vbi plenè & vtiliter expeditur, infr. titu. 1.

52 Ex eadem prærogatiua patris in hoc usufructu, infertur ad. l. usufructuarius. 1. quæ est. 51. ff. de usufruct. qua habetur non posse usufructuarium parietibus tectorium imponere: quia tamen si meliorem (excolendo edificium) domini causam facturus esset, non tamen id suo iure facere potest: aliudque est tueri quod accepisset, aliud nouum facere. Infertur etiam ad. l. usufructuarius. 2. quæ est. 68. ff. eo. vbi l. C. inquit, *usufructuarium edificium inchoatum consummare non posse etiam si eo loco aliter vti non possit.*

Quæ iura valde notabilia sunt, plures enim contrarium responderent vt bene aduertit Angel. Areti. in. §. vltim. ad fin. insti. de usufruct. In patre autem legitimo administratore sine dubio non procedent, ex verbis huius. l. & l. cum oportet: cū hæc iura patri plenissimam deferant potestatem in aduentitijs filiorum, ac si vere dominus esset: nec enim causa patris tam separata est à causa filij,

vt est inter alios proprietarios & usufructuarios: & ita colligitur ex. l. fin. §. si autem æs alienum, infr. titu. 1. & ex ijs quæ sup. diximus, per glos. & Doctor. in. l. cum oportet. §. non autem, verb. mobiles sic emphiteuta areæ poterit ibi ædificare secundum Bald. in. l. 1. C. de iur. emph. & ibi Ias. nu. 99. & Cepol. de seruit. rust. cap. 22. nu. 10. idque suadet natura emphiteutis, & quia edificium aliquando tolli poterit. resque ad antiquam speciem reduci. vt ita vitentur obiectiones.

53 Sed omittendum non fuit quod vides apud l. C. in. d. l. 68. ff. de usufruct. in illis verbis, *etiam si eo loco aliter vti non possit.* de quo posset dubitari ex multis, & glos. ibi dubitat ex regula. l. 2. ff. de iurisd. omni. iudi. qua habetur, concessio vno, venire omnia necessaria ad illud: quod in hac materia dicit text. à quo maior dubitandi ratio erat, in. l. 1. §. usufructus, & versic. sequent. ff. si. usufruct. peta. Sic in seruitute, bonus text. in. l. 3. §. fin. ff. de seruitu. rusti. ideò glos. Alberi. Bald. Angel. Fulgos. ibi, respondent, decisionem illius. l. in usufructuario procedere ex natura rei, & regula iuris, qua habetur, non consistere usufructum mutata forma rei. l. 5. versic. rei mutatione. ff. quib. mod. usufruct. amit. quæ solutio recepta est secundum Ias. in dict. l. 2. ff. de iurisd. omni. iud. nu. 24. vbi Curt. eam communem dicit, subdens quòd in his versatur maxima difficultas, quam

Bart.

Bart. noluit gustare. Ipse autem Curt. nu. 59. improbat solutionem seu rationem glos. & Doctor. dicens quòd forma rei consistit in consumatione, iuxtà l. si is qui quadringenta. §. quædam ff. ad leg. Falcid. Ideoque secundum eum non potest dici in. d. l. 68. mutari formam rei, quando agitur de ædificio inchoato consumando: & ita post eum Corraf. statim citandus. Quæ obiectio fragiliserat, ut obeam à communi interpretatione recederetur, glo. namque & Docto. non loquuntur de forma, ut accipitur in. d. §. quædam: sed formam appellant ipsam figuram & speciem rei, & ita in his terminis loquitur text. in. l. fin. ff. de usu & habita. quo tollitur argumè. Curt. & Corraf. argumentum à forma & ita accipitur in. l. proponebatur. 76. in fine cum glo. ff. de iudic.

54 Curtius autem ipse aliter intelligebat, dicens contra glos. & Doctor. facilius esse concedendum fructuario nouum ædificium extruere, quàm inchoatum consumare: citat text. in. l. penult. & l. æquissimum. §. si tamè ff. eodem assignatque nouam rationem differentia: quia ubi ædificium erat inchoatum, fortè habebit propriarius aliam industriam, diuersamque intentionem, cui non responderet industria vel intentio usufructuarij. Sed hæc interpretatio Curt. non est tuta, quia sicut leges illæ negant usufructuario perficere opus inchoatum, ita etiam negant de nouo

ædificare: & ita Angel. ibi & est tex. in. l. 7. versicu. penult. ff. de usufruct. ibi, *ædificium poni.* Specialiter autem ædificare permittitur, gratia fructuum colligendorum: & ita procedit. l. penult. & d. §. si tamen. l. æquissimum: secundum Alber. & Angel. in. d. l. penult. & ita glos. l. 7. versicu. hac ratione. ff. eod. Cæpol. de seruitu. urban. capi. 39. nu. 5. & ita aperte distinguit text. in dict. §. si tamen. Sic alibi expensæ gratia fructuum favorabiliores sunt, quàm gratia ipsius rei: glos. fin. in princip. in. l. in fundo. ff. de rei vendica. ibi: *de impensis fructuum, dicas semper ex fructibus deduci.* probat tex. in. l. fundus qui. 52. ff. famil. ercis. ibi, *nullus casus interuenire potest, qui hoc genus deductionis impediat.* commendat Paul. in. l. fructus. C. de action. emp. in fine: declarat Nouel. de dote, par. xi. nn. 16. versicu. assumo. latè Tiraq. de retrac. ligna. §. 15. glos. 1. in princip. facit. l. generali. §. Lucius. ff. de usufruct. legat. ibi: *Villam colligendis & conseruandis fructibus necessariam ædificauit.*

De his etiam impensis & ædificijs loquitur. l. diuortio. §. vltim. ff. solut. matrimo. & ibi Doctor. Ostendimus non esse tutam resolutionem Curt. nunc vero ostendo, quòd non tollit difficultatem. Dubitatur enim, cur in illa. l. concessio vno, negatur aliud necessarium ad illud: cum I. C. dicat fructuarium non posse consummare ædificium, etiam si loco aliter uti non possit: quæ difficultas non tollitur ex dictis Curtij.

55

Corras. lib. 1. miscell. cap. 6. refert Curt. eiusque rationem sup. relatam improbat, eo quod potuit esse usufructus relictus in testamento, cum sæpissimè iura loquantur de usufructu ex testamento: morte autem testantis cessat eius intentio & destinatio circa ædificium: & ita cessat ratio Curt. qui tamen posset replicare, quod eadem voluntas spectanda esset, sequentis proprietarij. Ad difficultatem respondet Corras. posse usufructuarium ædificare, vbi aliter non posset uti suo usufructu: per tex. in. d. l. æquissimum. §. sed nec, & ita cessare oppositionem ex regula. d. l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. At secundum eum in. d. l. usufructuarius. 68. potest fructuarius uti iure suo, licet non utatur eo loco in quo erat inchoatum ædificium. Idem nouissimè scribit Ludou. Caron, lib. 1. verifi. cap. 5. in fine. & costalius in aduersar. vel annotatio. ad pandec. in. d. l.

56

Sed dum hi nouiores scribunt, quod in illa. l. dabatur utilitas absque loco ædificij inchoati, non obscure sentiunt, posse usufructuarium perficere inchoatum, quando aliter usufructus esset omnino inutilis: & ita limitaretur text. ibi, quod multis confirmari posset. Sed contrarium in terminis colligitur ex glos. ibi, referente Azo. & expræsim contra dicit ibi Angel. notans, quod licet omnino esset inutilis usufructus, nõ magis posset fructuarius ædificare, & pro hac sententiã stat tex. in. d. l. 5. ver-

si. penul. ff. quib. mod. vsufr. amit. & in. l. 7. versi. penult. ff. de vsufr. vbi I. C. loquitur indistinctè in usufructu area, quæ aliquando dicitur in vrbe vel oppido: vt colligitur ex text. & glo. in. l. 1. ff. de serui. vrba. præd. At in vrbe area sine ædificio, nullius esset utilitatis, secundum communiter accidètia. Itaq; vult tex. nõ posse fructuarium mutare speciem rei, ædificando vel aliud faciendo: etiam si usufructus maneat sine utilitate. Et idem videtur tradere I. C. in. d. l. usufructuarius. 1. & ita sustinetur cõmunis ratio ad. d. l. usufructuarius. 2. Alia enim necessaria concedentur fructuario, dum tamen non mutetur species vel forma rei, in qua constituitur usufructus: mutare enim rem, esset excedere ius usufructuarij, vt docet I. C. in. d. l. usufructuarius. 1. ibi, *nõ tamen id iure suo*: Ex eadem resolutione cõmuni, cessat obiectio. d. l. 1. ff. si vsufr. peta. & aliorum iurium.

Et est notandum quod illa prohibitio æqualiter fit proprietario, sicut usufructuario, vt patet ex. d. l. 5. in fine. ff. quib. mod. vsufr. amit. & d. l. 7. versi. hac ratione, & l. æquissimũ. 17. §. penul. versic. quod Labeo. ff. de vsufr. melius ex tex. in. l. fin. ff. de vsu & habi. qui loquitur etiam vbi ex opere res melior efficeretur: sicut de fructuario dicit tex. in. d. l. usufructuarius. 1. Vndè cauebis à verbis Alber. in. d. l. fin. qui cõtrarium videtur sentire.

Sed vltra glo. & Docto. ad. d. l. 68. difficul

difficultas non leuis poterat confide-
 rari ex. l. diuus. ff. de vsu & habita. vbi
 cū vsus multo minus contineat quā
 vsufructus: vt in princip. Institu. eod.
 titu. tamen relicto vsu syluæ, inquit
 text. *vsufructum quoque legatum videri: sub*
ditq; I. C. rationem quæ aduersatur
decisioni dictarum legum: quia nisi lice
at legatarijs cedere syluam, & vendere, quem-
admodū vsufructuarijs licet nihil habituri essent
ex legato. Vides igitur ibi, ne relictum
 maneat inutile, extendi de minori ad
 maius, contra proprietatem verbo-
 rum. Ideoq; decisio. d. l. diuus, nō im-
 merito extollitur à Doctor. vt tradit
 Ias. in. l. 1. n. 1. ff. de eo quod cert. loc.
 idem Ias. in. l. quoties, n. 1. ff. de verb.
 oblig. Areti. in. l. quod in rerum. §. 1.
 & ibi Ias. nu. 12. ff. de lega. 1. Tiraq. de
 retrac. conuen. §. 3. glos. 1. nu. 28. Sed
 quo ad. d. l. vsufructuarius, non ob-
 stat. l. diuus, quia in hac, licet amplie-
 tur verbum, tamen non mutatur rei
 forma vel species: & ita non offendi-
 tur regula. d. l. 5. ff. quib. mod. vsufr.
 amit. Aduerto etiam quòd Areti. Ias.
 in. d. locis, & Alcia. in. l. 1. §. si quia ita,
 n. 32. vel. 37. secundum diuersas ædi-
 tiones. ff. de verb. oblig. adducunt. d.
 l. diuus, tanquā difficilem, contra non
 nulla iura quibus aliquando legatum
 corrui, ne verba extendantur: & sic
 intelligunt in illa. l. verba extendi, ne
 actus irritetur. Sed verius videtur di-
 cendum quòd ibi non timetur, nec vi-
 tatur nullitas: licet enim maneret le-
 gatum vsus, vt verba sonabant, non
 erat relictum nullum, nec actus care

ret iuris effectu, sed facti vtilitate: v-
 tilius autem redditur intelligēdo v-
 sum fructum relictum censerī.

58 Nec omitto quòd gl. in. d. l. diuus,
 intelligit syluam de qua ibi, esse in lo-
 co remoto: aliās non foret legatum
 inutile, nec verba extenderētur, quia
 vsus syluæ propinquæ, vtilitatem
 adferret: & ita Alber. ibi, & nouissi-
 mē Costal. ibi in suis annotatio. An-
 gel. in. l. arboribus. ff. de vsufruct. Fab.
 & Ang. in. §. 1. Institu. de vsu & hab.
 quod vt receptum tradit Bellon. con-
 sil. 49. nu. xi. Cæpol. de seruitu. frusti-
 cap. 22. nu. 9. in fine. Soci. nepos con-
 sil. 106. nu. 6. lib. 1. idque probat Ful-
 gos. in. d. l. diuus, dicens text. ibi mi-
 rabilem, quia vsus eo casu nunquā vi-
 deritur prorsus inutilis. Ego aduerto
 hanc interpretationem commun-
 nem, reddere decisionem minus du-
 bitabilem: fateor enim, si intelligas
 ibi syluam remotam, quòd inutilius
 esset legatum: & magis militaret ra-
 tio tex. Sed diuinatorium est subaudi-
 re ibi syluam esse remotam, nec faci-
 le esset decernere, quando diceretur
 propinqua: & sic communis interpre-
 tatio diuinatoria est, & reddit. l. deci-
 sionem incertam.

Vndè videtur verius intelligen-
 dum sine diuinatione, secundum te-
 norem literæ: vt ea decisio proce-
 dat ex natura rei, non ex longin-
 quitate loci. Si enim rem atten-
 das, communiter vsus syluæ mini-
 mam affert vtilitatem ei, qui li-
 gna non posset cedere & vende-
 re, (vt

re, (vt negatur vsuario) & licet aliquid utilitatis afferre posset, ea certe ita minima esset, vt nulla censeri debeat: iuxta text. in princip. Institut. ad. l. Falcid. ibi, *pro nullo aut minimo lucro*: maximè cum & vsufructuarius syluæ, grandes arbores cedere nequeat: vt in. l. 12. ff. de vsufruct. vt statim.

Quanto igitur minoris utilitatis esset vsus syluæ, cum etiam vsufructus tam restrictus sit? Quæ omnia iuuantur ex eo quòd communiter syluæ sunt remotæ, ab oppidis & locis quibus homines habitant: facit etiam quod alias ex qualitate personæ in eadem materia, ad ampliandum relictum vsus, habet text. in. l. plenum. §. equitij. ff. illo titu. Atque ita decisio. l. diuus, iustificatur vltra scribent. à quibus circa eandem. l. deuiat Connan. aliquid tangens, libr. 4. cap. 5. fol. penul.

59 Conferendo vsufructum patris ad alios, infertur octauo ad quæstion. cædendi ligna & arbores, de qua in fructuario, habetur in. l. item si fundi. 10. §. fin. & l. ex sylua. 11. cum sequent. & l. æquissimum 17. §. fructuarius. ff. de vsufruct. De viro in bonis dotalibus. l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matri. cum alijs, vt per Bart. Paul. Alex. & alios ibi, & de conductore fisci. l. in fraudem. 45. §. conductor. ff. de iur. fisci. omitto alios minus iuris habentes. in hoc dict. l. ex sylua distinguit inter syluam cæduam & non cæduam: ex iu-

rib. autem sup. citatis, maximè ex dict. §. fructuarius, & §. conductor, & in. l. sylua. 30. ff. de verb. signifi. & ibi Alci. colligitur, syluam non cæduam appellari, quæ habet arbores frugiferas, quæ sine incommodo rei cædi non possunt. Colligitur etiam ex Doctor. syluam non cæduam appellari, quando arbores cædæ non renascuntur: vt tradit Paul. à monte Pico. in. §. Titia cum nuberet. nu. 115. ff. de lega. 2. & Sigismun. Lofre. consi. feuda. 28.

In eadem re, post dict. l. ex sylua, sequitur. l. sed si grandes: quæ in distinctè habet, non posse fructuarium grandes arbores cedere. Angel. autem & Doctor. in dict. l. ex sylua, Picus & Lofred. vbi sup. Alex. Paris. & ferè omnes statim citandi, aperte intelligunt. d. l. ex sylua, & l. arboribus. ff. de vsufruct. & alia iura, etiam si vsufructus sit tantum ipsius syluæ: nam si aduertas ad dict. l. ex sylua, cum sequentib. quæ negant omnino facultatem vendendi, & nullam incisionem arborum permittunt nisi ad vsum rei, nimis restrictus esset talis vsufructus, & ferè nullius utilitatis: maximè quando fructuarius non haberet rem, ad cuius utilitatem vti posset lignis syluæ.

Ego autem contra scribentes intelligo restrictionem dict. l. ex sylua, cum sequent. procedere, vbi vsufructus principaliter erat alterius rei, cui sylua accedebat, ideo que
minor

minor usus in ipsa sylua conceditur. Quod si usufructus specificè in sylua constituatur, non tam strictus erit, imò ultra usum rerum cedere & vendere licebit, ut probat text. in l. Diuus. ff. de usu & habita. & in terminis id probat text. in dict. l. 10. ad fin. ibi, *nisi forte*: ff. de usufr. ubi glos. id aduertere videtur: licet eadem glos. variet in d. l. ex sylua.

Quæ resolutio rationem habet: amplius enim ius resultare debet ex concessione, specificè & principaliter facta, quàm ex generali & accessoria. Item in usufructu specialiter in sylua constituto, si negares facultatem cædendi & vendendi, inutilis redderetur usufructus: non ita quando constituitur in vinea, vel alia re, cui sylua accedit: quod iuuatur ex consideratione I. C. in l. fundus qui locatus. ff. de usufruct. glos. & Bart. in l. pediculis. §. cū quæreretur. ff. de aur. & arg. lega. Et in hunc sensum verius loquitur. d. l. ex sylua, ibi, *in vineam*: & d. l. arboribus, ibi, *quantum ad villem*: ex quibus colligitur ibi, usufructum principaliter syluæ non esse, ideoque non tam amplius usus conceditur.

Ex his intelligit potest text. in d. l. sed si grandes. 12. ff. de usufruct. quam Angel. & alij, & Alcia. d. l. sylua cædua, nu. 3. & alij communiter intelligunt, cum glos. ibi, & in l. sequent. de sylua non cædua. At I. C. ibi indistinctè loquitur, & continuatiuè, post. d. l. ex sylua, quæ de cæ-

dua & non cædua agit: & sic diuinatorium esset, & contra reg. l. iam hoc iure. ff. de vulga. restringere. d. l. ad arbores frugiferas tantum quod aliquo qualiter videtur aduertere Fulgo. meliusque intelligitur secundum terminos proximè notatos, quod usufructus principaliter syluæ non erat. Si enim ibi tantum ageretur de arboribus frugiferis, vel non cæduis, non oportebat solas grandes arbores excipere.

In eodem articulo variant Doctores. circa arbores non frugiferas: alij enim eas cæduas appellant, si renasci possunt, licet longo tempore: ideoque eas in fructu esse dicunt, posseque usufructuarium indistinctè eas cedere & vendere: ut tradit Alex. cōsil. 118. n. 3. & nu. 7. libr. 5. & ita Curt. seni. consil. 70. nu. 8. ad fin. Paris. consil. 111. nu. 32. libr. 1. qui hoc ut receptum asserunt. Sed Picus. d. §. Titia cum nuberet, nu. 116. dubitat, & magis probare videtur contrarium: & his non relatis, Arnulphus Ruzus. in tracta. de iur. regal. priuileg. 56. ad fin. versic. 4. ubi securè intelligit de arboribus quæ cæsæ breui renascuntur & crescunt: & ita ut receptum tradit Sigismund. d. consil. nu. 4. ibi, *non cito*: & nu. 6. ibi, *quæ non cito*: & nu. 8. ibi, *non breui*: Et hoc verius videtur: nō enim pullulare & renasci dici debet, quod annorum multitudinem exigit: argum. l. ante penul. ff. fam. l. ercisc. ibi, *tam difficilis*: & l. 1. §. 1. ff. de flumin. versic. *si tamen*: ad frequen

frequentiora enim iura adaptantur.

60 Quibus utiliter præmissis in fructuario; eadem videntur Docto. indistinctè applicare ad patrem legitimum administratorem: vt scribit Angel. in. l. fin. §. sin autem æs alienum, in fin. infr. titu. prox. Cæpol. de seruitu. rusti. cap. 22. de montibus, nu. 13. Tiraq. de retract. conuent. §. 3. glo. 1. nu. 22.

○ Ego autem eam æquiparationē non ita indistinctè veram puto: video enim ex suprascriptis iuribus, in hoc articulo restrictum nimis esse ius fructuarij, etiam in his quæ proprietatē deteriorem non facerent: nec tam amare cum patre agendum putarem, nec extenderem. d. §. fin. l. item si fundi, & d. l. ex sylua. cum sequē. de fructuario ad patrem legitimum administratorem. Considero enim in alio fructuario aliquando præsumi fraudem: quia fortasse volet durante suo usufructu, plus debito vti re cum danno proprietatis. l. & hæc distinctio. 38. §. 1. & ibi Bar. ff. loca. quæ suspicio cessat in patre, qui omnia præsumitur filijs parare. l. nichil. ff. de bon. liber. ibi: *cum omnia quæ nostra sunt, liberis nostris ex voto paremus.* & l. scripto. §. fin. ff. vnde libe. Nec valet argum. de alio fructuario ad patrem, cui maior potestas deferatur, vt patet ex hac. l. & l. cum oportet, cū ijs quæ superius probaui. Nec obstat tex. in. d. l. fin. §. sin autem, infr. titu. 1. dicit enim patri non permittendum, vt deteriorem filij proprietatē faciat: ita enim intelligitur potestas ei

concessa in aduentitijs, secundum Bald. hic ad fin. per regulam. l. creditor. §. Lucius. ff. manda. facit in patre l. generaliter, versicu. negocia, ibi, *utiliter.* C. de secund. nupt. Resoluo igitur in patre legitimo administratore non procedere simpliciter iura loquentia de fructuario: arbitrio enim fructuarij nihil, patris autem arbitrio tota administratio committitur, vt in his iuribus.

Manebit autem æquiparatio quo ad illud, ne arbores frugiferas cedat: ne alia damnosa faciat: & ita in patre procedat. d. §. fructuarius. l. æquissimum, & §. conductor. l. in fraudem: faciunt quæ superius dixi cum Bart. Paul. Alex. in. l. Imperator. ff. ad Trebell. de remouendo patre malè administrante. Hinc infero posse patrem remoueri in hoc articulo, si notabiliter deteriorem reddat proprietatem, cædendo arbores frugiferas, vel simile damnum dando: argum. text. in. l. & eleganter. 7. §. 1. ff. de dolo, ibi: *vel edificia diruit: vel arbores excidit: vel vineas extirpauit.* & l. 2. ff. si vsufr. Peta. ibi: *arbores deiecisset, aut edificium demolitus, aut aliquo modo deteriorem vsufructum.*

Receptum enim est, posse fructuarium repelli ob hanc causam, per text. in. l. hoc amplius. 9. §. vlt. ff. de dam. infect. ibi: *cum quæque fructuarium qui non reficit à domino vii frui prohibendum:* tradit vt receptum Alex. in dict. l. diuortio. §. si fundum. Paul. in Authen. qui ré. n. 3. & ibi Dec. n. 5. C. de sacros. eccles. Tiraq. d. libro de retr. couē. §. 3. glo.

glof. 1. nu. 22. Ioan. Hanibal, in l. ne-
mo potest, nu. 168. ff. de lega. 1. Mo-
lin. in consuetud. Paris. §. 1. glof. 1. nu.
31. fol. 14. Carol. Ruin. libr. 2. consil.
ultimo, nu. 31. & sequen. licet enim v-
susufructuarius cautionem præstiterit,
ex qua conueniri posset, id non tollit
hoc remedium, secundum Paul. in d.
Authen.

Idem in Emphyteuta, licet eius
ius sit perpetuum, videaturque ma-
ius: repelli enim potest, si arbores fru-
giferas cædat, vel rem deteriore faciat,
vt notat Bald. in d. l. diuortio. §.
si fundum: cuius opinio recepta est,
(quod plene ostendam, quia Ioan.
Imol. & Roma. ibi dubitant, & Ias.
ibi contradicit: & Ang. Aret. & Ma-
th. de afflictis statim referendi quia
etiam dubitat Chass. in consuetud.
Burg. rubr. 4. §. 6. ad fin. nu. 18.) Sed
Bald. sententiam defendit Alex. in d.
§. si fundum, probant Paul. & Dec.
in d. Authen. Cæpol. in d. cap. de mō-
tibus. Tiraq. vbi sup. Ias. in l. 1. nu. 99.
C. de iur. emphyt. Sigismun. consil.
feud. 28. nu. 3. & sequen. Aymon. con-
sil. 300. nu. 1. & sequen. glossat. con-
sue. Cathalon. pagi. 120. nu. 38. & nu.
41. & Paul. Picus. d. §. Titia cum nu-
beret, nu. 120. vbi eam dicit commu-
nem: & ita fatetur Ias. in d. §. si fun-
dus, & ita consuluit, vt patet consil.
17. lib. 1. vbi utiliter declarat: & in d.
Authen. qui rem, nu. 6. & Francis.
Zoanet. vbi notabiliter ampliat, libr.
rer. quotidiana. cap. 57. Idque placere
debet in odium malignè vtentium.

Nec enim proprietario esset bene cō-
sultum, si vsufructuarius vel emphy-
teuta rem deteriore faciens, non re-
pelli posset: cum tempore veritas oc-
cultaretur, & difficilis probatio, vel
impossibilis redderetur.

Ex his cauendum est ab Angel.
Aret. in §. fin. col. 2. nu. 3. Instit. de v-
suf. vbi indistinctè scripsit, emphy-
teutam vel fructuarium, re malè vtentem,
non repelli, sed conueniri posse
actione leg. Aquiliæ, vel ex cautione
præstita: quod etiam tradit Mathæ.
Afflict. lib. 3. feud. in titu. si de feud.
fuer. contrauer. intet dom. & agna,
§. licet vassallus, nu. 14. fol. 36. non ad-
uertentes contrarium esse receptissi-
mum.

61 In eadem collatione vsusfructus
paterni ad alios, est alia prærogatiua.
9. vt pater absque filio per se possit ac-
cipere possessionem aduentitiorum,
ex verbis huius. l. & l. cum oportet:
dum patri administrandi & agendi
potestatem deferunt, ac si dominus
esset: diuersum autem est in alio fru-
ctuario. Et hanc differentiam expres-
sim tradit Alber. in l. cum oportet,
ad fin. princip. probatque eam Boeri.
decisio. 199. nu. 9. dicens esse speciale
in patre legitimo administratore: ci-
tatque plures Docto. asserentes non
posse alium fructuarium possessionē
accipere, nisi à manu hæredis, vel
proprietary, vt per Alex. consil. 50.
nu. 5. libr. 7. Soci. consil. 131. nu. 8. lib.
1. qui loquuntur etiam de vsufu-
ctuario vniuersali. Et ita Paris.
consil.

consil. 37. n. 2. lib. 3. & in alijs fructua-
rijs scribit Roma. consil. 312. Boer. cō-
sil. 19. Idēq; vt receptissimū tradit Ay-
mo. Crauet. in. l. 1. nu. 142. ff. de lega.

1. Et in usufructuario vniuersali ex
testamento, idem fatetur Deci. con-
sil. 418. n. 3. vbi id limitat in casu vxor-
is relictæ fructuariæ: quod tamē nō
est sine dubio, ex Alex. consil. 56. ad. fi.
lib. 3. de quo etiam dubitat Paul. à mō-
te Pico, in. §. Titia cū nuberet. q. 45. n.
137. ad fin. & in proposito tradit Go-
zadin. consil. 21. nu. 17. & consil. 99.

62 Quod autem communiter dicūt
Docto. sup. citati. consonum est iuris
regulis. Si enim vsusfructus consti-
tuatur inter viuos, necessaria est pos-
sessio ex voluntate constituentis, vel
authoritate iudicis. l. si ex stipulatio-
nes, & ibi Bar. & Ias. ff. de acqui pos-
ses. si autem vsusfructus testamento
relinquatur, non potest possessio acci-
pi nisi à manu hæredis, cū id neces-
sarium sit etiam in rebus plenè reli-
ctis, in quibus nihil mansurum sit pe-
nes hæredem. l. non dubium. C. de le-
ga & l. 1. ff. quor. legat. postquā verò
fructuarius ab hærede vel proprietario
possessionem consequitur, actio-
nes exercebit contra debitores, & a-
lia faciet per se, quatenus vsusfructus
extenditur: vt colligitur ex Alex. in
dictis cōsil. notat Deci. d. consil. 418.
n. 8. Anchar. consil. 3. facit. l. 1. §. vlti-
cum. l. sequen. ff. vsusfruct. quemad-
mo. caue.

Hinc patet huic resolutioni non
aduersari doctrinam Bart. in. l. 1. n. 6.

ff. de lega. 1. dum scribit vsusfructū
in testamento relictum, ipso iure le-
gataro acquiri ante traditionem hæ-
redis, vt alia relictæ: id enim non ex-
cusat legatarium, si accipere velit pos-
sionem absq; autoritate hæredis,
per supra dicta iura. Et opinio Bart.
recepta est secundum Alex. in. d. con-
silijs, & Alcia. in. l. 2. §. & harum, nu.
51. ff. de verb. oblig. Ias. in. d. l. 1. nu. 62
cum sequen. licet Areti. ibi dubitet,
col. penult. nu. 4. ad fin. cui Ias. satisfa-
cit, limitans doctrinam Bar. vt pro-
cedat in legato, non autem in fideicō-
misso: facta differentia inter relictum
per verba directa, & relictum per ver-
ba obliqua: idque probat Alci. ibi,
nu. 42. Sed Bart. d. n. 6. aperte contra-
dicit: & Iacob. de Nigr. nu. 145. ad fi.
& Crauet. n. 142. quibus ego accedo
reiecta ea verborum differentia: & ita
indistinctè loquitur Bal. in. l. 1. ad fin.
C. commu. de lega.

63 Circa iudicialia, habet hæc. l. posse
patrem in aduentitijs agere: vt pa-
tet ex tex. ibi: *per se poscere*: & eodem mo-
do agentibus respondere: vt in versu.
litē inferentibus resistere: Idemque colli-
gitur ex. l. cum oportet. §. non autem
ibi: *pleniſsimam potestatem*: Qua in re non
parum variant Docto. circa modum
agendi vel defendendi. Bart. autem
hic per verbum: *debet*: videtur innuere
necessarium esse, vt patre agente vel
conuento, in aduentitijs, addatur
in libello nomen legitimi admini-
stratoris: & idem vult Angel. hic,
nu. 7. ad fin. quod etiam sentire vide-

tur Bart. in. l. pater qui castrense, n. 2. ibi, *ut legitimus administrator. ff. de castre. pecu. & in. l. si infanti, nu. 2. C. de iur. delibe.* Idem ut receptum tradit Felin. in. c. cum olim, col. 4. vers. quo autem, de testib. ibi, *debet administratorio nomine, & ita Fulgo. hic, n. 7. ibi, verba libelli referenda sunt ad personam filij: & cum Fulgo. Corne. hic, n. 3. & idem vult Faber hic, & Mathæ. de Affict. lib. 2. constitut. Rubr. 9. nu. 12. ad fi. ibi, formabitur contra filium.* Ultra quos omnes addo gl. quæ idem voluisse videtur, in. l. cum dos. 7. verb. nec proderit. ff. de pact. dotal. ibi, *filia nomine agere.* Et subdit Bar. hic, ex comuni practica tunc nominari solere patrem & filium: idem scribunt Salice. & Corn. & verè ea videtur civilior agendi forma quam usus obseruat.

64 Dum autem Docto. vtuntur verbo, *debere:* videntur innuere (vt dixi) necessarium esse pro forma libelli & iudicij, vt pater agat vel conueniatur expressa ea qualitate legitimi administratoris. Ego autem verissimum credo libellum, & iudicium sustineri, licet ea clausula non addatur: nec tam in hæc edum est formulis in iure odiosis, vt patet in. l. 1. C. de form. subla. quod maximè probatur, quia in prosecutione causæ semper deducitur, & latius explicatur ius litigantis: & ita constabit patrem agere vel conueniri vt legitimum administratorem: quæ probatio apta sustinet etiam libellum defectuosum, ex gl. celebri in. l. 1. §. si quis argentum, verb. iuranti. ff. de pos. ibi,

*nisi postea probetur: quam Doctor. extollunt, vt per Felin. in. c. 2. n. 4. col. 2. de libel. obla. notabiliter Ias. in. l. 1. ex. n. 6. ff. de offic. assesso. Idque planius apud Lusitanos, aliasq; nationes quibus viget salubris. l. vel consuetudo, vt iudicetur secundum veritatem probationis, non obstante ineptitudine libelli, vel processus errore: quod iu nature ex tex. notab. in. l. si. §. fin. ff. quod met. cau. quem notat Bald. ibi: sentit enim I. C. non irritanda acta, quibus ius & veritas constat, licet circa ordinem procedendi, solennia omnino seruata non sint: vt colligitur ex. d. §. fin. ibi, *Quamuis non extra ordinem executionem fieri, sed civiliter oportuit: quæ tamen solutioni debite quantitatis profecerunt, reuocari inciuile est.* De quo agit Ias. videndus, in. l. a diuo Pio. §. in venditione, n. 12. ff. de re iudic. Paul. & Alex. in. l. si cum nulla. ff. eodem. Anchar. eleganter consil. 212. Deci. consil. 449. n. 19. Mathæ. de Affict. lib. 1. const. rubr. 25. nu. 32. Areti. in. d. §. nihil commune, col. 2. n. 7. & ibi Rip. n. 74. Iacobin. in. l. si de vi, in fin. ff. de iudi. Rebus. in. 1. tomo consti. Gallic. pag. 131. post Ias. in. l. iud. cauere, nu. 5. ff. de iurisd. omni. iud.*

Tutius igitur est, libellum & iudicium sustinere, patre agente vel conuenito in aduentitijs, ex mente gl. hic melius sentientis, verb. legitimam, ibi, *quocumque modo fiat, non est ius: quod nude tangit remissiuè Chass. in consuet. Burg. Rubri. 6. §. 5. nu. 5. folio.*

Ex quibus etiam tutius puto, ut libellus & iudicium sustineatur conuēto patri, non expresso nomine filij præsentis & maioris infante, de quo statim plenius. Idem etiam puto, ut quamuis filius absens sit, vel infans, possit pater agere, vel conueniri, expresso nomine filij, id est, tanquam legitimus eius administrator: nec sit de forma necessaria, ut pater tunc agat vel conueniatur nomine proprio: reiecta differentia Paul. hīc, n. 2. ad fin. quem sequitur Corne nu. 3. Ea enim forma, ut dixi, nec validat nec irritat processum.

65 Ex verbis huius. l. & l. cum oportet: dum patri plenissimam potestatem deferunt, agendo & defendendo in aduenticijs, infertur contra glo. quam recte Docto. communiter reprobarunt, dum glo. volebat, nō posse patrem procuratorem constituere in causa filij, ante litem contestatam: per. l. neq; supra de procurato. quæ loquitur de tutore & curatore, nec ad patrem extendi debet, secundū Cyn. Bar. Alberi. Bald. Angel. Salic. Paul. & est cōmunis sententia secundū Fulgo. & Corn. & secundū Imol. in. c. accedens, n. 5. de procurato. secundū Roma. consil. 241. n. 10. Mathæ fil. notab. 191. Alex. n. 6. & Ias. nu. 4. in fin. in. d. l. neque, Tiraq. in. l. si vnquam, in princ. n. 29. Curt. in. l. præses n. 14. in fin. C. de trāfactio. Ang. Arceti. in. §. si autem. n. 7. insti. de satisfda. Rober. Maran. in. l. si actor, nu. 11 ff. de procurato. Marc. Mant. libr. 1. lo-

cor. cap. 18. & hanc conclusionem extollit Bal. in. c. fi. nu. 5. de iu calum. licet gl. nō bene referat: & hæc recepta opinio nō bene restringitur à Fulgo. hīc, nu. 5. nec puto verū, quod tradit specul. de libel. concep. §. nunc videndum. in fine, ut necessum sit tunc procuratorem agere debere nomine patris & filij simul licet eum sequatur Imol. in. c. accedens nu. 5. de procur. Sed magis sustinebo iudiciū siue procurator agat nomine patris, siue filij, ex hic deductis.

66 Sed in hoc aduertendum est, quod quamplures Doct. ex sup. citatis hoc indistinctè asserunt, ut. s. pater possit agere, & procuratorem constituere, non expectato consensu filij, cuiuscūque ætatis filius sit. Et hoc probare videtur Bar. hīc, nn 1. & apertius Bal. n. 8. dicens magnos viros contra dicere, sentiens de Innoc. ut proximè adducam: & hanc sententiam indistinctè à nostris teneri, asserit Paul. hīc, n. 2. vers. dicit tamen, & hoc vult Bart. in. l. fin. §. vbi autem, in princ. infr. titu. 1. & hanc dicit communem sententiam legistarum Imol. in. l. fin. §. pupillus, nu. 3. ff. de verbo. obliga. & ibi Arceti. n. 5. Sed in hoc mira est Docto. varietas: dixit enim Innoc. in. d. c. accedens, de procurat. n. 1. non posse patrem sine filio procuratorem cōstituere, nec agere, nec defendere in aduentitijs, vbi filius est maior septennio, per tex. terribilem, & qui videtur apertus in. d. l. fin. §. vbi autem in vnum infra titu. seq. ibi, *adhibeatur autem etiam*

etiam filiorum cōsensus, nisi adhuc in prima etate sint constituti: per quem text. Iustini. mirabiliter restringit potestatem, à Constantino hîc cōcessam patri: hîc enim nullum verbum de consensu filij, ibi autem filij consensus exigitur: & ita ibi notant Cyn. & Salic. & Angel. & Corn. & ita iudicavit Decisio. Capellæ Tolos. q. 105. idem cōsultuit Roma. per illum tex. d. consil. 241. n. 10. & cum Innoc. ita resoluunt Imo. & Areti. d. l. si. §. pupillus. ff. de verb. oblig. vti Areti. ad finem dicit nō posse responderi ad illum tex. per quem ita etiam tradit Alber. in. l. si longius §. si filius, n. 4. ff. de iudic. & ita concludere videtur Paul. in illo. §. nu. 3. & sequen. & Fulgos. nu. 4. & est in hoc summè notab. tex. ille secūdum Roma. d. consil. & possent per eum irritari plures processus, deficiente cōsensu filij, secundum Fulgos. Angel. & Corne. ibi: quod etiam colligitur ex Paul. ibi, n. 5. ibi, *quod iudicium sit nullum.* & ita cum Innoc. asserit Angel. in. §. actiones autem, n. 4. Institu. de actiō. quod etiam probare videtur idē Ange. in. §. pupillus, n. 7. Institu. de inutil. stipula. Vndè si benè attēdas hæc videtur receptior opinio legistarum & Canonistarum quicquid Imol. & Aret. dixerint. d. §. pupillus: & Aulfred. in addit. d. decisio. Capell. Et verè tex. in. d. §. vbi autem, videtur omni resolutione maior, & mire restringit (vt diximus) potestatem in hac. l. patri concessam: ad quod non aduertunt Alex. & Ias. d. l. nec. C. de pro

cur. Curt. & plures sup. citati.

In quo articulo quia frequentissimus est, & maximè animaduertendus illud pro Innoc. vrget, quòd. d. §. vbi autem, vt posterior, potuit addere & detrahare huic. l. Vndè si contra Innoc. arguas ex hac. l. facilis est responsio ex nouiore constitutione Iustinia. in d. §. iuxta. l. nō est nouum cum sequen. ff. delegib. maximè cum hæc. l. apertè non excludebat consensum filij, quem ibi Iustin. exigit.

Nec placere potest quod quidam tentabant, quos merito improbant Salic. & Corn. in. d. §. vbi autem: dicebant enim hæc. l. procedere in matris, illum vero tex. in alijs aduēticijs: par enim ratio est regulariter in his omnibus iam æquiparatis in. l. cum oportet.

Cum autem Bar. non obstantibus verbis. d. §. audacter asserat, non esse necessarium consensum filij, minus placere potest quod ipse respōdet ad illum. §. dicit enim cum Iacob. Butr. vt dum tex. exigit consensum filij, intelligatur filius consentire tacitè & sic vbi non contradicit: quod tamen satis videtur contra literam text. ibi, *adhibeatur etiam filiorum consensus,* quæ verba non possunt applicari taciturnitati, vel patientiæ, maximè in filio impubere.

Aduerto etiam quòd in constitutione procuratoris, verior videtur sententia Bar. eamq; receptiorem puto, vt sine filio possit pater procuratorè constituere in aduēticijs, per hanc. l.

I cui in

cui in hoc Iustin. nihil addit in. d. §. in quo tantum loquitur de iudicijs, vt patet ibi, *suscipiat actiones & moueat*: quod rectius videtur aduertere Bal. ibi, n. 1. quem probare videtur Paul. nu. 4. & Marant. d. l. si actor, nu. 11. & Alex. hic ad Bart. & in hoc rectius dixissent Imol. & Areti. opinionem. Ci. & Bart. comunem esse, & ita saluo assertionem Paul. hic, asserentis communem esse, nostrorum contra Innoc. & consequenter cauendum est à Corn. hic, & ab omnibus ferè alijs sup. citatis, miscentibus articulum constituti procuratoris, cum articulo agendi vel defendendi in iudicio. Que tamen diuersa sunt, vt patet re ipsa, cum autem huic. l. non addatur aliquid à Iustin. circa procuratorem: non est mutandum quod expressim non corrigitur, vt. l. præcipimus. C. de appellat. cum vulgarib. Possêtq; considerari pro ratione differentia, maius periculum in agendo vel defendendo, quàm in constituendo procuratore, vt sic cautiùs agatur in eo in quo maius periculum vertitur.

Circa illum. §. & in hoc articulo, ob varietatem Doctor. tædioso, licet quotidiano: aduerto duriora esse verba Iustin. ibi, dum inquit, *adhibeatur consensus*: quàm si simpliciter diceret, *consentiens filio*: verbum enim *adhiberi*: apertè significat consensum expressum, de quo constare debeat extrinsecè: nec verificatur in taciturnitate vel patientia, ex notat. in. l. 2. §. voluntatem. ff. solut. matri.

Fateor autem (si text. ille non staret) æquiores videri Bart. opinionem, ne pater legitimus administrator, filij consensu egeret, maximè ante virile ætatè: quo magis miror decisionem illius text. iuncta communi omnium interpretatione: *Quid enim iuuabit consilium vel consensus filij impuberis, vel etiam puberis ante virilem ætatem? malus enim consultor erit minor: iuxta. l. 1. ff. de minorib. & l. fin. C. de legit. tuto. nec tam strictè agendum videbatur cum patre, de quo lex omnia confidit.*

Vndè ob authoritatem Bar. & æquitatem eius opinionis, admittenda videretur quælibet responsio colorata, ad. d. §. ne rigor eius iniquus reddatur: ne etiam processus facile irritentur, quod esset reip. in commodum. Cogitabam igitur an possêt responderi ad illum tex. vt loquatur de consilio, non de necessitate: vt aliquando scribentes respondere solent. Sed non placet, quia verba illa *adhibeatur etiam consensus filiorum*: necessitatem designare videntur: iuxta. l. non dubium. C. de legib. Cogitabam etiam an specialiter tex. ibi intelligi debeat in hæreditate aduentitia, de qua agebatur in ea. l. & §. ante illum: non de alijs aduentitijs, vt pungere videtur Corne. hic, col. 3. ante nu. 3. versi. sed tu. Possêtque aliquo modo probari hæc differentia, eo quod in hæreditate, etiam iure antiquo, non poterat pater sine filio adire vel repudiare: vt in l. is qui hæres. §. fin. ff. ed. acquir. hæred.

sed. quod non erat in alijs aduentitijs
 vt per glo. & omnes ibi, & est notissi-
 mum. Et in noua rigidaque decisione
 illius. §. posset forsan admitti hæc re-
 strictio: quæ tamen non placet, quia
 par ratio videtur in omnibus aduen-
 titijs: ideo cogimur imitari ingenio-
 sum doctissimumq; Soci. qui sæpè co-
 gitandum reliquit, vel dicendum cū
 I. C. in. l. prospexit. ff. qui & à quib. suf-
 ficere ita. l. scripta esse: & quòd I. C.
 ait, in. l. non omnium. ff. de legib.

Illud autem ex scribētibus in hoc
 mihi placet, vt licet tex. ille exigat cō-
 sensum filij, si tamen non habeat cau-
 sam contra dicendi, valeant quæ pa-
 ter sine filio gesserit: vt sentit Ange. d.
 §. vbi autem, ibi, *siquam iustam causam*: &
 Paul. n. §. ibi, *causam contradicendi*: & ita a-
 pertius Fulgo. ibi, nu. 3. quod iuuatur
 ex decis. text. in. l. si cum dotem. §. eo
 autem tempore, in fin. ff. solu. matr.
 ibi, *si pater sit, cui omnimodò consentire filiam
 decet*: & ibi, *filia leuis mulier, vel admodum in-
 uenis*: & ibi, *potius patri acquiescere prætorum
 oportere*: conducunt quæ utiliter tradit
 Palat. in repet. Rubr. §. 22. col. 2.

In eodem articulo placet etiam
 quod eleganter considerat Imol. in.
 d. l. fin. §. pupillus. ff. de verb. oblig. n.
 3. in fin. vt opinio Innoc. & decisio il-
 lius tex. exigens consensum filij, pro-
 cedat tantum, cum agitur de proprie-
 tate quæ filij est, vel esse potest: secus
 autem si agatur de usufructu qui pa-
 tris est, vel esse debet: quod etiam sen-
 sit Angel. ibi: idemque ex Specul. &
 Ange. videtur probare Fulgos. hîc, n.

§. in articulo procuratoris constitue-
 di. Et Aufre. in addit. Capel. d. q. 105.
 & Corn. hîc, col. 3. in priuc. quod pro-
 batur, quia aliàs deterioris conditionis
 esset pater in suo usufructu, quàm qui
 libet usufructuarius extraneus, cōtra
 iuris regulas & ratiōes de quibus sup.
 iuncta regula. l. i. §. vlt. cum. l. sequen.
 ff. usufruct. quemad. caue.

Tādē in hoc articulo omnes, ne-
 mine dempto, intelligunt tex. in. d. §.
 vbi autem, in illis verbis, *prima etate*: vt
 intelligatur de filio minori septēnio:
 vt sic ex rigore illius tex. exigatur con-
 sensus filij, cum maior septennio est:
 omnes ibi, Innoc. Areti. decis. Capel-
 læ, Roma. & reliqui sup. citati Fulg.
 Ang. hic & omnes. Quorum funda-
 mentū esse videtur, licet nō exprimāt,
 ex eo qđ aliàs prima etas à Doct. intel-
 ligitur de infantia vsq; ad septenniū,
 secundum glos. cælebrem, in Prohē.
 6. Decret. verb. perfectus.

Ego autem contra omnes verius
 puto, Iustinian. ibi non de infantili æ-
 tate tantum: sed de pupillari, vsque ad
 14. annū sentire. Nec est. l. aliqua, quæ
 cogat primam ætatem, tantum intel-
 ligi vsque ad septennium: licet prædi-
 cta glos. magistraliter ætatem homi-
 nis multifariè diuidat. Licet etiam ali-
 qua diffetentia sit in multis articulis,
 inter infantem & aliquanto maiorē
 ante pubertatem, quod nō negamus:
 Sed cum tex. ille de prima ætate lo-
 quatur, & innuat post eam necessa-
 rium esse patri consensum filij, intelli-
 go post pubertatem, vt ibi ad minus

tota ætas ante pubertatē dicatur prima: nec in ea requiratur filij cōsensu quod mihi fit verisimilè. Primò quia ante pubertatem, nullum cōsiliu filij esse videtur ex l. vna. C. de fals. mo ne. cum vulgaribus. Videreturq; ridiculum in patre exigere consensum filij impuberis, cum in tutore non exigatur, in iudicijs nec in bonorū administratione: vt. l. i. §. sufficit, & ibi Bar. ff. de administ. tuto. de quo proximè latius. Suadetur etiam hæc interpretatio, eo q̄ tota hæc ætas vnico nomine pupillaris appellatur: eodemq; nomine & iure censetur. l. moribus. ff. de vulga. & pupil. & bonus tex. in princ. Institu. de pupil. substitut. idemq; colligitur ex l. C. in. l. pueri. 214. in fin. ff. de ver. signi. & ibi notat Alcia. & Spicgel. in lexic. iuris, verbo puer. Ideoq; à natiuitate ad pubertatem pariter negatur facultas testandi. l. qua etate. ff. de testam. & intra eam ætatem pariter datur, & durat tutor. l. i. ibi, *propter etatem suam*: ff. de tutel. & interim pupilli pupillæq; pariter appellantur: vt in princ. Institu. quib. mod. tute. fin. Sed & intra eandem ætatem minor testimonium ferre non potest. l. 3. §. lege Iulia, cum glos. ff. de testib. intra eandem ætatem nec in causa spiritua li quis auditur. c. fin. de iudic. in. 6.

Quibus iuribus patet, puerū & puellam propriè dici a natiuitate vsque ad pubertatem, licet docendi gratia, & ad aliquos effectus aliquando fiat diuisio illa infantilis & puerilis ætatis.

Imò non putarem absonum intel

ligere tex. in. d. §. vt illa verba, *prima etas*: intelligatur de plena pubertate: vt alias accipitur in. l. Mela, vers. certe. ff. de alim. & cibar. lega. & l. cum filio. ff. de legat. 3. & l. i. §. pueritiam. ff. de postul. quibus iuribus pueritia accipitur in varijs casibus, non solum vsque ad pubertatem ordinariam. 14. annorum, sed etiam vsque ad. 17. & 18. annum. Cum igitur hæc nomina ætatis ambigua sint, per illa iura & per alia, quæ adducit glos. in. d. §. pueritiam: rationi consonum videtur, vt ita *prima etas*: intelligatur in. d. §. vt minus aduersetur ei quod dixerat idem Iustin. in. l. cum oportet. §. i. dum patri plenissimam concedit potestatem: vt etiam non tam strictè cum patre agatur: tum etiam quia frustratorinm esset impuberis consensum expectari: Ex quibus noua hæc opinio, verisimilis & æqua videtur.

67 Ex sup. dictis, patet, longè maiorem esse potestatem patris legitimi administratoris quàm tutoris: quod constat ex multis supra traditis, & inferius tradendis: probat Ias. in. l. filiusfamil. nu. 9. ff. qui satisda. cogant. Tiraq. in. l. si vnquam, in princip. ex. nu. 29. ideoque reprobatur argumentatio glos. hîc, de tutore ad patrem. Infertur etiam non teneri patrem satisfidare, quando tutor à satisfidando excusatur: vt colligitur ex glos. hîc, melius ex glo. & Bar. in. d. l. fin. §. vbi autem, infr. titu. i. & est ibi communis resolutio: & in. d. l. filiusfam. Vnde cauendum est ab Angel. Aret. in.

d. §. *sin autem*, nu. 9. in. fin. Institut. de satisfda. glo. autem in. d. l. *filiusfam.* circa hoc laborat, quia videt ibi patrem satisfacere.

Sed. l. illa difficultatem non facit in patre legitimo administratore: quia tempore illius. l. adhuc non erat hoc ius, quod nouè à Constanti. & Iustin. postea introductum fuit: secundum veram & receptam sententiam, quã plenè probauimus in prima parte huius. l. Et secundum hæc cauendum est à verbis Lorioti de, consanguinitate, axiom. 40. & sequen. dum indistinctè scribit patrem satisfacere teneri: quærens cur teneatur, cum tutor ab eo onere excusetur? quod applicari non potest ad patrem legitimum administratorem, qui agit ac defendit ac si in regre dominus esset, maximè absente filio: iuxta tex. in. d. §. *vbi autem*. l. fin. infr. titu. 1. Quod autem ibi Loriotus affert pro ratione differentie inter patrem & tutorem: nõ nouum est sed glo. & omnium, in. d. l. *filiusfam.* in fin. ff. *qui satisfda. cog.*

Ex his etiam magis cauendum est à Cino hîc, nu. 2. qui incautè scribit, posse auctorem conuenire solum filiumfamil. præsentem septenio maiorem: per. l. 1. §. *sufficit*. ff. de adminis. tuto. Quo errore labi videtur Corn. hîc, nu. 3. ibi, *aliter pater*: nec bene Paul. & Corn. hîc, citant Bart. in. d. §. *sufficit*.

Labuntur autem ij doctissimi patres, arguendo de tutore ad parètem legitimum administratorem: & in

eo magis quòd putant posse quem in ius vocare filiumfamil. septennio maiorem, in aduentitijs: cum per hanc. l. & l. cum oportet: & l. fin. titu. sequent. exercitium actiõis & defensionis, ad patrem spectet.

Cauendum etiam est ab eis & ab alijs alibi, citantibus text. & Bar. in. d. §. *sufficit*: non enim l. C. ibi permittit posse citari impuberem solum, sed cù tutore: quo casu in reflectu tutor ipse citatur, vt rectius intelligit glo. in. l. 2. ff. de condiçt. furt. & glo. in. l. nec impuberes. ff. de in ius voca. quam Paul. ibi malè refert.

Cauendum magis est à Bar. in. d. §. *sufficit*, nu. 2. dum putat pupillum infante maiorem solum citari posse: quod etiam probare videtur Specu. de libel. concep. §. nunc videndum, nu. 10. & Paul. d. l. nec impuberes: & aperte Mathæ. de Afflic. decisio 262. nu. 2. Verior enim & receptior sententia est, non posse impuberem sine tutore citari, manifesta que ratio repugnat: quia pupillus ad citationem non attendet, nec tutorem vel defensorem certiorabit, ætas, enim illa quod videt ignorat: quod in terminis pro text. in. l. 5. §. 1. ff. quib. ex caus. in posse sibi, *aduocandi sunt tutores pupilli*: Ad idè facit. l. contra pupillum. § 4. ff. de re iudic. vbi Pau. ita melius sentit, & Alex. ibi: licet rem inuoluat, & ita contra Bar. iudicatum fuisse asserit Imol. ibi, in fin. & ita resoluit Bald. in. l. fin. ante nu. 1. C. si propt pub. pensita. Et cù eo Iacob. de S. Georg. in. d. l. nec im-

puberes, nu. 2. & ita resoluit Paulin. d. l. 2. nu. 3. ff. de condict. furt. colligitur etiam ex Salic. in l. clarum, nu. 4. C. de autho. præs. & hanc sententiam receptam asserit Alex. in d. l. nec impubes, ad fin. dicens opinio Bar. magis communiter reprobari. Et tandē apud Lusitanos hanc opinio. quæ venior æquior & receptior est, probat. l. Regia, lib. 3. titu. 86. §. 4.

Et hinc cessat in proposito, dubitatio Dec. consil. 449. nu. 11. Hinc cessat etiam dubitatio Aymo. Crau. consil. 225. nu. 1. qui articulum non resolverunt, hinc cauendum est à Panor. in c. tua nobis, nu. 1. de appella. qui parum tute hoc remittebat ad nota: per Bar. in d. §. sufficit: hinc etiam cauendum est ab Afflict. lib. 2. feudo. titu. de mil. vafal. qui contum. nu. 35. vbi in pupillo maiore septennio loquitur contra hanc veriore. & receptiorem sententiam, putans eū sine tutore citari posse: & in d. decisio. male citauit Bal. in l. donatarum, C. de acquir. posses. qui potius contradicit, nu. 3. ibi, *sed solus tutor.*

Si autem tutor non citatus compareat pro pupillo citato, sustinebitur iudicium, secundum Paul. & Alex. in d. l. contra pupillum, & in d. l. nec impubes: intelligendo si tutor compareat ante litis constationem: vt doctè resoluit Imol. in d. l. contra pupillum: In quibus terminis non est differentia inter pupillum infantē, vel proximum pubertati, ex Imol. vbi supra & receptiori sententia contra Afflict.

d. c. 1. nu. 35. Et hoc iuuatur, quia citatio illegitima, sustinetur ex comparitione partis: vt per Alex. in l. 1. nu. 3. ff. de ferijs. Felin. in c. 1. nu. 18. de iudic. idem Felin. in c. illud, nu. 8. de præscript. Alex. Iaf. & Deci. in l. fin. C. de iniur. vocan. Hippol. in l. de vno quoque, nu. 43. ff. de re iudic.

68 Ex verbis huius. l. ibi, *sumptus ex fructibus facere*: planè colligitur patrem ex fructibus aduentitiorum filij, litis expensas facturum. quod notat & mentitenendum dicit Bar. hic nu. 3. notat etiam Bald. Ang. Corn. & alij subdit que Ang. n. 1. si fructus non sufficiat, tunc filium ex proprietate suppeditaturum expensas quod iuuatur ex l. si §. si in autem æs alienum tit. sequen. in quo articulo scribit Hispan. Anton. Gomet. in lib. de contract. cap. 15. nu. 7. ad fi. differre patrē ab alijs fructuarijs, vt scilicet alij non teneantur expensas litis facere circa res, in quibus vsum fructum habent, & resoluit vt licet procedat in habete vsum fructum ex legis dispositione, vt tunc teneatur ad expensas litis, diuersum autem sit in habente vsum fructum ex dispositione hominis: quod ante cum tradit Paul. Picus. in §. titia cum nuberet. q. 58. ff. de lega. 2. Gozad. consil. 94. nu. 37 & ante eos ita in terminis resoluebat Guiliel. cum quem refert & sequitur Bald. in l. 1. §. 1. n. 1. ff. vsum fruct. quem ad. cau. quorum nouiores non meminerunt.

Ego autem huic resolutioni rationem ab ipsis nullibi scriptam video,

nec satis tutum videtur, deterioris conditionis reddere habentem ius à lege quàm ab homine, contrarium enim colligitur ex traditis ab Alex. in. l. si vir. ff. ad. l. falc.

○ Aduerto etiam contra Docto. proximè citatos, dum agunt de alio fructuario, non videri tutum quod indistinctè scribunt, cum non teneri ad expensas litis: finge enim aliquem mouere litem usufructuario circa vsum fructum tantum, non est cur tunc oneretur proprietarius, cui nulla culpa imputari potest in eo, quòd aliquis inquietet usufructuarium. vt alias dicit Bald. in. l. 2. C. de liber. causa.

Vnde dicendum est patrem hinc sumptus facere ex aduentitijs, quia omnia penes se habet, vt legitimus administrator, magis quàm vt fructuarius, vt in simili tradit Alex. in. l. usufructu. ff. ad. l. falc.

○ Similiter est differentia inter patrem & alium usufructuarium, quia licet lis moueatur circa proprietatem, non filius, sed pater agere & defendere debet, iuxta hanc. l. cum supra traditis. At alius fructuarius in questione tangente solam proprietatem, non ita audietur, vt eleganter resoluit Angel. in. l. 1. §. vlt. nu. 1. & ibi Alex. nu. 3. ff. de noui ope. nunci & ibi bene sentit Paul. Castren. nu. 1. in fine. colligitur ex Marian. Soci. in cap. quoniam frequenter nu. 112. versic. 4. opinio. vt lite non contest. quod vt receptum refert Picus. d. §. titia cum nuberet nu. 148. & ita modificabis quæ

palsim & indistinctè traduntur à Docto. de potestate fructuarij, quem dicunt censerì procuratorem in rem suam, & agere posse nomine proprietarij per. l. 1. §. vlt. ff. usufruc. quemad. cau. de quo superius scripsi. idque confundunt scribentes vt colliges ex Iaf. in dict. l. 1. §. vlt. ff. de noui. ope. nunci, nec videtur ex iudicio agitato cum usufructuario præiudicium resultare proprietario non citato. sicut è contra vt in. l. is qui fundum. 31. & ibi Bart. ff. de usufruct. legat. quod inuolunt scrib. vt constat ex variè relatis ab Alex. in. l. sepe. nu. 106. ff. de re iudic. qua in re censetur Fraus non denuntiare litem domino, si ei nuntiari potest vt Egregiè notat Bald. in. c. 1. §. si Vasallus in. 2. si de feud. fuer. contro. inter dom. & aqua.

○ Tandem cauendum est à ratione Bart. hinc in fi. dum in hoc articulo patrem ad expensas litis teneri inquit, eo quòd habet vsum fructum ex causa lucratiua: quod refert Picus vbi supra & crotus in. l. frater à fratre nu. 123. & cor. hic. Sed debuerunt aduertere vsum fructum dispositione hominis concessum, sæpius esse ex causa lucratiua legati vel donationis vt in princip. Instit. de usufruct. & per totum. ff. eo. & tamen regulariter non tenetur usufructuarius ad sumptus extrinsecos extra refectionem rei. vt in. l. hætenus ff. de usufruct. Bald. in. l. eum ad quem C. eod. de quo latius infra. n. 72. & sic patet etiam si quis habeat vsum fructum ex causa lucratiua non teneri ad

expensas litis motæ circa proprietatem, teneri autem si mouetur circa eius vsum fructum tantum.

69 Dum verò tex. hîc loquitur de expensis litium, quas pater facere debet ex fructibus aduentitiorum filij, non procedit in sumptibus factis ad perpetuam rei vtilitatem, seu aduentitiorum meliorationem: ideoque filius eorum bonorum dominus fratribus conferet valorem expensarum secundum Bald. in auth. excipitur nu. 4. & Paul. in l. vlt. §. vbi autem nu. 7. titu. sequen. & cum Bald. Hispanus à Castelo. l. Tauri. 46. col. 2. & Alex. hic ad Bart. verb. expensas & Bart. ad Bal. in l. fin. §. emptor. C. communia de lega. estque notandum quòd Bald. indistincte loquitur, eo autem non relato quæstionem tangit Crot. in l. frater à fratre nu. 124. q. 36. ff. de condic. ind. vbi distinguit: an pater sit diues nec ne, an plures habeat filios, an sumptuum rationem scripserit: sed ab eius dictis cauendum est licet colorata videantur, ea enim ad collationem inter fratres parum seruiunt: & magis est cum Bald. vt regulariter ob ea melioramenta collatio locum habeat secundum traditionem Doctor in auth. ex testamento. C. de collat. vide sequentia & quæ. scribo in l. cum oportet. §. fin autem titu. sequen.

70 Hinc infertur ad quæstionem quâ tractat Bart. hic ex glo. l. 1. verbo non sint. ff. de impens. in reb. dota. quando viro dantur in dotem nomina debitorum, & virespendit in illis exigen-

dis, an vxor teneatur expensas satisfacere, vel minuant quantitatem ipsam exactam, glo. in d. loco, indistinctè tenet quòd non, Bart. hîc indistinctè quòd sic, alij non parum variant, glos. dicit singularem Bald. in l. 2. C. de actio & obli. vbi inuoluit, quæstionem dicit satis dubiam Alber. in d. l. 1. super glos. nu. 3. versi. vltimo, glo. illam dicit singul. chas. in consuetu. Burg. rub 4. §. 17. fol. 183. col. 4. versic. quæro. vbi non discutit, sed tantum refert Bald. hic. sic Ias. in l. si in area nu. 3. ff. de condic. inde. extollit glos. sed examé omittit. Bal. nouel. in tract. de dote, videtur hanc quæstionem omisisse: in qua Corn. hic refert Bene. de plumbi. dicentem opinionem Bart. contra glos. esse magis communem, quod simpliciter refert crotus in l. frater à fratre nu. 123. & cum Bart. est Angel. hic nu. 3. Corn. autem variè argumentatur, & vltimo loco videtur probare opinionem Bart. Alber. autem in d. l. 1. nihil certum asserit, Bart. ibi distinguit, & sic non tam indistinctè recedit à glos. ibi. & distinctionem Bart. sequitur Ioan. Campes. in trac. de exactione dotis. q. 48.

Ego circa numerum Doctor. cauendum puto à Corn. & crot. ex eorum enim relatione colligitur receptiorem esse opinionem glos. quæ Azon. fuit, eamque in effectu probat Bald. hîc nu. 13. & in d. l. 2. C. de actio. & obligat. & in l. 3. nu. 2. in fin. C. de fals. causa adiect. legat. & in l. per diuersas nu. 10. q. 6. C. mand. & eandem opinio-

opinionem probat. Specul. lib. 4. titu. de dote post diuor. restit. §. vlt nu. 25. versic. illud etiam. vbi non leuiter argumentatur pro glos. & eandem probarunt Din. & Rainer. quos refert Fulgos. hic sequens etiam opinionem glos. quae etiam probare videtur Ias. & Chas. vbi supra: & sic opinio gl. receptior videtur.

Contra glo. verò pro Bart ultra omnes urgere videtur, quod traditur in titu. de impens. in reb. dotal. esse restituendam viro necessariam impensam, eamque necessariam appellat I. C. in l. 4. illius titu. quam vir omittere non potuit, & si omittat, vxori tantundem damnabitur: quod congruit exactiōni debitorum, si maritus enim negligens fuerit in exigendo, tenetur ac si exegisset. l. meua. 50. ff. solu. matr. & in l. nupta. 31. §. quoties. ff. eod. & ibi Bart. Paul. & alij & Afflict. lib. 3. conf. Rub. 13. nu. 6. versic. 2. fallit. vñ de ex doctrina I. C. in d. l. 4. videtur necessaria expensa viri hoc casu, & consequenter satis fieri debere viro.

Placet tamen opinio glos. (quam receptio rem puto) cum declaratione Bald. in dict. tribus locis, vt scilicet distinguatur inter magnam & paruam expensam, in magna procedat opinio Bart. ne resultet iniquitas, si vir diligentiam necessariam adhibuit, & necessum fuit notabiliter expendere in exactiōne debitorum, in parua autem expensa tutius procedet opinio & ratio glos. debuit enim vir cogitare necessario aliquid expendendum esse in exigendis debitis: & hanc Bald. distin-

ctiōnem probat Ias. in d. l. si in area, idem in l. diuortio. §. impendia ad fi. ff. solu. matr. Alex. ad Bart. in d. l. i. ff. de impens. litera. f. & comprobatur ex I. C. in l. omnino ibi, *modicas impensas*: ff. eod. & ex ratione I. C. in l. iure succursum. 7. ff. de iure dot. ibi, *circumuenus*: & ibi, *bono & equo non conuenit*.

Qua in re magnam vel paruam expensam non iudicarem simpliciter, sed respectiue attenda quantitate dotis arg. l. res bona fide. 54. ff. de contrah. empt. melius ex l. Scio. secundum literam & interpretationem Alber. ibi. ff. de in integ. restit. reiecta vulgari allegatione vt melius tradit Dec. in cap. de appellationibus. de appel. & in proposito ita prudenter instruit iudicem Alber. in l. haecenus ad fi. ff. de usufr.

Tutius etiam procedit opinio glo. quando nomina debitorum darentur aestimata, quasi tunc videatur distracta alea, ex qua posset resultare lucrum vel damnum. vt considerat Bar. in d. l. i. & in d. l. meua. facit. l. i. C. de pact. l. de fideicomisso. C. de tranfact.

Ex quibus non videtur tutum, quod indistincte scribit Alex. d. l. diuortio. §. impedia. n. 3. dicens impensam modicam semper appellari, quae non concernit perpetua rei utilitatem, licet sumptuosa sit, & est contra magnam impensam appellari, quae respicit perpetua utilitatem rei, etiam si quoad sumptum modica fuerit: quod probat Ruin. conf. 14. nu. 3. liber. 1. Sed contrarium aequius est & magis consonum doctrinae I. C. d. l. omnino & l. haecenus. ff. de usufruc. & l. in

& l. in commodato. 17. § possunt. ff. commod. ibi, *naturali ratione*, & ibi *modica impendia*: & contrarium consuluisse Paul. Castr. fatetur ipse Ruin. d. loco. & ultra eos contrarium colligitur ex Bald. in locis suprà citatis generaliter distinguente inter modicas & magnas impensas.

71 Ex suprà dictis autem vtiliter inferitur ad expensas quæ fiunt in bonis maioratus vel emphiteuticis aliteruè restitutioni subiectis. de quo multa dici possent. interim vero non ommitto apud Lusitanos nostros. l. Regia coniugi deberi partem expensatum, quæ matrimonio constante fiunt in rebus maioratus, vel emphiteuticis, & similibus quæ non communicantur, inter coniuges: sic etiam. l. Regia. succedens in emphiteusi tenetur conferre fratribus impensas factas in ijs bonis vt libr. 4. titu. 7. §. 3. & titu. 77. §. 33. in fine & §. sequi vbi approbati videtur differentia nostra contra Alex. inter modicam & magnam impensam. quod Regnicolæ summè notare debent. eaque Regia lex receptis traditionibus consona videtur, vt scilicet coniux & alij filij partem habeant in melioramentis, licet res in quibus fiunt ad vnum tantum spectent, vt probat. Hispanus Palat. in rub. §. 6. 2. nu. 15. & seq. quem sequitur Chas. malè eum referens in consuet. Burg. rub. 4. §. 13. nu. 5. versi. aduerte & nemine citato Hispanus Arias l. Tauri. 44. n. 28. Couas Ru. de sponsal. 2. par. cap. 7. §. 1. nu. 9.

Quibus in locis plures ex prædictis Doct. minus aptè arguunt à vasallo vel emphiteuta faciente melioramenta, ad quæ tenetur dominus finito feudo vel emphiteusi absque culpa vt habetur in. c. 1. §. si vasallus ti. hic finitur lex & ibi Bald. Afflict. & alij & tradit Ias. in. l. 2. nu. 27. cum sequenti. C. de iur. emph. notanter Molin in consuet. Paris. §. 1. gl. 5. nu. 98. cum precedenti. quo argum. omnes vtuntur. Ego autem aduerto hos terminos esse longè impares respectu filij vel successoris in maioratu: namque res non veniunt ad eum liberè, semperque subijciuntur restitutioni, nec possunt alienari, cum sint vinculata familiæ, & sæpè onerosum & iniquum esset filio maiori astringere eum ad soluenda melioramenta propter fragile dominium vel vsumfructum ad vitam tantum. At dominus feudi vel emphiteusis consequitur rem ipsam liberè, eiusque vtilitati cædunt plenè melioramenta, quæ cum re distrahere potest. ideoq; iustius est: vt satisfacere teneatur, quod magis consonat equitati, quam I. C. in hoc expendit in. l. in fundo. 39. ff. de rei vendic. & in. l. si seruos. 25. ff. de pignor. actioni ibi. *grauius ad recuperandum*, & ibi: *non est æquum*.

Ex quibus in filio successoreque maioratus non parum iustificatur. l. Hispanorum Tauri. 46. quam longè iniquam asserit Palat. ibi & in. d. §. 62. Rubr. nu. 16. & alij Hispani: eam tamen aliquantulum colorant Anton. Gomer. & Didac. à Castelo ibi vides igitur

igitur in hoc contrariam esse. l. Caste-
la. l. Portugal. nostra enim magis fauet
coniugi & ceteris liberis, illa soli
primogenito vel successori maiora-
tus.

O In qua difficultate ego in ea essem.
sententia, ut successor maioratus te-
neatur satisfacere matri vel fratribus,
quando expensa fuerit magna & ex
ea resultat notabilis utilitas: nec tunc
compellendum eum putarem ad sol-
uendum semper in pecunia, si ea non
abundet. Sed magis in redditibus resul-
tantibus ex ipsis melioramentis: quia
ipse non magis dominus est maiora-
tus quam fuit pater, vel is cui succedit.
Similiter putarem non teneri succes-
sorem maioratus ad soluenda melio-
ramenta, quando antecessor eam fecit si-
ne in commodo uxoris, vel quia eam non
habebat, vel quia ex melioramentis re-
sultauit incrementum patrimonij, quod
ipsa communicauit. Nec compellerem
successorem ad tale solutionem qua-
do pater vel possessor decederet sine
liberis vel parentibus, eligeretque ha-
redes non necessarios, sepe enim contin-
git ut maioratus ex dispositione iuris
vel instituentis ad vnum pertineat,
possessor autem reliqua sua bona alij re-
linquat: tunc enim iniquum esset com-
pellerem successorem ad soluenda ea, quae
antecessor expendit in rebus maiora-
tus, in quibus ipse successor non plus
iuris consequitur, & aliter aperiretur
via fraudibus, quia possessor amplè ex-
penderet in odium & onus futuri suc-
cessoris, cui aliquando difficilimum

& quasi impossibile erit magna me-
lioramenta soluere, contra equitatem
quam considerat. l. C. in. d. l. si seruos
& in. d. l. in fundo & saltem non obli-
garem tunc successorem ad plus, quam
id quod habet in allegato. §. si vassalus
ti. hic finitur lex. vbi etiam dominus
ad quem redeunt bona, non arctatur pra-
cisè ad soluenda melioramenta, sed ele-
ctiue ut soluat, vel ea auferri patiatur.
& sic ibi probatur à maiori nostra haec
sententia, in qua tex. ille sine iniquita-
te procedet: licet eius decisionem im-
modestè nimis reprehendat doctus &
curiosus (licentiosus tamen) Moli. d.
loco. & ex hijs cum aequitate & ratio-
ne resultat modificatio ad praedictas.
ll. Lusitaniæ & Castel.

Nec omitto quod apud Lusitanos
lex Regia specificè fauet coniugi cir-
ca impensas factas in bonis maioratus?
vt. d. li. 4. tit. 7. non autem id expraes-
sum est in fauorem liberorum, nisi ta-
tū in bonis emphiteuticis. d. li. tit. 77.
§. 33. vltus autem id obseruat: nec dispar-
ratio videtur emphiteusis & maiora-
tus inter liberos ipsos quoad collatio-
nem: non tamen tanta erat ratio pro
alijs liberis, quanta pro coniuge. im-
pensa enim fit de fructibus & bonis
communibus inter coniuges ex lege
& consuetudine regni, ideo iustius po-
test coniux repetere partem impensa-
rum: non ita liberi, qui viuo paren-
te id iuris non habent iuxta. l. 1. §. si
impuberi. ff. de colla. bon. Bart. in. l.
hereditatum. ff. de bon. auto. iudic.
possi. De aestimandis autem me-
lioramentis

lioramentis & aliqua utilia ad multa iura tractabimus Deo duce in sequē. parte vel in Auth. huius tit.

72 Circa onera autem & expensas in alijs fructuarijs, præcipua decisio habetur in l. hætenus. 8. ff. de usufru. vbi I. C. celsus vel Vlpianus secundum alios libros, fructuarium onerat ad modicam expensam in reficiendo: ideoq; ad facta tecta eius obligatio restringitur ibi, & in l. eum apud. C. de usufr. Si verò damnum ex vetustate, vel alia causa (secū lum Albe.) contigerit, quod non possit sine magna impensa reparari, vt fructuarius nō tenetur, ita nec proprietarius, ex mente I. C. ibi *sed si hæres refecerit.* & ita Doct. volūt. proprietario autem reparante, vtetur fructuarius, vt tex. habet. qui tamen intelligi debet, nisi tota res destructa fuerit quæ finitus esset usufructus iuxta l. 5. § rei mutatione. ff. quib. mod. usufr. amit. notat in terminis Bar. in l. cotem ferro. §. qui maximos. n. 16. versi. si vero. ff. de publi. & vecti. glo. autem in d. l. hætenus concludit remittendum esse iudicis arbitrio, quæ dicatur magna vel modica impensa: & ita Alber. ibi & Angel. nu. 2. glo. & Bar. in l. omnino. ff. de impens. in reb. Doct. quod posset probari ex multis, quæ copiosissime cōgerit de arbitrio iudicis Math. de afflict. in ca. 1. 2. col. cum. 4. sequen: ex quib. cauiss. feud. amitt. lib. 3. feud. titu. 1. vndè ornabis, quod inquit Vlpianus in l. 1. in fin. ff. de iure delib. ibi, *in ius dicentis potestate.* Et quod inquit Papinianus in l. quæsitum. ff. de testib.

ibi: *quod legibus omisum est, non amittetur religione iudicantium.* Et multa in simili cumulat Tiraq. in l. si vnquā. verb. omnia. nu. 30 & Hipol. in l. quæstionis. la. 1. ff. de quæst. Rip. in l. si constat. n. 29. ff. solu. matr. Niconitius in ca. quoniam contra fol. 80. de probat. quibus ad. d. l. 1. circa quæstionem temporis comittendi arbitrio iudicis adde Alber. in l. 1. §. quod autē. ff. de superfic. Distinctio autē. d. l. hætenus circa magnam vel modicam impensam procedit tantum in reficiendo, onera enim & tributa aliaue extrinseca ratione possessionis vel fructuum ab ipso fructuario solui debent, etiam si modica non sint secundum Bal. & Ang. ibi & Fulgo. in fine. l. præced. & ita intelligunt tex. ibi in versi. quoniam ibi, *alia onera.* & ibi: *stipendium vel tributum:* & melior tex. in l. si pendentes. 34. §. si qui. ff. co. quem extollit platea in l. 1. col. 2. nu. 3. C. de anno. & tribu. & de alijs oneribus realibus idē regulariter tradit Molin. in cōsue. Paris. §. 22. n. 156. & 158. probat. tex. in l. quæro. 28. ff. de usufr. lega. & ibi Bart. bene etiā probat tex. & ibi Bar. in l. neq; stipendium. ff. de impens. in reb. Do. ibi *onus enim fructuum hæc impedia sunt:* & ibi gl. notat & Bar. & ample Alex. ad Bart. vbi multa adducit. tex. & Doct. in l. fructus. C. de actio. emp. ibi, *functionū grauamē pertinet:* quia verò decisio. d. l. hætenus utilis est, eam multis ampliationibus & limitationibus ornabimus, quæ non a libi forsā inuenientur.

Primò igitur ampliatur in viro possiden-

fidente bona dotalia vt ex illis tributa oneraq; realia soluere teneatur secundū gl. & Bar. in. l. vnica. C. de mulier. in q. lo. & ibi mauricius pag. 210. probat tex. & ibi notat Bar. in. l. nec stipendium. 13. ff. de impens. ibi, *onus enim fructuum hæc impendia sunt: quæ sententia receptissima est & colligitur ex re. l. fructus vbi latissimè doct. ff. sol. matr.*

Secundò ampliatur vt procedat in emphiteuta & feudatario, q; similiter ad eadem onera tenentur vt probat. l. 2. ibi, *publicarum fructuum.* & ibi Albe. & Bal. C. de iure emphit. & est recepta sententia vt tradit Ias. in. l. 1. n. 25. C. eo. Chas. in consue. burg. Rub. 4. §. 6. fol. 154. col. 2. Ioan. de Ami. conf. 8. n. 61. & 62.

Tertiò ampliatur vt possidens fundū, & percipiēs fructus, teneat ad soluendū censum, & onera realia, etiā si cōtrariū cū eo cōuenerit, à quo rē habet, vt pbat tex. in. l. 2. & ibi notat Bal. C. sine cēsu vel. reliq. & ibi gl. ad idē bene adducit tex. in. l. inter debitorē. 43. ff. de pact. & ibi Docto. tradit Cardi. Paris. conf. 52. lib. 1.

Quartò ampliatur ex Bal. in. l. si. n. 1. in. 3. notab. C. sine cēsu. dicēte id mēti tenēdū, per tex. ibi vt procedat, etiā si bona alterius nomine descripta vel registrata inueniantur: preualere enī debet veritas & æquitas, vt possidens & percipiēs fructus teneatur, & hoc regulariter magis probarem licet aliqui cōtrouertāt, vt tradit Parpal. in. l. placet. nu. 41. C. de sacros. Eccles. facit. §. veritas, l. illicitas. ff. de offic. pres. & cū

Bal. est Roman. in. l. imperatores. n. 1. ff. de public. & vecti.

Quintò ampliatur etiam in oneribus & tributis nouè impositis post vsum fructū constitutū vt probat text. & ibi notat Bar. in. l. quæro. 28. ff. de vsuf. lega. ibi, *in his speciebus, quæ postea indicantur: & ibi, hoc onus ad fructuariū pertinet,* notat Math. afflic. lib. 3. feud. ti. de pphib. feu. alie. per. feder. §. præterea ducatus. n. 57. facit. l. si seruitus. 22. ibi, *omne lumē significari, siue quod in presenti, siue quod post cōtigerit: ff. de seru. verb. præd.*

Sextò cōsecutiue ampliatur ad collectā extraordinarie p rebus impositā vt sic decisio illius. l. nō tantū pcedat in tributis & oneribus ordinarijs seu cōsuetis vt elegāter tradit Soci. conf. 119. lib. 1. quod duplicatur conf. 217. lib. 2. ex quo limitatur generalis allegatio. l. seio. 10. §. medico. ff. de annu. lega. cum notatis à Feli. in ca. sedes. 3. col. cum sequen. de rescrip.

Septimò ampliatur, vt non solū teneatur principalis fructuarius & percipiēs integros fructus, sed etiā pro rata teneatur, quicūq; habuerit partē fructuū vt tradit Math. Afflic. d. §. præterea ducatus. n. 53. idē decis. 252. n. 2. vbi tamē id limitat in primogenito tenente feudū vel maioratū, & ex eo aliqd annuū tribuēte fratribus vt illi ab oneribus excusentur. quæ sententia æquitate & ratione iuuatur, eamque probat Tiraq. de primog. q. 74.

Octauò Ampliatur in cōductore ad longū tēpus secundū Alex. cōs. 1. n. 10. lib. 4. quæ sequitur Parpal. in. l. placet

n. 48. C. de sacros. Eccles. Syluan. cōf. 47. n. 4. quibus non citatis idem scribit Maurit. in. d. l. vnica pagi. 205. faciunt notata à Deci. cōf. 204.

Non à ampliatur in tributis & oneribus realibus, vt fructuarius, vel emphiteuta, vel emptor teneat etiā pro præteritis antequā possideret vt pbat tex. cū gl. in. l. imperatores. 7. ff. de publi. & vecti. ibi. ipsa prædia nō personas cōueniri, & ibi: ideo possessores etiā præteriti tēporis vobis etiam soluere debent: ibi notanter Pau. & Rom. & Math. Afflic. omnino vidēdus decis. 95. & hoc dicit magis cōmune Panor. in. C. pastoralis nu. 5. de decim. bonus text. in. l. 5. §. fi. ff. de censi. ibi, ob tributa præteriti tēporis: tradit capit decis. 20. n. 26.

Decimò ampliatur fortius in quocunq; possessore fructus recipiente, vt is onera realia soluere teneatur vt tradit Math. Afflic. lib. 1. constituit. rub. 97. §. vltimo. n. 5. quod cōfirmari potest ex gl. in. l. 1. verb. fructus. C. de annon. & tribut. quam notat Bar. ibi. ad hoc, quòd dominus locans prædium propensione pecuniaria, non teneatur ad tributa, sed conductor, qui fructus rei percipit, quod probat & extollit Ioan. de Plat. ibi nu. 2. ad fin. corset. in notab. verb. locatio Roma. in. l. imperatores. ff. de publi. Ias. cōf. 109. ad fin. lib. 1. vbi alios citat & Pau. consil. 442 in fine lib. 1. quæ conclusio dura videtur ita indistinctè accepta Nā. d. l. hætenus & iura similia loquuntur (vt vides) in fructuario vel emphiteuta & saltim in cōductore ad longū tē-

pus. Diuersa autē ratio est in colono, vel simplici conductore, vt inf. vt melius aduertere videtur Moli. ad Alex. d. cōf. 4. lib. 5. maximè quia si rectè artēdas, dominus rei, magis quàm colonus, videtur tunc fructus percipere ea pecunia æstimatorum arg. l. si æstimatoris. ff. solut. matrim. l. fin. C. de const. pecun. ibi & , *possibile est omnes res in pecuniam conuerti*: & merces locationis fructus appellatur in. l. videamus. 19. ff. de vltur. Sed pro communi opin. vrget tex. quem gl. & Doct. citant in. l. si sine 33. §. Lucius. ff. de administ. tu to vbi I. C. refert consuetudinem particularem ciuitatis, in qua domini prædiorum, nō conductores onera realia soluebant, & sic significat extrà cōsuetudinem, conductores prædiorum teneri ad onera realia & ita ibi notat Alberi. & Cuma. Qua in re scribētes nō sibi cōstant. Nam idem Platea in. d. l. 1. n. 3. indistinctè vt receptū scribit colonū ad ea onera nō teneri per. l. 4. C. de agricol. & cens. vbi idem Plat. n. 2. notat excusari à collecta & tributo colonum partiarium, vel qui nummis colat, licet ibi sit litera corrupta deficiente negatiua, quæ addi debet ex ead. l. & ex aduersatiua in cod. Plat. ibi *Sed domini* & ibi, *item secus*: Igitur videtur manifesta repugnantia: quia nūmiscolere, idē est, qd̄ dño in pecunia soluendo, fructus percipere. Vndē talis colonus excusandus nō erat, si verū dicit gl. & cōis opinio in. d. l. 1. Nec cōcilies Plate. & Doct. quasi in. d. l. 1. loquantur de cōductore, & in. d. l. 4. lo-

quantur

quantur de colono: iura enim ipsa talem differentiam non admittunt: maximè quòd Bar. Rebuf. & alij in. d. l. 1. extollentes glo. ibi eam secure intelligunt in colono.

Ideo non est leuis difficultas, quæ ex hac doct. repugnantia resultat: in qua ante alia, est adhibenda differentia inter collectam, & tributa seu onera reale realia, vt tradit Ias. d. conf. ad fi. citans Plat. in. d. l. 1. ad fin. C. de Annon. sed debuit allegare Bald. ibidem nu. 5. melius ita declarantem & assignantem rationem diuersitatis & ita Alex. d. consil. 4. n. 4. lib. 5.

Secundò in eadem difficultate nõ omnino videtur verũ quod indistinctè doct. scribunt contra colonũ, vel conductorem soluentem in pecunia, nec est cur magis oneretur in tributis soluendis, quàm colonus partiarius: imò qui nummis colit vel conducit, videtur maiori oneri & periculo obnoxius, vt docet experiẽtia, ac proinde mitius cum eo agendũ erat, quod docto. non aduertunt. Idq; mihi probatur ex. l. qui concubinam. 29. §. qui hortos in fine. ff. de leg. 3. iunctis infra dicendis.

Tertiò in eodem articulo aduertẽdum puto, an onera & tributa realia sint notoria & consueta, & tunc tutius procedet glos. & recepta opinio, vt dominus seu locans, qui solam pecuniam, non fructus, percipit, excusetur ab onere & tributo respiciẽte fructuum collectionem, quasi ita videatur tacite conuentum ex consuetudi-

ne & natura rei, iuxtà. l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur. nec tũc potest conqueri conductor vel colonus cum onus sit notorium, nec id regulariter ignorare liceat, & natura oneris realis rem, nõ personam sequitur d. l. imperatores. ff. de publ. & vectig. l. 2. & fi. C. sine censu vel relius.

Quartò in emphiteuta vel fructuario indistinctè excusabitur proprietarius, quæcũq; onera realia sint, vt probatur ex iuribus & doct. supra citatis. Et ita Bald. in. d. l. 1. nu. 5. in fin. C. de Annon. dicens fructuarium vel emphiteutam in hoc dominum censeriper. d. l. hætenus.

Quintò videtur iuridicè distinguendum inter nõ dominum rei, colligentem fructus ex causa onerosa, & percipientem eos ex causa lucratiua, in primo enim obseruabuntur distinctiones hic traditæ, in secundo regulariter excusabitur proprietarius, à quo vel ab eius authore causam habet is, q̄ fructus colligit ex causa lucratiua, non enim par ratio est eorum iuxtà l. vlt. C. de codic. cũ vulg. & ita in colligente ex causa lucratiua tradit Roman. consil. 230. nu. 1 facit l. ad res donatas. 62. ff. de ædil. edict. l. Aristo. §. fin. ff. de dona.

Sextò in colligente fructus ex causa onerosa nõ putarem eum teneri ad onera extraordinaria & inconsueta: quia de his conuentũ nõ videtur arg. l. seio. §. medico. ff. de annu. leg. & ita in cõductoribus soluturis in pecunia vsu obseruari videmus, vt dominus seu

seu locator exprimat omnia onera rei
 Aliàs conductor non tenetur nisi ad
 quantitatem conuentam. Et ei suffra-
 gatur reg. l. quicquid astringendæ. ff.
 de verb. oblig. nec parum deferendū
 est consuetudini, iuxtà. l. minimè. ff.
 de legi. & in hac materia id docet I.
 C. in. d. §. lucius. l. si sine. ff. de admin.
 tuto. & l. 5. C. de agric. & censi. & cō-
 uentiones iudicari debent, secundū
 quod homines communiter intelli-
 gunt, vt in simili notat Panor. in. c.
 pastoralis ad fi. de Deci. & colonum
 & conductore à collectis & decimis
 excusari tradit Fracis Luca. de Fisco.
 3. par. n. 19. sed caue vt infr.

Septimò ex supradictis infertur ma-
 xima ampliatio ad. d. l. quære. 29. ff.
 de usufr. lega. vt nō solum procedat
 in fructuario, sed etiā in quolibet pos-
 sessore, vel colligente fructus ex cau-
 sa lucratiua, is enim regulariter one-
 ra realia soluet idque maiori ratione
 quàm in casu, de quo agit. gl. & com-
 munis opinio in. d. l. 1. C. de Anno. cū
 ibi astringatur conductor soluens do-
 mino in pecunia, hic verò loquamur
 de percipiente fructus ex causa lucra-
 tiua, & ita in quolibet legatario sentit
 Alber. in. l. qui cōcubinam. §. qui hor-
 tos in fine. ff. de leg. 3. licèt regulariter
 cōtradiciendū videretur vt per Alex.
 d. consil. 4. ad fin. lib. 5.

Octauò ex his notabiliter potest
 intelligi tex. in. d. §. lucius, quem gl. &
 docto indistinctè contra conductore
 notant, ego autem melius intelligen-
 dum puto ex superioribus, facta di-

stinctione iuxtà terminorum diuersi-
 tatem, vt his conclusionibus resolu-
 mus, quibus patet, ex alijs iuribus nō
 posse indistinctè procedere, quod scri-
 bentes generaliter colligunt ex eo. §.
 vbi I. C. non tradit regulam, nec cer-
 tum quid decidit, nec explicat an ibi
 conductor esset ad breue vel longum
 tempus, & an in pecunia, an infructi-
 bus soluturus, sed tantum refert con-
 suetudinem loci, & agit an ea excu-
 set curatorem vndè quoad alia, petē-
 da est resolutio ab alijs iuribus & ra-
 tionibus.

Nonò in decimis ex fructibus nō
 excusabitur colonus, vel conductor
 fructus recipiens, vel partem vt pro-
 bat text. in. c. tua nobis & ibi Panor.
 n. 14. quem vide de decim. id enim o-
 nus odiosum non est: Sed notorium,
 vniuersale & fauorabile Feli. in. c. ad
 audientiam. nu. 21. de præscrip. quod
 pro expresso haberi debet in conuen-
 tione domini cum colono vel condu-
 ctore. vndè cauedum est ab eo, quod
 indistinctè in decimis scribit Lucan.
 d. loco.

Decimò ex scribentibus in dictis
 locis apertè colligitur, emphiteutam
 teneri ad tributa & onera etiā si ma-
 gnum canonem, seu magnam pen-
 sionem dño soluat. indistinctè enim
 loquuntur Docto in emphiteuta, vt
 constat ex Bal. in. d. l. 1. C. de iure em-
 ph. & ibi las. nu. 25. socinus. d. consil.
 Alex. d. consil. 4. lib. 5. & consil. 35. lib.
 4. idque expressim colligitur ex Bal.
 Ang. Fulgot. in. d. l. hætenus & ita Pe-
 tius

trus de Vbal. in tract. de collec. ad finem nu. 3. & Siluanus consil. 47. vbi repræhendunt Alber. bru. in tract. de statu. excluden. fami. arti. 8. q. 22.

Sed illi loquuntur generaliter, brun. autem loquitur specialiter in emphiteuta ecclesiæ, ideoque non ita debuit repræhendi. cum expeditum non sit, imo variè distinguatur quando emphiteuta vel colonus bonorum ecclesiæ teneatur vt per Ias. in. l. placet ex nu. 17. C. de sacros. eccle. & ibi parpa. & Plate. in. l. fi. C. de exact. tribu. Feli. in. c. ad apostolicam de simo. Ripa. lib. 2. respons. cap. 7. Silua. consil. 9. Boer. Decis. 213. ad fin. de quo apud Lusitanos habetur. l. Regia lib. 2. tit. 17. §. 9. & 14. & 15.

Vndecimò ex suprà adductis colligitur, scribentes generaliter sentire, quòd emphiteuta vel vsufructuarius in solidum teneantur ad collectas, sicut ad onera merè realia, nec in hoc constituunt differentiam inter collectas & tributa realia vt expressim notat Bar. in. l. quæro. ff. de vsufruct. leg. Bald. in. d. l. 1. C. de anno. & trib. nu. 5. in fine Bal. in. l. 1. nu. 5. versic. sexto. C. de iure emph. Alex. dictis consil. Socius. d. cons. aperte Ang. & Bald. in. d. l. hætenus Roman. in. l. imperatores ff. de publica. & vecti. Petrus de Vbal. d. tract. de collec. nu. 48. Math. Afflic. li. 3. feu. titu. quæ sint regal. §. plaustrorum n. 40. fol. 180. sic in marito ex bonis dotalibus secundum Bar. & Doct. vbi suprà vt tradit Alex. consil. 148. n. 3. lib. 6. quas authoritates retuli, quia

Iacob. rebuf. in. d. l. 1. C. de anno. & trib. quasi receptum scribit, onus soluendæ collectæ diuidi inter proprietarium & emphiteutã & vsufructuarium. Ideoque ab eo cauendum est, licet quoad alia sit differentia inter collectam & onera merè realia: vt per Bar. & Plat. ibi & alios vt tradit Alex. d. consil. 35. lib. 4. Lucan. d. tract. de fisco. 3. par. Alex. consil. 78. libe. 6. multa vtiliter Bal. in. l. fi. ex. nn. 3. cum sequè. & ibi sali. nu. 5. C. sine cens. vel relicti. iun. consil. 60. & sequen. est tamen aduertendum, quòd vbi tributum vel collecta imponitur iuxta valorem bonorum vel fructuum, deduci debet, quod emphiteuta soluit domino, vt notat isern. quem sequitur Matæ. afflic. d. §. nu. 36. faciunt notata ab Alex. in. l. quoties. ff. ad. l. falci. & in. l. vbi purè. ff. ad trebel. Ias. in. l. nõ amplius. ff. de lega. 1. & in. l. penul. §. 1. ex nu. 6. ff. de iurisd. omn. iud.

Ex quo à paritate rationis infero, quòd si vsufructuarius esset ex causa onerosa, quia emisset forsan vsufructum, non ita teneretur ad collectas vel onera saltim extraordinaria, deberet enim minui valor fructuum attento præcio quod dedit. tex. enim in. d. l. quæro. ff. de vsufr. lega. loquitur de legatario & sic in causa lucratiua. Et ad hunc modum vtiliter intelligetur. d. l. hætenus cum simil. onera enim & impensæ minuunt valorem rerum & fructuum vt per Alex. & Ias. in locis proximè citatis. & in simili notat Ioan. Imol. in. l. cum seruus. §. hæres.

ff. de legat. 1.

Ad limitationes. d. l. haftenus, dū loquitur de modica impensa refectio nis, limitatur. 1. in inquilino vel cōdu ctore ad breue tēpus, qui non tenetur expendere, etiam modicē, in ijs quæ vltra tempus conductionis duratura sunt: secundū Albe. ibi & Bal. in. l. 1. n. 5. C. de iure emphit. & ibi Ias. n. 25. & .27. addo Bar. in. l. cotē. §. qui maxi mos. n. 13. ff. de public. & vectig. Alex. in. d. conf. 4. n. 7. lib. 5. citant tex. in. l. ædiles. ff. de via publ. quē corruptē al legat Bal. in. d. l. 1. qui tex. in versi. qui cunq̄ue, concedit inquilino vel con ductori ius repetendi impensam, si eā fecerit: extollit Alex. in. l. diuortio. §. impendia, n. 3. ff. solu. matr. Ias. in. d. l. 1. n. 27. facit. l. eū ad quē. C. de vsufu.

Limitatur. 2. d. l. haftenus, ne proce dat in conductore ad non longum tē pus, iuxtā supradicta in ampliacioni bus: & colligitur ex Bal. in. d. l. 1. nu. 5. C. de iure emphi. tradit notabiliter Alex. d. conf. 4. lib. 5. & est receptissi mum. Vndē in colono & conductore cauebis à nouissimo Costalio in anno ta. ad Pandec. sub. tit. ff. de vsufu. l. 7. vbi incautē eos æq̄parat emphiteutæ.

Limitatur. 3. vt procedat in tribu tis & oneribus realibus & collectis p̄ rebus vt supra. non autem quoad o nera personalia: vt notat Bart. in. d. l. nec stipendium. ff. de impens. & glos. l. vnic. C. de mulier. & in quo loc. per text. in. l. Lucius. 21. §. idem respondet constante. ff. ad municip. & ita Plat. in. d. l. 1. col. 2. C. de anno. Mauri. (vbi

videtur addere aliqua ad. d. §.) in. d. l. vnica, pag. 212. & cū gl. Platea ibi ad fi nem.

Ego aduerto quòd text. in. d. §. idē respondit, loquitur propriē in munc ribus & magistratibus, non in tribu tis vel oneribus, habetq; diuersam ra tionem ob vtilitatem publicā, vel peri culum reipub. cui non esset consultū ex bonis dotalibus: & ita illum. §. ex tollunt Bald. Alex. & Ias. n. 2. in. l. sciē dum. §. si. fundus. ff. qui satisfd. cog. Al ber. 1. par. statut. q. 109. ad fin. licet ali ter videatur minus bene intelligere Cæpol. in Auth. sed nouo iure, nu. 86. C. de seru. fugi.

Limitatur. 4. d. l. haftenus, & quæ supradicta sunt, vt aliquādo teneatur ad onera, qui non percipit fructus: vt in casu notab. tradit Gozad. quem vi de conf. 83.

Limitatur. 5. d. l. & quæ suprà addu ximus, vt procedant in oneribus reali bus publicis, ex lege vel indictione su perioris: ita enim loquuntur suprà al legata, secus in oneribus ex conuen tione, vt in pensione soluenda ab em phiteuta, qui rem alienauerit, nō enī datur domino ius agendi ad pensio nē nisi cōueniat cum eo, in quem fit alie natio vel translatio: quia est actio per sonalis ex conuentione, quæ non sequi tur rem: iuxtā Reg. l. fin. §. fin. ff. de cō trah. empt. ita in terminis notat Paul. in. l. in venditione. ff. de actio. empt. quem non videtur percipere Math. Affli. decis. 95. nu. 3. nec eius meminit Ias. in. l. 2. nu. 150. & 154. C. de iure emph.

emph. vbi hoc tractat, & plures refert & ex traditis per eum colligitur esse hoc receptum: ita etiam Alber. in. d. l. qui concubinam. §. qui hortos, versic. vel dic. ff. de lega. 3. Rom. in. d. l. imperatores, ad finē. ff. de public. & vectig. & ex tex. ibi colligitur ratio differentia, quia in tributo & onere publico realij inqt I. C. *rem, nō personam conueniri*, id est, quemlibet rei possessorem: vt in d. l. 2. & fin. C. sine cens. vel reli. & l. inter debitorē, suprā citatam. ff. de pact.

Limitatur. 6. ne procedat in oneribus soluēdis, antequam legatarius vel fructuarius cōsequatur possessionem rei, illa enim ab hærede vel domino fieri debent: vt notat glos. quam Bart. ibi probat & commendat in. l. pen. §. fin. ff. de lega. 3. & Roman. consil. 230. versic. secundò: Bart. in. l. quero. ff. de v. usufr. lega. vbi dicit hanc verissimam resolutionem: erit ergo differentia inter onera futura, & ea quæ pro introitu exiguntur. Et hinc eleganter declarabitur doctrina I. C. in l. si à substitu. 47. §. fin. in fi. ff. de lega. 1. ibi, *talis dari debet qualis est*. Et illam gl. non bene adducit Cardi. Paris. consil. 94. n. 23. lib. 2.

Limitatur. 7. d. l. & quæ suprā diximus, ne procedant, quando donatio, vel legatum vtilitate careret, donatario vel legatario onera solvente. vt notat glos. in. d. l. si pendentes. 34. §. si quid: verbo, pertinebunt. ff. de v. usufr. per tex. in. d. l. qui concubinam. 29. §. qui hortos. ff. de lega. 3. vbi glos. ita intellexit: loquitur enim tex. de testatore legante fructus horticulorum, quos

ad quinquēnium a R. P. conduxerat, & respondet, hæredem teneri finire legatarium vti frui, & mercedem R. P. præstare: intelligit glo. quia nisi ita fieret, inutile foret legatum: & ita intelligebat Di. relatus ab Alb. ibi, & à Bart. in. l. penul. §. fin. ff. eod. ita etiam intelligebat Ci. relatus ab Alex. in. l. a pud Iulianum. §. si quis, in fine. ff. de leg. 1. ita Alber. in. d. §. fin. ita etiam Roman. consil. 230. Areti. in. l. fructus col. fi. ff. sol. matr. vbi id probat & cōmendat: & ita Ias. ibi col. fi. n. 18. idem Ias. in. l. cum seruus, nu. 6. ff. de leg. 1. dicens ad hoc tex. in. d. §. cum glos. notabilem: idem in. l. apud Iulianum. §. hæres, nu. 8. ff. eod. ita etiam Molin. in cōsue. Paris. §. 22. nu. 156. ad fin. Tiraq. de retr. ligna. §. 15. glo. 1. nu. 16. Parpal. in l. placet n. 50. C. de sacros. eccles. prac. papien. in for. lib. ad dotem, verbo, dedit, nu. 5. col. 3. qui nouiores nihil ferè referunt, nec discutiunt de hoc: patet autem ex his receptam esse hanc opinionem, de qua tamen dubitare videtur Alex. in. d. §. si quis, cum Bar. in. d. §. fin. l. pen. ff. de leg. 3. qui non omnino improbant: sed contra dicit Ang. in. l. eum ad quem in fi. C. de v. usufruc.

Ego aduerto in. d. §. qui hortos, nō agi de onere reali, de quo loquitur. d. l. hactenus, cum supra adductis: & consequenter non videtur satis apta allegatio vel oppositio glos. Bart. & aliorum, de illo. §. ad. d. l. quero, & alia iura loquentia de onere reali, quod videtur melius cæteris aduertere Alber. in. d. §. qui hortos, & Fulgos. in. d. l. si pen

détes : quibus non visis ita cogitabam ex resolutione Pau. in. l. in venditione ff. de act. emp. & alijs supra adductis. Ultra omnes etiam cōsidero, ibi testatorem legasse fructus hortorum : fructus autem legati intelligi debent lucratiuè iuxta naturam legati, nec propriè dicerentur fructus, si legatarius mercedem conductionis solueret, secundùm ea quæ diximus supra hoc. n. ad glo. l. 1. C. de anno. & trib. nec tunc manerent legati fructus, sed translata tantùm diceretur alea conductionis, contra proprietatem verborum, & naturam legati, quod donatio appellatur: iuncta communi allegatiōe. l. in testamētis. ff. de reg. iur. nimirum igitur si in. d. §. q. hortos, legatarius fructus sine onere percipiat: & forsan ita sensit licet non explicet, Bart. in. d. l. pen. §. fin.

Limitatur. s. d. l. nisi usufructuarius paratus sit vsum fructum relinquere, tunc enim excusatur ab onere ad quod alias tenetur: iuxta responsum Vlpia. in. l. cum fructuarius. 71. ff. de usufru. notat Bart. in. d. l. cotem. §. si. nu. 14. ff. de publica. & vecti. Quæ renunciatio non procederet in emphiteuta vel feudatario ex conuentione obligatis, non audirentur enim renunciando emphiteusim vel feudum sine consensu domini: secundùm Bal. & Ang. ibi: Fulgof. in. l. sequen. notat Bart. in. l. is cum quo. ff. de aqua. plu. arc. quem ibi sequuntur Pau. & Rom. & Alex. ad Bart. & est recepta sententia ex traditis à Ias. in. l. 2. nu. 24. C. de iur. emph. Pa-

norm. in. c. 1. de feu.

Ex quo patet non esse tutam argumentationem à fructuario ad emphiteutam, vel e contra: quod etiam colliges ex text. in. l. sciendum. §. 1. ff. qui satisf. cog. & sic cōtra Ias. & eos quos citat in. d. l. 2. nu. 18. C. de iur. emph. & contra Grat. consil. 22. n. 10. lib. 1. ratio autè differētiæ in hoc potest esse, quia fructuarius sepius est ex causa lucratiua, emphiteuta ex onerosa: item fructuarius nihil præstat domino, nec ei nocet renunciando. Tandem ad. d. l. hactenus, Pau. Castr. in. l. eum ad quem. C. de usufru. repræhendit Bart. in. d. §. qui maximos: notās Bart. dixisse quòd fructuarius tam ad modicam quàm magnam impensam in reficiendo teneri, & sua pecunia facere debere: differentiam autem esse, quòd magnam impensam repetet à proprietario: ipse dicit contrarium verius cum Bal. ibi, quia iniquum esset compellere fructuarium, vt sua pecunia impensam non modicam faciat: nec ei satis consulere tur ex iure postea repetendi. Salic. autem ibi aliter Bart. refert, quasi dixerit, posse fructuariū petere à proprietario ad magnam impensam necessariam, nec eam teneatur suo sumptu facere de quo Salic. dubitat ob iura quæ fructuarium obligant ad custodiam & refectiōem: & sic vides Salic. & Pau. cōtrarios in allegatione Bart. Bertrādus autem (Quem Galli Docto. laudant) cōs. 40. n. 15. lib. 2. aliter citat Bal. in. d. l. eū ad quem: vt fructuarius teneatur suo sumptu facere magnam impensam.

impensam, & eam à proprietario repetere: quod probat reiecta opinione Bar. in. d. §. qui maximos: & sic eū intelligit longè aliter quàm Pau.

○ Ego puto Pau. in allegatione Bart. & Bal. negligenter in hoc articulo se habuisse: Bal. enim ibi id vult, quod Pau. à Bar. scriptum tradit. Bart. autè in. d. §. qui maximos, nu. 15. contrarium resolvere videtur, quod fructuarius tenetur ad diligētiam & custodiam: iuxta. l. 1. §. si. cum. l. seq. ff. v. usufr. què adm. caue. sed negat fructuarium teneri ad magnam impensam suo sumptu: immeritò ergo in eo loco reprehenditur à Pau. meliusq; in eodem loco citatur à Salic. & Bertran. & ita eū accepisse videtur Imol. id securè tradens in. c. vlti. nu. 20. in princ. de pigno.

Aduerto etiam eūdem Bart. sibi contrarium videri, alibi enim id dicit quod Pau. in eo repræhendit, nempe in. l. dāni. §. ei cuius. n. 3. ff. de damn. infec. vbi fructuarium obligat etiam ad magnā impensam, eamq; à proprietario repetendam concedit, idq; probare videtur Practicus Papiens. in forma libelli addotem, verbo dedit, nu. 6. alibi autè Bar. in. l. Nefenius. n. 7. ff. de neg. gest. ambiguè loquitur: eius tamè verba ibi, *sumptibus tamen proprietarij*) videntur magis significare vt fructuarius nō teneatur suo sumptu facere. Vides igitè in hoc vtili articulo Bar. variantem & ab alijs malè citatum: vides Bal. Bertran. Papiens. velle quod fructuarius etiam ad magnam impensam teneatur, eamq; à se factam repetat à proprietario.

Vides Salic. dubitare: Pau. verò cōstanter asserere contrarium, imò quod fructuarius non oneretur ad magnam impensam, licet eam à proprietario repetere possit: & ego Paul. opinionem amplector, quam probo autoritate Azo. in summa. C. de usufr. nu. 6. ad fi. & Imol. in. d. c. fin. nu. 20. qui solum Bar. citat. Hæc autè opinio æquitate rationeq; iuuatur, quia non esset fructuario benè consultum, si arctaretur ad magnam impensam, eo prætextu quod eā repetere possit: melius enim est antè tempus occurrere (vt lex inquit) nec debet quis se cōmittere obligationi vel actioni personali: iuxta tex. in. l. cogi. 16. §. si pater, in fin. ff. ad Trebell. ibi, *non oportere sub incerto cautionis se cōmittere*: & hæc opinio iuuatur ex. d. l. hæc tenus, quàm Salic. malè adducit: cū enim ea l. ad modicam impensam tantum fructuarium obliget, satis significat non teneri magnam suo sumptu facere: idq; magis videtur de mente. d. l. eum ad què. C. de usufr. vbi fructuario datur ius repetendi magnam impensam, quam voluntariè fecit, non autem quod eam facere teneatur: idq; iuuatur ex iuris regula, vitandi circuitus. l. dominus testamento. 53. ff. de cōdict. indeb. nec obstat argumentatio Salic. à custodia & diligētia ad quam fructuarius tenetur, longè enim differt onus custodiendi, ab onere exburfandi pecuniam propriam.

Non tamen intelligas arctandum proprietarium ad præstandam pecuniā fructuario p̄ impēsa: poterit enim

per se facere & expédere, nec alterius fidei se cōmittere: vt in simili notat Panor. in. c. cū nō sint. n. 5. de decim. ibi, *interest domini vt sit presens*. Pulchrè autem adnotauit Paul. in. d. l. cum ad quem, vt fructuarius denunciare teneatur, 74 quādo necessaria fuerit magna impensa: id enim pars est diligentiae & custodię ad quā fructuarius iure tenetur: id q̄; videtur de mēte Bar. in. d. §. qui maximos, vbi suprā. Circa actionē autē qua fructuarius impensas repetet, variant gl. & Doct. in dict. locis: tractat Corn. cōs. 86. lib. 4. Hęc prolixius adduximus quia vtilia sunt, nec alibi ita explicata, vt agnoscat peritus lector.

73 In hac materia à gl. Salic. & Paul. in. l. fin. §. filius autē, infrā tit. seq. adducitur tex. in. l. sed & si quid. 19. §. si ff. de vsufr. in quo habetur, non posse fructuariū seruitutē fundo acquirere: qđ notabile est ad ampliationē regulę. §. alteri. l. stipulatio ista. ff. de verb. obli. cū simi. quę decisio non procedet in tractatu huius tit. & seq. pater enim legitimus administrator, filio stipulatur & acquirit: vt tradit Bar. receptus in. l. qđ dicitur, col. 2. nu. 4. ff. de verb. oblig. gl. in. l. si legati. ff. de pigno. quā dicit sing. Chass. in consuetud. Burg. fol. 218. col. 3. n. 4. & generaliter potest pater filio acquirere in aduentitijs: gl. in. d. l. quod dicitur, & cōmunis secundū Ias. ibi. n. 18. Bar. & alij in. l. dominus seruo. 39. ff. eo. Salic. in. l. 2. C. de cōtrah. & cōm. stip. imò & filio emancipato acquirit pater vtilē actionē: vt notat Pau. per tex. ibi, in. l. quod cūq̄; 45.

§. 1. ff. de verbo. oblig. vbi Ias. n. 2. eā dicit cōmunē sententiā: ergo magis valebit stipulatio hoc casu, cum agatur simul de vtilitate patris habentis amplissimum vsufructum.

Sed omittendū nō fuit qđ gl. Doct. cōmuniter colligūt ex. d. §. si. l. sed & si qđ, vnū quod putat à. I. C. expressim decisum, vt scilicet fructuarius nō possit consentire proprietario imponēti seruitutē rei, nec valeat cōstitutio seruitutis quādiu durat vsufructus: & ita illū tex. intelligit gl. Fulg. & alij ibi: gl. Sali. Pau. in. d. §. filijs autē: gl. in. l. pen. C. de pactis, vbi per eū limitat vulgare regu. quę habet, posse quēlibet iuri & fauori proprio renunciare: & verē nemo ex scribentibus negaret fructuariū posse in hoc cōsentire pprietario, nisi putaret cōtrariū illo tex. decisum.

Ego autē cū apud Iureconsultos rationem legis cæteris omnibus præuallere videā, eosq̄; viros prudentissimos nihil sine ratione minusq̄; contra eā responsuros, non potui semper nō mirari hęc decisionē receptāq̄; sententiā, laudatq̄; Curt. Iuni. q̄ in. d. l. pen. n. 37. C. de pact. planè id mirabile & difficile putat, nec se rationē asseq̄ fatetur: Nec valet quod pro ratione cōminiscitur Alci. ibi. nu. 53. & ante eū Fulgos. in. l. de qua agimus: nā qđ adducūt non solū non concludit, sed potius retorquetur: arguūt enim qđ non potest seruitutē cōstituere nisi perfectē dominus. l. 2. ff. de seruit. & inde infert Alci. rationē, vt putat, ad. d. l. vt ideò proprietarius & fructuarius simul nō possint serui

seruitutē cōstituere: quia neuter eorū perfectē dominus est. At ego nō video l. adijcentē qualitātē illā perfecti dominij ad constituendā seruitutem, video autē dominum appellari vsu fructu carentē. l. recte dicimus. ff. de verba. sign.

Sed magis contra Alci. retorquetur eius argumentatio: cum enim hic pręsupponamus fructuariū cōsentire proprietario seruitutē imponenti, iam concurrat cōsensus vtriusq; & cōsequēter potest seruitus imponi, licet neuter cōstituentiū perfectē dominus sit: vt notat gl. in. d. l. 2. & est text. in. l. per fundum. i. ff. de serui. rust. præd. vbi sustinetur seruitus cōcessa ab vno ex pluribus dominis, accedente cōsensu aliorū, etiā ex interuallo: & ita text. in. l. si. ff. cōmunia præd. notat Pau. Castr. in. l. stipulationes nō diuiduntur. n. 6. ff. de verb. obli. & ibi Alex. & Ias. Ex quo mihi resultat maximū fundamētum contra hanc cōmunem assertiōnē: vt putē necessariō tenēdū, posse seruitutē constitui ex re, cuius aliquis vsu fructū habet, fructuario scilicet & proprietario consentientibus.

Et hæc opinio probatur ex dictis iuribus loquētibus de constituēda seruitute in re quæ ad plures spectat: probatur etiā ex reg. d. l. penul. C. de pac. & ex eo, quod ad sensum cōstat, nō fieri tūc iniuriam fructuario cōsentienti. l. i. §. vsq; adeo. ff. de iniur. nec est in eo assensu vlla turpitudinis nota, quæ re vitare possit, nec ex consensu fructuarij tūc dat seruitus seruitutis, vt cōtra

aliquos sciolos melius aduertit Curt. vbi suprā: nec forma rei mutatur, nullūq; ferē præiudiciū videtur: maximē si seruitus, quæ cōstituitur, nō minuat quantitātē fructuū, nec libertatē vten di. Et per hæc prorsus reiiciendā puto communem opinionem.

Fateor tamē non leuē esse respōdere illi. l. qua Doct. fundatur, cuius verba sunt in. d. §. vlt: *proprietatis dominus ne quidem consentiente fructuario seruitutem imponere potest*. Deinde sequitur: *nisi per quā deterior fructuarij conditio non fiat*. In primo respōso putant gl. & scribentes expres sum esse quod nos hic improbamus: Gōnanus autē (quē grauissimi iudicij virū puto) lib. 4. c. 3. idē quod nos tentauit, licet non ita fundet: & pro sua exactissima cognitione linguę latinę verba illa aliter explicat interpretatur enim vt, primū respōsum contineat affirmatiuē, posse proprietarium sine consensu fructuarij seruitutē imponere: quia vero ea decisio videretur dura & contra iuris rationes, intelligit ex sequenti respōso eā limitari, vt procedat tantū, quando seruitus nullū incomodū fructuario afferret: & verbum, *nisi*: accipiatur pro duntaxat, vt sic ex vtroq; contextu resultet vna decisio, quæ habeat: proprietariū, & si non cōsentiat fructuarius, posse seruitutē rei imponere, eā duntaxat, per quā nullū damnū fructuario infertur. Et hac nostra explicatione, apertius mē eius in hoc percipietur: cui addimus circa particulam, *ne*, primi respōsi, quæ tradit Bud. in Annot. prior. ad Pand. l. in eo

iure. ff. de ritu. nup. addimus etiã eam particulã sepè stare pro, nõ (vt ibi stat) qđ ad alia iura notat Alber. in dictio- nario, Spiegel. in lexico. Et ex sequenti contextu, ibi, *deterior non fiat*: planè colli- mus I. C. nõ respicere argutiolas, quas interpretes p̄ ratioe suę opiniois affe- rūt, sed tãtũ respicere ne fructuario in- feratur incõmodũ: ideoq; necessario p̄ bat, valiturã cõstitutionẽ seruitutis cõ sentiẽte fructuario, q̄a tũc nõ dicit in- cõmodũ nec iuria, vt suprà: qđ elegã ter p̄bat tex. i. l. si. i. ff. de vsu & habit.

Cogitabã etiam rē hanc faciliorem reddi posse: si in primo respõso duplex esset negatiua: prima, vbi est in omni- bus exẽplaribus: secũda ante verbũ po- test, vt sit sensus: proprietariũ nõ pos- se seruitutẽ constituere non cõsentien- te fructuario: & tũc propriẽ sequitur li- mitatio: nisi seruitus sit, per quã nullũ incõmodũ fructuario afferatur: quia tunc solus proprietarius seruitutẽ im- ponere potest. Nec est nouũ vt aliquã dõ in pandectarũ libris particulã ali- quã desideremus: vt sæpè tradit doctif- simus Alcia. & alij non aspernãdæ au- thoritatis viri: specificè autẽ ad. l. si qđ quã. ff. de diuers. & tempor. p̄scr. Et in hunc sensum dictio, nisi, sequẽtis re- sponsi, leniũs & propriũs staret quã se- cũdũ interpretatiõẽ Cõnani. Tandẽ quælibet interpretatiõ admittenda est pro veritate conclusionis quã hĩc tue- mur, reiecta cõmuni opinione, cui iu- ris rationes obstant & cõmunis sensus aduersatur, vt cõstat ex suprà adductis

75 Vidimus suprà patrẽ in aduẽtitijs

à cautione vel satisfatione excusari, cũ regulariter omnis fructuarius cauere teneatur: iuxtã. l. i. ff. vsuf. quẽad. cau. l. si vsusfructus. i. 6. ff. de vsufruct. c. vlt. de pign. quæ materia vtilissima ob fre- quentiã est: & à nostris nullibi ordina- tĩm explicata, ideòq; eã hĩc amplè & v- tiliter ornare intẽdimus. Regula igiẽr ampliãt. 1. ad vsũ, vt etiã qđ eũ tãtũ ha- bet, cauere teneatur: vt in. l. 5. vers. sed & si vsus, & l. pen. ff. vsuf. quẽad. caue.

Ampliatur. 2. in habitatiõẽ: & 3. in operis seruorũ: secundũ Imol. in. d. c. vlt. n. 29. Ampliatur. 4. etiã si vsusfru- ctus vel vsus detur personæ dillectissi- mę, vt vxori vel liberis: ex mēte docto- rũ & l. i. & l. 4. C. de vsuf. cõducũt qđ doctẽ tradit Dec. cõf. 5. Ampliatur. 5. ex eo quod inferius tentatur cõtra So- ci. Cor. Dec. ad finẽ huius partis. n. 80. Ampliatur. 6. vt ea cautio debeat esse cũ descriptione bonorũ, vt superius di- xi in alio articulo, cũ Alex. cõf. 58. li. 3. cõtra gl. nõ solitã citari, in. d. l. i. verb. facient. ff. vsufr. quẽad. caue. tradit Ias. infra citandus, cõf. 40. nu. 2. lib. i.

Ampliatur. 7. in legatario ad tẽpus: is enim cauere debet hẽredi de restituẽ- do post tẽpus, vt i. l. si. C. de lega. & ibi gl. & Doct. notat Guid. decis. 248. Am- pliãt. 8. etiã si vsusfructuarius vel vsua- rius simul habitet cũ p̄prietario: vt in. l. pen. & ibi Albe. ff. illo. tit. Picus in §. Titia cũ nuberet. n. 141. notat Bar. i. l. si vt certò. §. siue me. n. 3. ff. cõmod. infe- rēs cũ gl. ad quẽstionem de qua etiam Rip. de peste. nu. 433. Ampliatur. 9. in parẽte trãseunte ad secũdas nuptias. l.

hac

hæcedictali. §. ijs illud. C. de secū. nup.
Fulg. cōf. 82. in fi. facit tex. i. l. iubemus
§. in supradictis. C. ad Treb. & apud Lu
fitanos habetur. l. reg. lib. 4. tit. 75. §. 5.
cū sequen. tradit Boer. decis. 200.

Ampliatur. 10. vt nec testator possit
eā cautionem remittere vsufructuario
cui bona relinquit: quod durissimū est
fedita iura habet, vt patet ex. l. 1. C. de
vsuf. apertius in. l. pen. C. vt in possess.
lega. & in. l. si pecuniæ. ff. eo. gl. autē in
d. l. pen. & in. d. l. 1. & in. §. cōstituitur
Inst. de vsuf. duplicē rationē assignat,
sed neutra cōcludit vt ingenuē fatetur
Corn. & Fulg. nec sibi satisfacit Paul.
in. l. 2. eo. tit. nec Bar. in. l. nemo potest
n. 3. ff. de lega. 1. minūsq. satisfacit qđ
Ripa. pro ratiōe affert in. d. l. nemo, n.
41. id enim est de quo quærimus: ratio
autē à dicto differre debet.

76 Ea autē dura iuris decisio ampliatur
vt sicut testator nō potest tollere hanc
cautionē, nō possit etiā tollere inuenta
riū & descriptionē bonorū: vt tradit
Ias. d. conf. 40. nu. 2. li. 1. quod vltra eū
colligitur ex Alex. in. d. l. nemo potest
n. 13. vbi Bal. citat, quod tutius est stan
tibus illis iuribus: licet ex Ana. cōtra
riū tradat Barb. cōf. 64. n. 16. li. 2. & sic
erit. 11. ampliatio ad reg. Ampliatur
etiā, vt testator hanc cautionē remitte
re nequeat, tā in his quę vsu non cōsu
muntur, quā in ijs quę vsu cōsumun
tur: in primo cōueniūt omnes, in secū
do in aduertēter cōtrariū tētarūt Cin.
& Petr. i. d. l. 1. C. de vsuf. quorū autho
ritate aliq. ex posterioribus decepti sūt:
verius enī & receptius est, vt cautio præ

stāda in vsufructu eorū quę vsu consu
muntur, à testatore remitti neqat: secū
dū Bart. in. d. l. 1. n. 10. Bal. Salic. Fulg.
Pau. n. 3. Imol. in. d. c. vlt. ad fi. & est re
cepta sentētia, vt asserit Picus in. d. §. ti
tia cū nuberet. n. 141. Dec. cōf. 565. n. 5
Ias. d. conf. 40. n. 1. li. 1. & ita apertē in
pecunia loquitur. d. l. 1. C. de vsuf. & d. l.
si pecuniæ. ff. vt in poss. lega. pecunia
autē in hac materia eqparatur ijs, quę
vsu cōsumuntur: vt in. d. §. cōstituitur
Inst. de vsuf. & ita indistinctē loquitur
tex. clarus in. d. l. penul. C. vt in possess.
lega. vndē mirandū est Cin. & Petr. cō
tra illa iura loqui: & magis cauēdū ab
Anchar. & Panor. n. 4. & collect. n. 6.
in. d. c. fi. de pigno. qui cōtra iura, Bar.
& receptā sententiā contrariū scribūt
cauēdum etiā est à Barb. d. cōf. 64. n. 8
li. 2. Et ex his nō videtur tutū quod no
uē limitādo hęc iura tradit Alcia li. 7.
Parerg. cap. 2. ad fi. & sic est. 12. amplia
tio ad reg. At illa iura, quę rigidē dispo
nūt, hanc cautionem à testatore remitti
nō posse, limitātur à Doct. in cōstituē
te vsufructū inter viuos, cui erat ca
uēdū: eū enim dicūt posse remittere
cautionē, iura enim illa loquūtur tātū
de testatore: & ideo cum exorbitātia
sint, extēdi nō debent: & ita Bal. n. 12.
& alij post Guiliel. in. d. l. 1. Ruin. in. d.
l. nemo pōt: vbi per Hānib. n. 173.

Limitatur etiā illa iura, licet testator
neqat hanc cautionem remittere, possit
tamē heres postq. succedit: & ita gl. &
Bar. n. 11. in. d. l. 1. & ibi Salic. & alij: id
q. omnes tenere dicit Bal. ibi, n. 12. &
tanquam receptissimū tradit Aret.

in princ. Inst. de usufr. ad fi. & Ias. in. d. l. nemo potest, in vtraque le& col. vlti. licet aliqui contrarium retauerint: quia non constat ratio differentie inter testatorem & heredem, inter quos ipse Ias. sed quod hic dicimus receptissimum est, secundum Rip. d. l. nemo potest. n. 41. & Hannibal. n. 165. vbi ipse ex nu. 178. cum Ias. contradicere videtur: sed in herede hoc receptissimum esse, vltra allegatos colliges ex Corn. in. d. l. penul. C. vt in possess. lega. ex Ang. in tract. de testamentis gl. 93. ex Imol. in. d. ca. fin. n. 12. ex Ruino cons. 115. n. 5. lib. 5. Hoc tamen de herede intelligitur quod expressim remittit cautionem, non enim sufficerent verba generalia, quibus promitteret se molestiam nullam illaturum: vt vult Bal. ibi. n. 13. que alij sequuntur, vt per Ias. d. cons. 40. & in. l. actione. n. 4. C. de procur. Dec. d. cons. 555. Craue. cons. 187. ad fi. verba enim conventionis recipiunt intellectum ex iuris dispositione in eadem materia. l. si conuenerit. 14. ff. pro Socio l. quæro. §. inter locatorum. ff. loca.

Hec etiam iura mirabiliter restringit Bal. in. d. l. 1. n. 11. vt quauis testator non possit remittere eam cautionem, possit tamen iubere vt hæres accipiat certum fideiussorem pauperem: & ita Salic. ibi. n. 5. Barb. in. d. cap. vlt. Ange. Aret. in. d. princ. de usufr. ad fi. & in tract. de testa. gl. 93. n. 1. & Chas. d. fol. 155. col. 2. n. 8. per quod indirectè tolli videtur decisio & rigor illorum iurium: pro quo citauit Bal. l. tribus. ff. de usufr. ear. rer. que usu consu. quæ iudicio meo nihil probat, non enim agit de fideiussore inope,

sed de vno ex hæredibus grauato fidei iubere pro legatario usufructus, quæ decisio etiam mirè limitat hæc iura.

Vnde Pau. à mote pico. in. d. rep. §. Titia cum nuberet. n. 145. in noua sententia est, vt. d. l. tribus non procedat hodie ob iura illa Cod. quæ ipse nouiora putat & condita longo interuallo post. d. l. tribus, quæ Papiniani fuit. Sed labitur vir doctus non aduertens quod. d. l. 1. C. de usufr. condita fuit à Vero & Antonino, qui imperarunt ante Bassianum Carracalam, cuius iniquo & nefario iussu occisus est maximus ille I. C. Papinianus: & sic non potest dici quod responsum Papiniani antè fuit: & deceptus fuit Picius ex vulgari errore, quo putari solet indistinctè ius Cod. nouius esse iure padeclarum, quod superius non immerito admonui: conuincitur idè lapsus Pici, quia ante Papinianum fuit I. C. Iulianus, cuius est. l. si pecuniæ. ff. vt in possess. lega. quæ probat idè, quod. d. l. 1. C. de usufr. secundum gl. & omnes hoc autè ex fide historiarum asserimus, & facile videre est ex his qui post Suetonium imperatorum historiam descripsere & ex Riualio in historia iuris ciuilibus, & alibi sæpè: & sic concludo. d. l. tribus, non posse dici correctam.

Melius igitur est tenere contra Bal. & sequaces, vt facit Hannibal in. d. l. nemo potest. n. 184. referens solùm Aret. de testa. vt scilicet testator, cui à iure negatur potestas tollendi hanc cautionem, non possit compellere heredem, vt accipiat fideiussorem inopem, vel aliter non idoneum: ne per indirectum

rectū ei concedatur, quod ei ius prohibet iuxta Reg. l. Seius. 27. & ibi Bart. ff. ad. l. falci. paria enim sunt nō cauere, vel minus idoneè. l. quoties. ff. qui satisd. cog. l. 3. ff. de fideius. hæc autē iurain materia iubet fructuariū idoneè cauere. & vtiliter cauere, dicit tex. in. d. §. cōstituitur, insti. de vsuf. obligatio autē inopis debitoris nulla censetur. l. l. nam is. ff. de dolo: nec valet argumētū Bal. à. d. l. tribus, de herede idoneo, ad fideiussorē minus idoneū: nec extē sio facilè admittenda est contra iuris regulas. l. quod verò contra. ff. de legi.

77 Ad superiora necessariò annectitur q. de fructibus perceptis à fructuario ante cautionem, in qua variauit gl. nā in. l. si cuius. 15. ff. de vsuf. tenet fructuariū non facere fructus suos antequā satisfidet: idemq; dicit in pluribus alijs locis vt obseruat Bar. in. l. vxori. ff. de vsufr. lega. At gl. in ead. l. vxori. 24. ex Azone contrariū regulariter dicendū fētit, vt fructuarius faciat fructus suos ante satisfactionem, cum distinctione de qua ibi, & hæc videtur planè receptior sentētia: circa quā Chass. cōsuet. Burg. Rub. 4. §. 6. fol. 155. col. 1. ad fin. refert Pirrhū in quodam opusculo tradentem regulam cum quinque limitationibus, quē librum habere mihi nō cōtigit, licet curiosè quæsierim.

Sit igitur regula, vt fructuarius rē possidens faciat fructus suos etiā ante satisfactionem: secundū Azon. quē sequuntur Bar. & Fulg. i. d. l. si cuius, Bar. Alber. Pau. post antiquiores, in. l. 4. C. de vsufr. Bal. in. l. 1. n. 15. & Salic. n. 6.

C. eod. Bar. in. l. si homo. n. 3. ff. de vsu cap. Imol. in. d. cap. fi. n. 19. de pignor. & ibi Panor. ad fi. Ang. Aret. in princ. n. 4. Inst. de vsufr. Soci. conf. 131. ad. fi. lib. 1. Corn. conf. 173. n. 8. lib. 3. Chass. vbi suprā: Bertrand. cōf. 40. n. 6. lib. 2. Soci. nepos, vbi late, conf. 72. n. 8. li. 2. Ang. Aret. de testa. gl. 93. n. 2. & ita oñesteneretradit Alex. cōf. 120. n. 5. li. 6. Vides igitur hæc esse magis cōmunē opinionē: vt regulariter fructuarius ante satisfactionem faciat fructus suos vt sic caueas à gl. in multis locis: magis q; ab ijs, qui contradicunt putantes hoc receptū non esse, quos refert Soci. nepos. d. cōf. col. 1. vt etiā caueas à Feli. in. c. si autē. n. 5. de rescr. à Corn. cōf. 9. ad finē. n. 14. lib. 2. à Fulg. cōf. 92. in fi.

Nec obētat. l. si vsufructus. 16. ff. de vsufr. & d. l. vxori. 24. & similia iur.: loquuntur enim de vsufructuario nō possidente, qui etiam non rectè aget nisi satisfactionē offerat: ex doctrina. l. Iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. nos verò loquimur de fructuario possidente, qui cōmodo & vigore possessionis iuuatur, maxime attenda doctrina gl. in. l. 1. ff. de vsufr. q; hæc satisfatio non sit de substantia vsufructus, licet petita, necessariò prestari debeat: sic gl. in. l. 4. C. eod. in. §. 1. Inst. eo. & in cap. fi. de pign. & vbiq; scrib. communiter.

Sed hæc regula. 1. limitat' iuxta eius terminos, si fructuarius possideat secus si possidētē pprietario fructuarius cautionem non offerat, nec proprietariū interpellat: secundū Bart. & alios communiter vbi suprā. Limitatur. 2.

nisi res interim sit penes tertium sine culpa proprietarij & sine oblatione satisfactionis ex parte fructuarij: tunc enim fructus, qui euinci poterunt ab illo tertio, cedēt ad utilitatem proprietarij: ex Bar. ita intelligendo: in. d. l. 1. n. 15. C. de usufr. Aret. in. d. princ. Inst. eod. nu. 4. ex relatis à Pico. in. d. §. Titia cum nuberet, nu. 143. ff. de lega. 2. vbi tamen inuoluit.

Limitatur. 3. nisi fructuarius vitiose possessionem adeptus sit, quia tunc fructus suos nō faciet: ex Cino. in. d. l. Imol. in. d. ca. fi. Ang. Aret. in. d. prin. Bal. in. d. l. 1. nu. 15. Soci. Corn. Soci. nepo. dictis cōs. Dicitur autē vitiose possessionem acceperit: secundum eosdem & Chass. d. fol. 155. col. 1. nu. 3. facit doctrina gl. & Bart. per text. ibi in. l. 2. C. de his qui ex publ. ratioc. occulte fieri quod sit ignorante eo, cuius interest negocium scire: notat Bar. in. l. non intelligitur. §. tacita. ff. de iure fisci. Ias. in. l. clam possidere. ff. de acquir. poss. Math. Affl. lib. 1. const. Rub. 79. n. 17.

Limitatur. 4. nisi cautio vel satisfactio petatur: quia tunc fructuarius eam non præstans, censetur esse in mala fide: ideoq; fructus suos nō facit, & ita conciliatur varietas gl. estq; receptissima concordia & resolutio, secundum antiquiores & nouiores in dictis locis Bart. & Fulgo. in. d. l. si cuius: Bart. in. d. l. vxori: omnes in. d. l. 1. & d. l. 4. C. de usufr. Imol. & Panor. ad finem in d. c. fin. Alex. d. conf. 120. lib. 6. Corne. Soci. & alij in dictis consilijs: Bar. Bal.

Salic. in. l. hac edictali. §. 1. in fi. versic. sin autē vtraq; C. de secun. nupt. per eund. tex. ibi, *fideiussionem dissimulauerit.*

78 Limitant aliqui. 5. vt regula hæc procedat in immobilibus, in quibus etiam ante cautionem propriè concedunt dici vsumfructum, secus in ijs quæ vfu consumuntur: in quibus dicunt nō appellari propriè vsumfructū ante cautionē: cū in his ex senatusconsulto utilitatis causa, data cautione, admissus fuerit vsumfructus, iuxta tex. in §. constituitur, Inst. de usufr. ideoq; in his tanquā diuersis diuersæ cautiones præstatur: vt benè declarat gl. & Paul. nu. 2. in. d. l. 1. C. de vsuf. Alci. lib. 7. parerg. c. 2. post princ. & ideo in his, quæ vfu consumuntur crebrius resoluunt scrib. cautionem dici de substantia vsumfructus: vt cum Iacob. Butr. tradit Bar. in. l. 1. n. 12. C. de vsuf. & ibi Alex. ad eū, & Bal. ibi. n. 10. Salic. n. 2. ad fin. Fulg. in fine: Ang. Aret. in princ. inst. eo. n. 3. & de testa. d. gl. 93. in fi. & Ias. in. l. 1. nu. 125. & Alci. nu. 32. ff. de lega. 1. Corn. cōs. 79. lib. 2. n. 7. idq; vt receptū tradit Soci. nep. d. cōs. 72. n. 3. li. 2.

Qua doctrina retēta (vt scilicet cautio dicatur de substantia vsumfructus, in ijs quæ vfu consumuntur) specificè vt necessariū consequēs, inferebat Ange. Aret. in. d. princ. Inst. de vsuf. n. 3. in fi. quod perpetuò notādū cōmendat, vt tūc fructuarius nō faciat fructus suos, nisi post cautionē datam: idemq; non obscure admittit. Soci. nep. d. cōs. 72. Sed ego prædictam doctrinā (licet magis comunem) nō puto veram: cōsequentiam

quentiam verò Aret. & Soci. nepo. falsam, & contrariam receptiori traditioni probabo. Verius enim videtur quod Imol. tentat in. d. c. vlt. nu. 18. de pignor. vt cautio non dicatur de substantia vsusfructus, etiam in his quæ vsu consumuntur: per tex. quem citat in. l. 5. §. 1. ff. de vsufr. earum rer. quæ vsu consum. ibi, *constante vsufructu cautione velit*: & ibi, *finito vsufructu*: vbi I. C. ante cautionem datam, constare & finire vsufructum secure dicit in his quæ vsu consumuntur. Et per eund. text. ita prius Ioan. Fab. in. §. 1. n. 2. Inst. de vsufr. & ibi Ias. ad Porti. neutrum eorū citās, & ante eos aperte ita docuit gl. per. eund. text. in. l. 1. ff. de vsufr. in verbo vtendi. & prius Azo. in summa. C. eod. nu. 2. versū. dicunt: citans eandem l. 5. quæ incipit, hoc senatus consultum §. 1. & indistinctè in omni vsufructu id sentit Bald. in. l. 2. ad finem. C. communia de lega. dicens cautionem non esse necessariam ad originem, sed ad traditionē vsusfructus: sequitur Ruin. conf. 91. nu. 8. lib. 2. & hæc opinio iuuatur ex reg. l. 1. §. lex falcidia, secundum cōmunem allegationem. ff. ad l. falcid.

○ Pater igitur non esse tutum fundamentum Ang. Aret. & Soci. nepo. veriusque dicendum videtur, etiam in his quæ vsu consumuntur, non improprie vsufructum dici ante cautionem. Et quamuis eorum antecedes verum esset, non necessariò consequeretur, quod ipsi inferunt: stare enim posset, vt cautio dicatur de substantia v-

vsufructus in his quæ vsu consumuntur, non tamē impediatur fructuarius ante cautionem fructus suos facere, si rem absq; vitio possideat: vt præsupponit regula de qua agimus: militat enim eadem ratio, quæ assignatur in vsufructu immobilium: hæc enim omnia æquiparantur in. d. l. 1. C. de vsufr. vbi Doctor. indistinctè de vsufructu quorumcumq; bonorū circa fructus quærunt & resoluunt, & hoc aperte vult Bart. ad quem Ang. & Soci. nep. nō aduertunt in. d. l. vxori. ff. de vsufr. lega. tex. enim ibi loquitur de vsufructu pecuniæ: & in terminis eiusdē tex. Bart. distinguit vt supra, resoluens fructuarium regulariter fructus suos facere: & ita gl. ibidem post Azon. ergo volunt aperte traditionem nostrā procedere etiam in ijs, quæ vsu consumuntur, & ita plane Alex. in. d. conf. 120. lib. 5. vbi agit de vsufructu eorum quæ vsu consumuntur, vt patet ex principio conf. & nu. 5. tanquā receptissimum tradit, quorumcumq; bonorū fructuariū ante cautionem (non petitam) fructus suos facere: idemq; colligitur ex Imol. & Panorm. in. d. c. vlt. de pign. vbi tex. de vsufructu immobilium & eorū quæ vsu consumuntur, promiscuè agit: ipsiq; & alij Doct. indistinctè resoluūt quod supra tradidimus, vt iam perpetuò cauendum sit à lapsu Angel. Aret. & Soci. nep. & fundamento eorum, quo plures decipi possent, maximè cum hīc fructuarius possideat ex iusto titulo, & fructuum acquisitio facile admittatur iuxta.

tex. & Bart. in. l. sed & si lege. §. scire. ff. de petit. hæred. cum alijs.

Ex his auté nō leuiter iuuabitur qđ tradit Alex. in. l. 1. nu. 20. ff. de legat. 1. quem ibi probat Soci. nu. 12. vt in legato v̄susfructus eorum quæ v̄su consumuntur, saltem oblata cautione dominium ante traditionem trāsferatur licet Ias. ibi nu. 125. contrarium probet, idque Alci. ibi nu. 32. cōtra Alex. indiligēter dicat receptius, per tex. qui nihil obstat, in. l. si tibi. ff. de v̄suf. ear. rer. quæ v̄su cōsu. & opinionem Alex. plene ibi defendit Crauet. nu. 173. & aliter ibi nouissimè explicat Ferretus. n. 46. pro Alex. etiā potest adduci Bald. in. l. 2. in fin. C. communia de lega. sed contra adduci etiam potest idem Bal. (more suo) in. l. 1. nu. 10. in fin. C. de v̄suf. fru.

79 In hoc vtilissimo articulo consiliū non fuit omittere, quod tanquam receptum tradit Corne. conf. 173. nu. 8. lib. 3. moram fructuarij non satisfactis, post petitam ab eo cautionē, ei tantum nocere quoad fructus futuros, nō verò quoad perceptos ante morā seu ante petitam cautionem: idque scriptum putat à Bart. & alijs in locis supra citatis, quos ego diligēter relegēs id explicitè scribere non video: addo tamen idem tradere Paul. Castré. cōf. 279. ad fin. nu. 4. lib. 1. & ibi Roman. conf. sequen. in fine: quos sequi videtur Soci. nep. d. conf. 72. nu. 8. lib. 2.

○ Ego autem contrarium tutius putarem & magis de mente Bart. in. d. l. vx̄ori, & aliorum, quos in hac materia

Corn. citat: Bar. enim. Imol. & Panor. in. d. c. vlt. Alex. d. conf. 120. & alij supra citati, indistinctè loqui videtur de omnibus fructibus à fructuario perceptis, quos restituēdos dicūt, si fructuarius non caueat: quod etiam sentire videtur Fulg. cū Bar. in. d. l. si cuius. ff. de v̄suf. idq; mihi probabilius est in odiū malignè nolētis cauere, si enim absq; culpa non possit, mitiūs cū eo agitur ex gl. & Doct. in. l. 4. C. de v̄suf. vt infra: quod mihi fortiūs probatur, quia fructuario nolente cauere, proprietarius necessariò ab eo ré euincet, & consequenter cū fructibus ante, perceptis causa scilicet ad nō causam reducta, tituloq; fructuarij prorsus rescisso: arg. text. in. l. filio. 16. §. 1. in fi. ibi, cū fructibus: ff. de inoff. testa. cū notanter traditis à Roma. conf. 554. n. 25. à Feli. in. c. cum causa, col. penul. de re iudi. idem eleganter comprobatur ex. l. 5. ff. de lege commissi. & maximè ex doctrina. Panor. in. c. illo vos, nu. 6. de pigno. cōsiderando quòd in his terminis rescinditur titulus, culpa & voluntate ipsius fructuarij, quorū alterum sufficit, vt res cum fructibus auocetur: ex proximè citatis, & ijs quæ tradit Burg. in. c. ad nostram, nu. 36. de empt. & vend. & latiūs scribo in. l. 2. C. de resc. vend. ex quibus ita iudicari: & credo qđ iudicabitur.

In eodē cōf. 173. n. 8. li. 3. vnū sūmè comēdat Corn. ex Bal. i. d. l. 1. vt fructuarius qđ sua authoritate, nō pprietarij, possessionē acceperit, nō faciat fructus suos, etiā pro tēpore, quo non petitur
fatis

fatisdatio: adde Sali. in. d. l. r. n. 6. in fi. Ang. Aret. in. d. princ. instit. de vsufr. col. 2. versi. *aut erat apud eum cū vitio.* quod vt receptum tradit Soci. d. cōs. 131. ad fi. lib. 1. & horum mens est, vt hoc procedat, quāuis proprietarius postea sciat & patiatur fructuarium fructus percipere: sed plures nō sine colore putabūt contrarium colligi ex Bar. in. d. l. vxori. ff. de vsufr. leg. quem Doct. vbiq; sequuntur & Imol. in. d. c. fi. de pign. nu. 19. in fine, & alij supra relati. qui videtur resolvere, q̄ fructuarium indistincte faciat fructus suos, cum proprietarius scit eum fructus percipere & tacet, nec cautionem petit. Ego autem cēseo Bar. & qui eum sequuntur intelligendos, quando fructuarium vitiose possidet, prout sine consensu proprietarij.

○ Quod si forsan Bar. & alij consentiunt, mihi tamen verius videtur quod vult Bal. quem Salice. & Cor. sequuntur, vt scilicet fructuarium non faciat fructus suos, si vitiose possessionem accepit: nec id vitium purgetur ex sciētia & taciturnitate proprietarij, quod probo, quia tunc obstat vitiosa possidendi origo, quæ attēdi debet. tex. vbi latē Ias. in. l. clam possidere. ff. de acq. pos. ibi, *sed origo nanciscendæ exquirenda est:* probatur hęc opinio, quia proprietarius iure tacere potuit confidēs iuri suo. l. sicut 8. §. nō videtur. ff. qui. mod. pig. vel hip. sol. nec proprietario leuiter auferendum est ius quæsitum ex culpa fructuarij: secundum iuris Reg. quod magis probatur, quia

legatarius ita accipiens possessionem sine authoritate hæredis, aliquādo possessione, aliquādo toto iure legati priuatur: iuxta. l. nō dubium. C. de lega. l. r. ff. quor. lega. sic accipiens possessionem ex contractu absque autoritate domini, prædocēsetur. l. si ex stipulatione. 5. ff. de acqu. pos. ergo proprietarius euincet rem cum fructibus à fructuario, qui vitiose possessionem occupauit tanquam à malè fidei possessore: facit quod notat Fulgos. in. l. 4. in fine. C. de vsufruc. maximè quia proprietarius rectè allegare posset, quod nisi fructuarium vitiose accepisset possessionem, ipse possideret: & donec sibi cautio daretur, fructus sui essent, vt verum est per ea quæ supra adduximus.

In eodem articulo est aliud non negligendum, in quo Doctor. latenter variant: Nam Alber. in. d. l. 4. C. de vsufruct. referens antiquos, bis concludere videtur, fructuarium censeri in mala fide, & consequenter non facere fructus suos vbi non cauet, sciens se ad id teneri, etiam si ab eo cautio non petatur: & ita Fulgos. ibi ad fin. & Bald. in. l. r. ad finem, eodem titulo. Corne. d. cōs. 173. nu. 8. ibi, *credidit non teneri:* & Anchar. in. d. c. fin. de pignor. Sed hęc opinio nō videtur vera, si enim proprietarius sciat fructuarium possidere, nec fuit aliquod vitium fructuarij in accipiēda possessione, nō potest dici mala fides, ex eoq; fructuarium cautionē nō præstet quæ ab eo nō petitur: qđ probare videtur Imol. in. d. c. vlt.

nu. 19. in. fi. & sentit Bart si expendatur. in. d. l. 4. ad finem dum loquitur de mala fide fructuarij, eamque exemplificat, quādō requisitus nō satisfat, non autem, quia sciat se obligatum cauere, quod etiam probat Angel. aret. in. d. princ. de vsufr. col. 3. nu. 4. versi. *pondera*: idemque videtur colligi ex Alex. Soci & alijs in consilijs & locis suprā citatis, dum indistinctē excusant fructuarium, qui non vitiosē possessionem obtinuit, quādiu ab eo non petitur hęc cautio. idque iuuatur: quia sciens se teneri ad hanc cautionē, sciet etiam vel sperabit, vt proprietarius eā petat, nec ei iniuriam facit non satisfando, nisi id petatur, vt in simili notat Paul. Castr. in. l. peto. §. fin. in. fi. ff. de lega. 2. facit gl. vbi latē Ias. in. l. vniuersa. C. de prec. imper offer. Hipo. in. l. vnius. §. cogniturum. ff. de quæst. ex quorū dictis probatur excusari eum, qui nō interpellatur, & debere quem que ius suum petere, quod etiam plenē probat Feli. in. c. si autem nu. 4. de rescr. ex quo infero quōd fructuarium, etiam si sit iuris peritus, faciet fructus suos ante satisfactionem, quādiu ab eo non petitur.

Quōd si fructuarium non inueniat fideiussorē, aliterue cauere nequeat, variæ sunt opinioniones apud glo. & Docto. in. d. l. 4. C. de vsufr. glo. autem cōcludere videtur: vt fructuarium nullo modo admittatur, nisi satisfat, idque videtur vt receptum referre Ias. in. l. 1. nu. 23. versi. decimo limita. ff. qui satisfat. cog. & sentit Soci. ibi. n. 22, sed Bart

post Guil. æquiores opinionem amplectitur distinguens: an fructuarium sit fide dignus, vt tunc cum iuratoria cautionē vsufructus ei tradatur, & hęc videtur probare Paul. ibi, salic. autem variat, & cum Bart. est Butrius in. d. c. fin. de pignor. & ibi Imol. nu. 27. referens alios graues viros probantes eādem opinionem Bart.

Illud autem notabiliter addit Bar. vt quāuis fructuarium non possit cauere, nunquā omnino fructibus priuetur, sed res apud personam idoneam deponantur, vt respōdeat fructuario & interim tutus sit proprietarius, quod etiam probat Imol. in. d. loco quæ opinio fuit Guilel. cun. vt illi referunt, eamq; in praxi approbatam tradit Guid. Papa. decis. 250. & Chass. d. fol. 155. col. 2. nu. 6. quibus addo in id conducere tex. in. l. 1. §. si pecunia. ad fin. ff. de pos.

Nec omitto quod in hoc articulo addit Fab. in. fine. d. princ. Inst. de vsufrue. quo non relato idem ibi probat Angel. aret, vt in rebus immobilibus, facilius succurratur fructuario, qui cauere nequit, quod confirmatur quia tunc minus suspectus est ob possessionem rei immobilis iuxta. l. sciendum. ff. qui satisfat. cog. atq; ita satisfat erit tunc promittere cum solenni hypotheca, quia si fructuarium re malē vtatur, facile est remedium proprietario, vt rem euincat secūndū veram & receptā sententiam, quam superiūs probauimus cū Bal. & Alex. in. l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matr. quam vltra ibi copiosē

copiosè citatos, probat Ias. in. l. nemo potest. 2. lect. in fi ff. de lega. 1. & Bello nus, dicens eã cõmunè, conf. 54. in fin.

80 Hæc autè regula, qua vsufructua- rius cauere iubetur, limitatur in non nullis casibus: vt notat gl. in. d. l. 4. C. de vsufr. & in. d. c. vlt. de pignor. & il lis addit Soci. notabilem casum, in eo qui donat bona sua retento vsufructu vt is satisfacere non teneatur, ne ex libe rali tate propria vexetur: ita Soci. in. l. omnes. ff. de except. què sequitur Dec. in. l. diuus Pius n. 2. ff. de reg. iur. vbi re fert Corn. idem consulentè, conf. 267. lib. 4. vbi nu. 11. Corn. inquit, se sexa genarium nunquàm vidissè donata rium, talem cautionem à donante pe tere. Et ita Soci. in. l. 1. nu. 16. ff. qui sa tisf. cog. & idè probat Deci. cõf. 265. nu. 5. qui ad idem refert Plat. in. §. præ terea, Inst. de actio. idem sequitur & commèdat Cagnol. in. d. l. diuus Pius idem probat Rubeus, conf. 54. n. 7. & idem probat Gozad. conf. 91. nu. 5. Et eorum opinio iuuari potest ex gl. in. l. si quis argètum, verb. æstimatione. C. de donat. ibi, *speciale in fauorem exercentis li beralitatem*: & in casu notabili tradit Au fre. vel Ferran. in additione ad Guid. Pap. q. 204. & quod notat idem Guid. decis. 493.

Sed hi patres non adducunt funda mentum, quod vrgeat: eorum tamen opinio æquitate, & politica comitate fouetur: durum enim & in ciuile vide retur, admittere donatarium petentè cautionem ab eo, qui liberaliter bene ficium ei contulit: iuxta vulgarem. l.

ad res donatas. ff. de ædil. edict. & d. l. diuus Pius: donatio enim sine amore non fit, ideoq; donans videtur facere opus parentis: vt tradit Pala. in Rub. §. 70. nu. 21. Rip. in. l. si. q. 49. C. de re uo. dona. per text. qui aequaliter pro bat, in. l. 4. ff. de confir. tut.

Sed de rigore contrarium sustine ri posset, imò quòd donans retento si bi vsufructu, non excusetur à satisfac tione ob generalitatem & geminatio nem verborum. d. l. 1. ff. vsufr. què ad caue. ibi, *ex alia quacũque causa constitutus fue rit vsusfructus*: & d. l. 4. C. de vsufr. ibi, *sive ex voluntario contractu*: iuncta regu. l. in fraudè. §. vlt. ibi, *quia generalis*. ff. de mi li. testa. sic enim & cum patre donato re iuris regula seruetur, nec ob causam donationis dispensatur. l. 2. C. si aduers. donat: quod videtur probare Hãnb. in. d. l. nemo potest, nu. 175. non tamè recederem à superiori opinione, quæ receptior & æquior est, cum tempera mento Soci. vt sat sit donantem tũc promittere cum hypotheca bonorũ, vt sic per mediocritatè causa dirima tur, arg. tex. quem citat, in. l. filio. 7. in fi. ff. vt legat. seu fideico. nom. caue. ad do in proposito posse expendi. tex. in. l. tribus, versi. illud. ff. de vsufr. ear. rer. nec enim lex acerbam exactionè pro bat, vt pulchrè tradit Vlp. in. l. si benè collata. 33. ff. de vsur.

In praxi etiã obseruatum vidi, quod tradit Pau. Cast. in. d. l. 1. C. de vsufr. nu. 5. vt licèt fruatuarius non offerat cautionem, non ideò absoluatur pro prietarius, sed condemnetur: adiecto

L eo, si

eo, si fructuarius caueat: & ita Dec. consil. 418. n. 18.

In modo autem cauendi est differentia inter bona immobilia, & alia in quibus proprie cadit ususfructus, & inter bona mobilia, vel ea quæ usu consumuntur: in prioribus enim cautio est de utendo & fruendo arbitrio boni viri, ut in d. l. 1. ff. ususfruct. quemad. caue. in alijs autem aliter cauetur, ut in l. si tibi. 7. ff. de usufr. ear. rer. probat tex. in d. c. vlt. de pignor. glo. & Paul. nu. 3. in d. l. 1. C. de usufr. in his enim, quæ usu consumuntur, inquit d. l. 7. cautionem præstandam esse de reddendis rebus eiusdem qualitatis, vel de reddenda æstimatione earum, & loquitur tex. de vino, oleo, frumento, & sic de ijs, quæ recipiunt functionem in genere suo: quo casu dicit Imol. in d. c. vlt. n. 23. cū gl. ibi meliorem practicum esse: ut res æstimentur, & caueatur de reddenda æstimatione.

O Ego autem verius puto, ex d. l. 7. magis consuli fructuario, inquit, eius fauorem admitti cautionem alternatiuam: scilicet de rebus eiusdem qualitatis, vel de earum æstimatione, ut sic eligat fructuarius modum soluendi, iuxta reg. l. plerumque, §. vlt. ff. de iure dot: quæ in alternatiuis debitori electionem tribuit, nec beneficium legis alicui auferendum est. l. 4. §. si quis condemnatus. ff. de re iudi. Quædò autem in hac materia agitur de æstimatione, intelligitur secundum tempus, quo constituitur ususfructus, ut probat gl. in §. constituitur, verb. æstimate, Inst. de usufr. Azo. in summa. n. 3. in fine: & tanquam receptum tradit

Math. Affli. decis. 342. nu. 3. ibi tempore recepti ususfructus: & Alex. & Bertrā. in locis infr. citandis.

Est etiam alia differentia in bonis mobilibus, quoad ea quæ usu minuuntur: ut serui, vestimenta & similia, quæ differunt ab oleo, frumento, & similibus: in prædictis enim quæ non omnino usu consumuntur, sed minuuntur & corrumpuntur, dubitat Feder. cōf. 46. n. 1. Panor. autem in d. c. vlt. n. 3. & Cardi. ibi, vtiliter tentarunt ut fructuarius caueat, sicut in bonis immobilibus, de utendo scilicet arbitrio boni viri, & restituendo, quod supererit: non verò de restituenda æstimatione: quæ opinionem tenuit Florian. quæ refert & sequitur Imol. in d. c. vlt. n. 24.

Sed in usufructu vestium & pannorum contrarium receptius esse: probat Alex. cōf. 38. n. 7. li. 3. & secure Bertran. cōf. 40. n. 7. lib. 2. & Soci. cōf. 9. col. 2. lib. 4. & regulariter in vestimentis idem sentit Azo. in summa. n. 3. & tanquam receptum in vestibus & pecudibus id tradit Aret. in d. §. constituitur n. 2. in fine: in seruis autem & iumentis, tanquam receptam probat Soci. d. cōf. opinionem Panor. & Imol. quæ equitatem habet, ne alias ususfructus sit penitus inutilis: sed contraria sententia indistinctè receptior videtur ex Ang. Are. Bertrā. in dictis locis: & opinio communis (licet dura) maxime iuuatur ex litera. d. §. constituitur, ubi serui, iumenta, vestes & alia mobilia æquiparantur: in vestimentis autem aliqui d. speciale notat Alci. d. l. 7. Paterg. c. 2. & de his hætenus.

S V M M A R I A

tertiæ partis.

- I** *X* hac. l. restringente potestate patri in aduentitijs, ne alienare possit, cum prius eum dominum appellauit, inferuntur aliqua: & agitur de intellectu. l. 4. ff. de usufr. vsque ad nu. 4.
- 5 Agitur simul de intellectu. l. recte dicimus. ff. de verb. sign.
- 6 Agitur de intellectu. l. 1. ff. de usufr. leg. reijciunturque plura ad eam. l. scripta: & ostenditur usum fructum dici de bonis, & in bonis. Idem que de seruitutibus realibus, contra vulgarem opinionem, vsque ad. n. 9.
- 10 Ex hac. l. appellante patrem & filium simul dominos, inferitur ad. §. si duobus. l. si ut certo. ff. de commod. que hic ornatur, vsque ad nu. 12. & sequen.
- 12 Ad idem adducitur, & explicatur. l. in rebus. C. de iure dot. & an vir dicatur dominus dotis & nu. 13.
- 14 Improbatur vulgaris allegatio & inductio. l. doce ancillam. C. de rei vend.
- 15 Fit in eo articulo differentia inter bona aestimata & inestimata.
- 16 Ex. d. §. si duobus, inferitur ad imperia, an in eis duo domini admittantur: & ibi de summo pontificatu, cum excellentissimo præceptore. Nauarro.
- 17 Tractatur idem articulus in minoribus dignitatibus, & expenditur lex regia apud Lusitanos.
- 18 In materia peculiaribus huius. l. in vltima parte agitur de verbo alienare.
- 19 Reijcitur communis allegatio. l. 1. C. de fun. dota.
- 20 Improbatur quedam traditio Bal. Paul. & aliorum: reijciturque vulgaris differentia, que fieri solet inter verba legum & verba statuti.
- 21 Probatur recepta opinio Azor. ut pater legitimus administrator sine decreto legitime alienare possit.
- 22 Proponuntur aliqua in contrarium: sed defenditur communis sententia.
- 23 Ostenditur tamen non esse securum eum, in quem pater alienauit, nisi probet fuisse iustam alienandi causam.

- 24 Adducuntur aliqua iura de alienatione necessaria, que patri permittitur.
- 25 Eadem iura eleganter ponderantur ad probandam receptam sententiam, ut venditor habens facultatem rei tradendæ, præcisè teneatur tradere.
- 26 Traduntur aliqua de causis ad alienandum: & rebus tempore perituris, & nu. 27.
- 28 Reprobatur multorum opinio circa molendina & bona sita iuxta mare, vel flumen, ostenditur que in ijs necessariam esse solennitatem, que regulariter exigitur circa immobilia, & nu. 29.
- 30 Inferitur generaliter permitti alienationem filio vtilem, & in simili adducuntur aliqua.
- 31 Ostenditur varietas Doctor. probaturque receptior opinio contra gl. & plures, ut alienatio rei ecclesiæ, vel minoris absque solennitate non valeat, etiam si utilis appareat.
- 32 Posse tamen validari si id eligat ecclesiæ vel minor, quod limitatur nu. 33.
- 34 Agitur de remedio præstando ei qui cum ecclesiæ vel minore contraxit, & timet actum rescindi.
- 35 Ostenditur contra receptam sententiam aliquos in cautè loqui.
- 36 Agitur de intellectu. l. Iulianus. §. si quis colludente, & §. sequentis. ff. de actio. emp. contra plures scrib.
- 37 Patrem alienare posse usum fructum aduentitiorum, sed tunc minus iuris transferre, quam ipse habet.
- 38 Inde inferitur ad alios fructuarios, & agitur de intellectu. §. finitur. Insti. de usufr. & de alyis multis iuribus contra scriben. & n. 39.
- 40 Si legetur usus fructus domus, adiecto nè legatarius alius tollat, vel alia seruitute imposita, non ideo censeri relictam proprietatem, contra omnes scribentes.
- 41 Idem dicendum relicto usufructu cum onere nè res distrahatur, contra Bald. & omnes ferè scriben.
- 42 Explicatur contra omnes scriben. intellectus. l. Proculus. ff. de usufruc. & adducuntur aliqua vtilia, & nu. 43.
- 44 An pater circa aduentitia filiorum compromittere possit?
- 45 Idem tractatur circa facultatem transigendi

- & explicatur aliqua à scrib. confuse tradita,
 & nu. 46.
- 47 Infertur ad intellectum l. ait prator. ff. de iure delib. & nu. 48.
- 49 Infertur ad possidentem vel prætententem bona maioratus, & fit differentia inter alienationem voluntariam, & prescriptionem, & iudiciū, cōtra insignē Dec. & plures: & n. 50.
- 51 Limitatur utiliter hæc lex in alienatione que fit vigore pacti reemendi vel de reuendendo.
- 52 Agitur de intellectu l. 1. §. fi. ff. de reb. cor. Et tractatur. q. an minore vel ecclesia emente valeat pactū reuendendi, & inferuntur multa utilia, & explicantur aliqua iura. n. 53. 54. & 55.
- 56 Tentatur noua limitatio in patre filioque nobilibus, cum moderamine. Et explicatur. §. fi. l. cum plures. ff. de admin. tutor.
- 57 An pater possit facilius alienare in eum, à quo aduentitia prouenerant, & reprobantur aliqua à Docto. tradita, & nu. 58.
- 59 Restrigitur iuridicè quod vulgò dici solet de effectu donationis remuneratorie.
- 60 Donationē factā ei, qui prius donauerat, posse reuocari ex ingratitude cōtra plures, & in eadē requiri insinuationē, cōtra alios & n. 61.
- 62 In eodem articulo explicantur multa iura contra vulgares traditiones.
- 63 Agitur de locatione ad longum tempus, & an duret finito usufructu patris.
- 64 De effectu conductionis ad longum tēpus, & an equiparetur emphiteusi, & an verè censeatur alienatio, traduntur multa, & n. 65. & 66.
- 67 Ostenditur differentia inter cōductionē, quæ habetur a fisco vel repub. & eā, quæ habetur à personâ priuata, in quo aliqua iura explicantur.
- 68 An pater vel fructuarus possint imponere seruitutem, & quamdiū duret, & nu. 69.
- 70 Indè explicantur aliqua iura, & traduntur nonnulla in simili, & n. 71.
- 72 Agitur an pater possit venire cōtra alienationem, quam fecit, de aduentitijs, & inferuntur aliqua, nu. 73.
- 74 An filius viuo patre possit rescindere alienationem aduentitiorum à patre factam, & in eo nonnulla scitu digna.
- 75 Agitur de remedio, quo liberis succurri possit, quando pater bona dissipat.
- 76 Tractatur etiā an & quomodo succurratur libero patri alienate ex causa onerosa vel lucratiua & n. seq. ubi multa contra scriben. explicantur.
- 78 Tractatur. q. an filius viuo patre audiatur in bonis maioratus, & explicantur aliqua iura.
- 79 Traditur limitatio cōmunis gl. & Docto. quādo filius est hæres patris, & adducuntur aliqua non negligenda.
- 80 Agitur contra Docto. de sustinenda gl. in l. fi. §. in computatione. C. de iure delib.
- 81 Ampliatur multipliciter reg. l. cū a matre. C. de rei ued. & multa inde inferuntur nu. 82. Deinde multipliciter limitatur, & multa iura explicantur nu. 83.
- 84 Tractatur eadem regula circa bona feudalia vel maioratus. Et explicatur ad propositum diuisio feudi hereditarij, & de familia, & multa accuratius traduntur, quæ alibi scripta forsitan reperiantur. vsque ad. n. 87.
- 88 Sustinetur notabilis opinio, quam in materia cōsulendo probauit Dec.
- 89 Alio vulgaria in eadē re adducuntur & n. 90.
- 91 Probatur cōtra ferè omnes scrib. frequētius admittendum esse successorem iure sanguinis vocatū, etiā si non sit hæres vltimi possessoris.
- 92 Tractatur quid receptius sit circa eā, q. an successor in feudū, hæresq. proximipossessoris possit rescindere alienata ex bono feudalius, & adducuntur multa utilia. n. 93. & 94.
- 95 Probantur in ea re aliqua contra receptas opiniones, & n. 96.
- 97 Tractatur eadem. q. in terminis alienationis factæ cum consensu domini.
- 98 Traditur elegans resolutio in fauorem primi acquirentis feudum vel emphiteusim.
- 99 Tractatur plenè utilissima. q. circa successore maioratus, simulque heredem alienantis rem eiusdem maioratus, an cōtra alienationē audiatur, & explicantur multa iura. n. 100.
- 101 Ampliatur prohibitio huius. l. etiā in causa dotali, & inde elegantissime limitatur auth. res que. C. communia de leg. n. 102.
- 103 Ampliatur hæc. l. ne pater hereditatē vel legatum repudiare possit, & explicantur aliqua iura contra scriben. & n. 104.
- 105 Tractatur, an pater remittere possit actionem ex iniuria in filium commissam.

TERTIA PARS.

l. i. C. de bon. mater.

RESTAT tertia pars huius. l. iuxta diuisionem in principio factam. Hæc autem pars vltima restringit potestatem patri cõcessam in bonis aduentitijs filiorum: ne scilicet pater ea alienare valeat, nec filio obstet vsucapio, imò possit omni tempore, rem à patre alienatam vëdicare. Licet ergo pater superius, vt dominus censeatur ob amplum vsufructum, potestatemque agendi & defendendi in aduentitijs, non tamen alienare potest: & sic posset inferri ad id, quod in. 2. parte diximus, dari dominium sine facultate alienandi: quod non repeto.

Infertur etiam ad intellectum tex. in. l. 4. ff. de vsufruct. vbi I. C. Paulus ait, vsufructum in multis partem dominij esse: contra quem opponi solet de text. in. l. rectè dicimus. 25. ff. de verb. sign. vbi idem. I. C. inquit: rectè dici totum fundum nostrum esse, etiã si vsufructus alienus sit, quia vsufructus non dominij pars est: quæ iura videntur contraria. Et Accur. variè conciliat: receptior autem interpretatio cum glos. ea videtur, quam probat Bart. in. l. qui vsufructu. ff. de verb. oblig. & ibi alij scrib. maximè Alex. nu. 2. vt scilicet vsufructus dicatur pars integralis fundi vel dominij, quæ ex proprietate & vsufructu plenè constat: & ita procedat. d. l. 4. non verò di-

catur pars quotitatiua vel prædicamentalis & ita procedat. d. l. rectè vbi gl. ita dicit resoluendum secundum dialecticos: & ita Pau. in. l. si quis vi. §. differentia, nu. 3. ff. de acq. poss. & Areti. conf. 159. in fine, & Claudi. Marmer. in. l. naturaliter. §. nihil commune, nu. 45. ff. de acq. posses. Ias. in. l. 1. §. vsufructuarius, n. 2. ff. de no. ope. nunci.

Sed hæc resolutio magis sapit dialecticam quàm iuris prudentiam, nec villo modo videtur de mente I. C. in dictis. ll. nec stare potest ad. d. l. 4. vt bene cõsiderat Vigl. in. §. alienus seruus Inst. de hæred. instit. & prius Fulgos. in. d. l. 4. nam secundum interpretationem glo. & Bar. ad eam. l. non diceretur vsufructus pars dominij in multis: sed semper & indistinctè, cum semper sit pars integralis ad perfectionem dominij.

2 Aliter intelligebat Bart. in. l. in venditione. ff. de bon. auth. iud. poss. vbi. I. C. ait: fructuarium contineri appellatione domini: & Bart. resoluit, vt dicatur dominus respectu vsufructus, non respectu rei: & ita variando Bart. refert Ias. in. d. §. vsufructuarius, nu. 2. ad fin. & ita sentit Bart. in Rub. C. de vsufruct. nu. 1. Alex. in. d. §. nihil commune, nu. 6. & plures, vt dixi superius in. 2. parte. Sed hæc resolutio, licet in se vera esse possit, non tamè ad illa duo iura applicatur: cum. l. 4. dicat in multis vsufructum esse partem dominij d. l. rectè, dicat indistinctè non esse partem dominij.

3 Omisiss alijs interpretationibus

glo. & Doct. aliter considerat ingenio
 sus Vigl. in dicto loco: vt vsusfructus
 dicatur pars domini, scilicet in rebus,
 in quibus datur fructus in perceptione
 corporum, vt in fructibus agri, & foetu
 animalium: & ita procedat. d. l. 4. nō
 autem dicatur pars domini in vsufu-
 ctu ædium: vt sic procedat. d. l. re-
 ctè dicimus. Sed hæc interpreta-
 tio placere non potest: quia. d. l. 4. lo-
 quitur vniuersaliter in vsufu-
 ctu cuiuscunque rei, & in quacunque sit, di-
 cit ea lex esse partem domini in mul-
 tis, atque ita nō restringitur magis ad
 vsusfructum agri, quam ædium: si-
 militer. d. l. rectè, dū negat vsusfru-
 ctum esse partem domini, loquitur
 de fundo, vt patet ex principio. l. & sic
 agit de vsufu-
 ctu rei, in qua datur per-
 ceptio corporum.

4 Mihi magis placet quod gl. tandè
 sentit in. d. l. 4. licet nouiores ad eam
 non satis attendant in locis suprà cita-
 tis: vt scilicet vsusfructus dicatur pars
 domini in multis, id est, habere simili-
 tudinem domini, quia verè in multis
 articulis vsufu-
 ctuario aliqua conce-
 duntur, quæ regulariter rei domino
 congruunt: nec videtur nisi domino cō-
 petere, vt gl. ibi probat, & ego in plu-
 ribus deduxi in præced. parte: & tra-
 dit Ias. in. d. §. vsufu-
 ctuarius, nu. 2. cū
 sequen. Dec. cons. 418. nu. 7. & 9. &
 ita cum glo. resoluunt Bald. & Fulgo.
 in. d. l. 4. qui citari non solent, & ita vi-
 detur cōcludere Alcia. in. d. l. rectè. n.
 7. licet alijs verbis.

Atque ita ex. d. l. rectè intelligo cō-

stitui regulam: vt vsusfructus propriè
 non dicatur pars domini, nec impe-
 diat, quin proprietarius dicatur domi-
 nus totius rei (vt I. C. inquit). In mul-
 tis tamen habeat vsusfructus similitu-
 dinem, vel speciem domini, iuxta. d.
 l. 4. quam ita accipere videtur Azo.
 non relatus, in summa de vsufr. nu. 2.
 quibus non citatis, ita videtur intelli-
 gere Cōnanus lib. 4. c. 3. & latius. c. 6.
 char. 242. secundum quam concilia-
 tionem nulla est repugnātia in illis. ll.
 stat enim, vt quod nō est tale, habeat
 similitudinem illius in nonnullis. id
 que etiam in rebus naturalibus, vt in
 herbis & medicamentis sæpe videmus,
 vt vna res in multis habeat effectum
 & vsus alterius.

5 Quia verò vsusfructus ad plura est
 pars domini, seu habet eius effectus:
 ideo non reijcitur nomen domini in
 fructuario, vt probat. d. l. in venditio-
 ne. 8. & colligitur ex multis, quæ de-
 duximus in proxima parte. & est rece-
 ptius secundum Gomet. in. §. æquè. col.
 vlt. ad fi. inst. de actio. & ita asserit Ru-
 beus in. d. §. nihil commune. nu. 110.

6 Ex his autem infertur ad intelle-
 ctum tex. eiusdem I. C. Pauli, in. l. 1. ff.
 de vsufr. lega. ibi, *nec ex bonis, nec extra bona*
 quæ lex communiter intelligi & alle-
 gari solet in eum sensum: vt prædicta
 eius verba designent vsus vel vsus-
 fructum, vel quālibet seruitutem, vt
 hæc, non dicatur ex bonis nec extra bo-
 na: & ita accepit glo. & Bart. ibi glos.
 in. l. rem in bonis. §. 2. ff. de acq. rer. do-
 mi. glos. in. l. 5. ff. de verbo. sign. & ibi
 Alci.

Alci. glos. & Doctor. in princip. insti. de rer. diuis. & ita communiter scrib. vt tradit August. Bero. in. c. nulli. nu. 78. de reb. eccle. non alie.

Sed hæc communistraditio difficultate non caret, vt ibidem sentit gl. verb. ex bonis: quæ opponit, & variè soluit, quam Bart. sequitur: variè etiã loquuntur Fab. & alij in. d. princip. de rerum diuis. quorum nullus satis explicat, cur vsusfructus & aliæ seruitutes non dicantur esse de bonis: cum pro his actiones & exceptiones competat, vt notissimum est, & patet ex. §. eque inst. de actio. l. 2. ff. si seru. vend. vnde viderentur necessariò inter bona connumerari, iuxta ea, quæ latissimè deduximus in. i. par. Rub. Et mihi augeatur difficultas: quia verba. I. C. in. d. l. 1. apertè habent, ne vsusfructus & seruitutes dicantur de bonis: quod longè minus est, quàm in bonis: vt colligitur ex Vlpia. in. l. 2. §. in hac. ff. vi bon. rapt. & maior adhuc difficultas videtur in vsusfructu, qui omnino de bonis & in bonis esse videtur, maximamq; utilitatem continet, & rei possessionem, & corporum perceptionem, & nomen domini in multis, vt supra.

7 **Q**ue ad eò vera sunt, ad eòq; stringunt in vsusfructu: vt in eo sustineri non videantur refugia, & conciliationes glos. Bart. & aliorum: quas difficultates non tam exactè perpendens Loriotus, in. l. non videtur. ff. de regu. iur. ad fin. pag. 567. sui operis, non ineptè agit de intellectu illius. l. resolués. vt ibi vsusfructus & seruitutes non di-

cantur in bonis, idest, in dominio propriè sumpto: nec extra bona, idest, extra bonorum appellationem, quæ in iure latè patet. Sed hæc interpretatio non satis facit: quia I. C. ibi non respicit dominium proprium, vel improprum: nec loquitur per verbum, in bonis, sed de bonis, quod minus iuris continet: vt proximè dixi: nec tutum erat in vsusfructu omnino negare dominium, vt patet ex superioribus.

8 **L**ongoual. in. l. imperium, nu. 232. (appellans hæc difficultatem nodum Gordianum) aliter explicat, neminè referens, videturque intelligere ea verba tex. non vt Docto. accipiunt de seruitute, sed de vsu, aut vsusfructu seruitutis realis. Sed ante eum ita apertè notat Alber. (nullibi citatus) in eadem. l. repræhédens omnes, qui illam. l. notant ad id, quòd seruitutes non dicantur de bonis: verè enim I. C. ibi tatum agit de vsu, aut vsusfructu alicuius seruitutis legato: & ita vnico verbo, variado, respòdet Ang. Aret. in. d. princ. Inst. de rer. diuis. nu. 3. versi. aduertat: & in hunc sensum consonum verbis illius. l. cessat maior pars argumentorum, ex quibus hæc difficultas resultabat. Sed nec ista interpretatio prorsus tollit difficultatem: quia text. ibi tandem concedit actionem ei, cui vsus vel vsusfructus seruitutis relinquitur, vnde ea actio debuit efficere, vt tale ius posset è bonis dici. Quapropter est aduertendum, quòd I. C. ibi retulit illa verba magis in quãdam argumentationem, quàm decisionem:

arguebat enim prius, ut eo casu non diceretur usufructus nec usus, nec esset locus cautioni, de qua in tit. ff. de usufr. ear. rer. & §. constituitur, Insti. de usufr. quasi ex eo relicto non resultaret ius aliquod, cui congruerent verba senatus consulti iubentis cauere: sed tãdem concedit actionem ex eo legato & dicit esse cauendum: & sic videtur etiam eo casu magis probare, id ius de bonis appellari, quod Docto. non aduertunt. Conclusio enim & finis non argumentatio I. C. attēdi debet, sicut in omni dispositione. l. si voluntate, ad finem. C. de rescin. vend. ibi, *post multas contentiones*, Bal. in. l. si ut proponis. n. 12. C. quomodo & quando iud. Afflic. de cif. 375. nu. 5. Dec. in. l. si ego, nu. 3. ff. si cer. peta.

9 Resoluo igitur contra glo. Bart. & Doct. cōiter in dictis locis: ut usufructus ppriè dicatur de bonis, & in bonis: ut etiam seruitutes nō dicantur nō esse de bonis: & ab eis malè citari verba. d. l. i. ad quæ melius aduertit Alb. ibi, & verba illa videntur à I. C. prolata ex subtilitate iuris, ut aliàs in dominio inquit Imperator in. l. in rebus. C. de iure dot. Nec omitto, q̄ Longoual. d. loco intelligit illa verba, *nō extrabona*: id est, non extra cōmercium hominū, quod mihi nō placet, nec credo alteri placiturū: quia licet ita aliquando ea verba accipi videantur in. d. princi. Insti. de rer. diuis. non tamen I. C. ibi id respexit: nec congruum erat, attento quòd agebat de re non sacra, nec religiosa, nec simili, iuxta. l. continuus.

137. §. cum quis. ff. de verb. oblig. l. sed Celsus. 6. ff. de: cōtrah. emp. l. apud Iulianum. 41. §. constat. ff. de leg. 1. ergo, *non extrabona*: simplicius dicitur in. d. l. 1. p̄ nō omnino alienis, nec extra iusdi sponentis, non verò pro ijs quæ in bonis esse non possunt.

Nec est nouum ut aliquo respectu dicantur non esse de bonis, ea quæ aliàs regulariter veniunt appellatione bonorum: ut videre est in iuribus & actionibus, quæ inter bona propriè & sæpissimè connumerantur in multis legibus (ut latissimè deduxi supra in. 1. part. Rubric.) & tamen aliquando dicuntur non esse de patrimonio. l. cum pupillus. 9. ff. rem pup. fallu. for. vbi notant & explicant Bart. & Paul.

10 Ex suprà dictis & maximè ex hoc text. quo pater ad aliqua dicitur dominus, cum filius verè dominus sit: infertur ad illud vulgare de quo Ulpian. in. l. si ut certo. 5. §. si duobus. ff. commoda. ibi, *duorum insolidum dominium esse non posse*: vbi Paul. Castren. nu. 2. inquit illum text. esse meliorem de iure: cuius regulam variè limitat Socin. (si is est) regula. 99. & in alijs libris. 135. & nouissimè Mantua libr. Paralipo. cap. 50. vbi id ornat: quibus tamen addendum est ex Alberi. ibi. n. 17. eam regulam procedere non solum in re visibili. Sed etiam intellectu ali, quod tamen nunc non discutio. Ampliatur etiam ex traditis à Iaso. in. l. si pluribus, nu. 33. ff. de legat. 1. ut idem sit in dominio acquisito ex dispo-

sposi

positione legis absque traditione: cōtra Aret. in. l. 3. col. 3. ff. solut. matrim. respondetque Iaso. ad text. ibi, quem Aret. inducebat: sic idem Aret. in. l. 3. §. ex contrario, num. 36. ff. de acquir. possessio. inquit quasi dominium apud duos esse posse: idque probat Ias. in. §. ex pluribus, eiusdem. l. in fine. Sed illud damnat idem Ias. in. d. §. ex contrario, num. 53. eiusque opin. contra Aret. tutior videtur regulariter: eadem enim ratio militare videtur in dominio quæsito sine traditione & in quasi dominio, ut neutrum eorum apud duos in solidum simul esse possit, utrobique enim esset repugnantia quam iura non admittunt. Ampliatur reg. dict. §. ut nec duo possint procuratores simul constitui in rem suam: nec duobus idem ius cædi in solidum, ut ex Bald. tradit Ias. in. l. non quocunque. §. qui Caium, nu. 6. ff. de leg. 1.

Ex nostra autem. l. iam infertur limitatio ad regul. d. §. si duobus vehiculum: ut aliquando duo dicantur domini, vnus verè & propriè, alter abusivè, seu quoad quid: ut hîc videmus in patre & filio circa aduentitia, & aliàs filius viuo patre impropiè dicitur dñs, ut in. l. in suis, & ibi Bart. nu. 4. Paul. & alij. ff. de liberis & posthum. & ibi Ias. n. 17. & n. 40. & Ang. de perigl. n. xi.

11 Limitatur etiã ea regula. d. §. si duobus: ut procedat respectu eiusdem domini directi vel utilis: sæpè enim dantur in iure in eadem re diuersa domi-

nia, ut in fructuario & emphyteuta: secundum Paul. ibidem, n. 2. prius Bal. in. l. in rebus, col. 3. n. 7. C. de iur. dot. pro quo solet allegari l. 1. ff. si ager vetig. vel. emphit. peta. idque in Vassallo & feudatario notat. glos. in cap. 1. verbopersonam, de. l. Corrad. probatur in. c. 1. §. rei autem, & ibi glo. Bal. & latè Afflic. de investitur. de re alie. idem Afflic. post Iser. & alios in. c. 1. §. præterea, de capit. Corrad. & in præludijs const. Neap. q. 23.

Limitatur consequenter ea regula in hærede, & fideicomissario vniuersali, quorum alter appellatur dominus directò, alius vtiliter: ut notat Bart. in. l. ex asse. ff. ad Trebel. Ias. in. l. post aditam, nu. 2. C. de impuber. & alijs substit. sequitur Hispan. Segura. l. 3. §. fin. fol. 10. col. 3. ff. de lib. & posthu. secundum veterem editionem: probatur in. l. 1. ibi, *fructus*: ff. ad Trebell. & in versicul. *quamquam*: eiusdem. l. & l. si hæres. 70. ff. eod. ibi, *directè*: & in. l. qui hæredi. 44. §. cum hæreditas. ff. de cond. & dem. eadem etiam limitatio probatur ex tex. in. l. & si sine. 8. §. sed quod Papinianus in fine. ff. de minorib. vbi alter vtiliter alter directò dominus censetur: & in. l. 1. §. si quis adita, cum sequent. ff. ad Tertuli. que iura notat Aret. in. l. sub conditione. ff. de liber. & posthum. Eandem regulam limitat Bald. in. l. nihil, ad finem. C. de procu. in constituete & eius procuratore, in quibus admitti potest, ut vterq; dicatur dñs litis, q̄a tunc nulla est repugnantia: quod in hac reg. considerat

fiderat idem Bald. in l. in rebus, nu. 6.
in fine. C. de iure dot.

Limitatur etiam ex decisione text. in
§. cum in suo, Inst. de rer. diuis. & ibi
Ang. Aret. tanquàm mirabilè id no-
tat ante, nu. 1. quem vide.

12 Limitant etiam aliqui hanc reg. in
casu bonorum dotalium, eo q̄ aliqua
iura dicunt maritum dominum, alia
vxorem dominam dotis appellat: de
marito est text. in l. si prædium. 23. C.
de iure dot. & vulg. l. doce ancillam.
C. de reiuend. pro vxore autem est. l.
in rebus. C. de iure dot. ibi: *eadem res ab
initio vxoris fuerunt, & naturaliter in eius permã
seruit dominio*: subditq; ibi bis Imperator
dominium rerum dotaliũ viri non di-
ci, nisi ex iuris subtilitate, & ita viden-
tur duo domini in solidum eodem tẽ-
pore, quod inter specialia dotis scribit
Baptista de S. Blas. priuile. 117. vel in.
2. centuria. n. 16. facit. l. sciendum. §. si
fundus. ff. qui satis. cog. Sed dicas non
inde offendi hanc reg. quia vterque
coniunx dominus dicitur diuersis re-
spectibus, vt inquit Bal. in d. l. in rebus
nu. 6. in fine, & Corraf. in §. nihil com-
mune, ex nu. 33. & Paul. in d. l. doce. n.
2. perpendens autem hanc difficulta-
tem dicebat aliàs glo. vt maritus dica-
tur dominus de præfenti, vxor autem
in spe, ob restitutionem faciendam so-
luto matrimonio: ita gl. in l. quamuis
78. ff. de iure dot. & in l. si constante.
25. §. si maritus. ff. solu. matr. & in l. in
suis, verb. quodammodo. ff. de libe. &
posth. quã resolutionẽ videtur pbare
Alex. in d. §. si maritus, nu. 3. simplici

ter sequens glos. & ita Odofr. quem
sequitur Alberi. in d. l. in rebus. n. 1.

13 Sed contra hanc resolutionem gl.
& plurium, vrgēt verba tex. in d. §. si
maritus in fine ibi, *in alienis hoc est, dotalibus*
vbi I. C. de præfenti videtur vxorẽ do-
minam appellare, non virum: vrgent
magis verba. d. l. quamuis, ibi, *mulieris
tamen est*: quod verbum de præfenti &
assertiuum est, & sic vides iura aliquali-
ter in hoc variare: in qua difficultate
resoluit glo. in d. l. in rebus, verb. iure
naturali: vt maritus dicatur dominus
cõstante matrimonio, vxor autem do-
mina non dicatur, quod multis funda-
mētis probat, & est recepta sententia
secundũ Salic. ibi, nu. 5. post Bald. & a-
lios: & idem asserit Nouel. de dote. 8.
parte, priuile. 8. nu. 1. & in l. 1. nu. 227.
ff. solu. matr. idẽq; vt receptissimũ tra-
dunt Ang. & alij in princi. Inst. quib.
alie. lic. & Palat. in rep. cap. §. 43. n. 2.
& Ias. in §. fuerat, nu. 2. post Fab. & a-
lios, Inst. de action.

Contrariũ autẽ tenent aliqui maximẽ
nouiores, imò q̄ dominium rerũ dota-
lium magis dicatur vxoris quã viri: vt
probat Duare. in Rub. ff. solu. matr. c. 1.
ad fi. Corraf. in d. §. nihil cõmune, ex.
n. 33. latius li. 5. miscel. cap. 14. hoc etiã
magis probare videtur Baldui. in d.
princ. Instit. qui. alie. licet, & ante eos
Zafius (quem non referunt) lib. 2. in-
tellect. cap. 5. idque videtur antiquitus
voluisse. M. quem gl. refert: & aliqua-
liter Pau. in d. l. doce. n. 2. Inuoluit au-
tem Chas. in cõsue. Burg. Rub. 1. §. 4.
Char. 33. col. 3. Segura de bonis lucra. n.